

BIBLIOTHECA
UNIV. IAGIELL.
CRACOVENSIS

36594

II

Mag. St. Dr.

P

Teol. 3742

X. g. 52.

PERSPECTIWA, Y OBIASNIENIE

Błędow, Herezyey, y Zabobonow, w Greko-
ruskiej Cerkwi Difunitiskiej tak w Artyku-
łach Wiary, iako w Administrowaniu Sakra-
mentow, y w inszych Obrządkach y Ce-
remoniach znajdujących sie,

Zebrána y napisána

Przez Wiel. X. *KASSIANA SAKOWICZA*,

Przed tym A. Chimandrite Dubieńskiego Vnita,

A teraz Kąplana Rzymskiego Kościoła, Per Dispensam Sanctæ Sedis
Apostolicæ, Dla wielkiego prześladowania od Ruśi, je im te Błedy
y Zabobony y Herezye w ich Wierze pokazywał,

Ktore

z ichże Służebnikow/Trebnikow/to jest / Hieretow y Agend / y Wstawow także
z Stribentow są wybrane / y nie w inny cel / tylko na świat wydanie. Tyl
ko żeby Ratcholicy Asymilante o nich wiedząc / miłości tu Narodowi Ruskiemu
chcieli go / tych Bledow wywodzić / y do Jedności Skuteczney / Kościołom

S. Rzymłim przyprowadzić.

Ca lib. S. Franciszka

W KRAKOWIE,

W Drukarni Waleryana piatkowskiego, Roku 1642.

Ego quos amo arguo & castigo, amulare ergo & Penitentiam
age: Apoc. 3.

Ná Stáročytňy Kľeynot Jch m.m. pp.
L V B O M I R S K I C H.

36.594
T

Lubomir po Słowiańsku iest lubcá pokoju,
Lubi go tež on zámŕŕe, ták z Turczynem w boju.
Jáko y w Domu, kiedy lub z Heretykámí,
Do umowy przychodzi, lub z Schizmátykámí.
Tenže iest y Szreniánw, bo gdzie kolwiek plynie,
W iednych krwí w drugich pomizreniem slynie.
Niechže slynie oboygíem poki w swóim biegu,
Szreniánwá nieustánw y stoi w swym brzegu.

Jásnie Wielmożnemu Pánu,
JEGO MOSCI
P. STANISŁAWOWI
LVBOMIRSKIEMU,
HRABI NA WISNICZU,
Woiewodzie y Generalowi
Krakovskiemu, Niepołom: &c. &c.
STAROSCIE,
Panu á Dobrodzieiowi memu
Milosciwemu.

 Iemasz w tym żadney wątpliwo-
ści Jásnie Wielm: M. P. Wo-
iewodo Krakowski; Pánie y Do-
brodzieiu Moy, Ze żaden iako
Bogu Stworcy swemu, tak y Oy-
czyźnie niemoże sie więcey podo-
bąć y przyślżyć, iako ten, który prawdziwey Re-
ligiey przeciwko obłądliwym Religiom szcyrym
y nieustraszonym jest obrońcay promotorem. Bo
prawdziwa wiara jest, iako iedyny filar, na któ-
rey się

Przedmowa.

rey sie nietylko zbawienie nasze, ale y całosc Rze-
czypospolitey wspiera y gruntuje. Więc iedni
powaga y wspanialoscia, drudzy ostrozną paster-
ską czulością, inszy żarliwym o prawdę świętą
piorem y życliwą pracą zwykli tego naydroz-
szego Kleynotu w Oyczyźnie bronić. A toż y ia-
lubo nieudátnego rozumu, poważylem sie iednak
moję małą pracą ná świat wydać, y ná widok ludz-
ki wystawić, abym Ziemkow moich Narod Ru-
ski w cięskich y oblędlivych ciemnościach vpor-
nie trwających mógł poratować, y rękę pomocy
iákokolwiek dać. Bo nieutulony žal káždego
prawowiernego Kátholiká wzruszyć y rozrzewnić
musi, gdy sie przypatrzy, że on Wschodni Kościół
przed tym w tak Mądre y Święte Doktory szę-
sliwy, tak w pracách y dozorze sławny, tak w do-
skonałości nienaruszony, tak w dostátki y ozdoby
bogáty: Teraz w taką ohyde, podłość, nikczem-
ność y oblędzenie przez niezbedną Schizme przy-
sedł, że się iuż w nim nie Greckiey oney świę-
tey prawosławney Wiáry dogmat, ale Herety-
ckich błędow, y pogáńskich Zabobonow z žalem
káždy prawowierny nápatrzyć może: Aniedziw
Bo iák Dom bez Gospodarzá, członki bez glowy,
okręt

Przedmowa.

okręt bez Styrnika, Woyско bez Wodza y Hetmána, tak Owce bez Pasterza w rozsypkę y w ostatnie niebespieczeństwo y zgubę przechodzą. *A* iako Moskwa mówi: Po diłom y po Grechom sie stało. Wzgárdzili Pátriarchowie Greccy Pástyrzem swoim Wikariuszem Chrystusowym, przeto muszą teraz Poganiną Turczyną słuchać. *A*co wietśa, y Páná Bogá zań ze wszytkim swoim Duchowienstwem prośa, aby mu nád wszytkimi nieprzyjaciółmi iego, to jest, nád Chrześciány dał zwycięstwo: á ledwie nie toż sie może rozumieć y o Ruskim Duchowienstwie Disunitckim, ktorzy prośac Bogá za Pátriarchę Holdowniká Tureckiego, tegoż żyją Cesařowi Tureckiemu, czego y Pátriarchá ich. Iákoż y w Expedicyey Kozáckiey ná oko sie to vkażało, że nietylko Popi Schizmaticcy Kozakow do Rebelliey pobudzáli, ále y ná harce przećiw Woyску Koronnemu wyieżdżáli, á to wszytko iákoby względem obrony Religiey swoiey Schizmaticckiey. Yby nie czuła Krolá Iego M. y odważną przewagą Iásnie Wielm: Ich MM. PP. Hetmánow, y Subsidiis Ich MM. PP. Obywátelow Koronnych, y walecznego Rycerstwá meśtnem, y wylaniem tak

Przedmowa.

wiele krwie dla całości miley Oyczyzny tey Kozackiey Insolencyey sie zabieżało, tedy vchoway Boże, blisko tego było, żeby Serui nostri dominarentur nobis. Ale iako contra DEVM non est consilium, tak przećiw Wierze S. Kátholickiey śądne Piekelne Heretyckie y Schizматыckie śturmy nieprzemoga: y lubo opprimitur sed non supprimitur Ecclesia DEI, bo ná mocney opoce vfundowana iest. Ale iuż exThesi ad Hyppothesim przystępuię. Po wydaniu tego Skryptu mego z druku, długom myślił y pilnie vważał Jásnie Wielm: M. P. Woiewodo Krákowski, Pánie y Dobrodźcieiu moy; komubym go pod Protekcyą y Pátrocynium miał poddać, tedy z wielą y ważnych przyczyn, ośmieliłem sie lubo ieśće nieznáomy y niezaśłużony slugá y Bogomodlca WM. Mego M. Pána, ten płód prace moiey w śácie Polskiey niewidány, ále do wiadomości Duchownym y Swietckim Stanom wielce potrzebny, pod Zacnym Tytułem y Herbem WM. Mego M. Pána Jásnie Wielmożny M. P. Woiewodo Krákowski, Pánie y Dobrodźcieiu moy świátu Polskiemu vkażać, Máiąc to zá pewną, Że WM. Moy M. Pan tak Zacnością Stanu swego
w nay-

Przedmowa.

w naywyższym Woiewodstwie Senatorskiego, iá-
ko y żarliwością pobożności Kátholickiey, temu
Skriptowi memu powagi y ozdoby przydać będzieś
raczył, więc y to motiuum było, że pod ten czas
w tym stołecznym mieście Koronnym; przy Aká-
demiey Krákovskiej iáko iey Alumnus, żyjąc, y
dárow mnie od Páná Bogá vżyczonych ná zbawie-
nie moje y bliźnich moich sażywając, między in-
szemi Książkami y tę Książkę o Grekoruskich błę-
dachy (superstycyách, dla ichże sámych przestrogi z
Druku wydałszy, zá slušną sádziłem tę pracą mo-
ię, iáko pierwszemu y przednieyszemu tego Miásta
y Woiewodstwá Krákovskiego Senatorowi y Ge-
neralnemu Stároście ofiarować. Przytym, wie-
dząc; Ześ WM. Moy M. Pan z Ich MM. przeza-
cnym Potomstwem swoim ták wielu Włoścí y
Maiećnościer w Kráiach Ruskich iest Pánem,
gdzie ták wiele Duchowienstwá Ruskiego w Má-
nástyrách y przy Cerkwiách temi y takimi super-
stycyami y błędami wwikłanego żyje, y poddanych
WM. Mego M. Páná, á swoich Paráphian vda-
waniem Ołonu zá złoto, błędow zá prawdę záwo-
dzą; ná co nietylko Duchowney, ále y Swietckiey
Zwierzętności należy okiem Kátholickiego wzro-
ku pa-

Przedmowa.

ku patrząc, gdyż unicuique mandatum est de proximo suo Naošťátek; wiedząc, Ześ-w M. Moy M. Zecl. 17. Pan z wielkimi y wysokimi Domami y Familiami Senátorskimi y Xiążęcemi w tym Pánstwie spowinowácony, zechceś teyże prace moiey pod Przewacnym Imieniem y Tytułem WM. Mego M. Pána ná sviát wydaney, Ich MM. uczestnikami uczynić: Zeby Ich MM. o takich Grekoruskich o błędliwościach wiedząc, pro occasione z Ruskiego Narodu ludźmi swłaszcza ná Seymach gdzie náwzajem háłáson o Religia czynią, in charitate chcieli conferowác, y do zgody y iedności doskonałej onych záradá y powaga WM. M. M. Pán z Kościołem S. Rzymskim przywodzić. A mowie do Jedności doskonałej, nie malowáney, y pozwierżchówney, gdyż wiele iest Unionow pozwierżchównych y dla dobrego tylko imienia, Nomen Vnionis nośá, á drudzy rozmaíta zwierzchnością przymuszéni, ále intus toti sunt Schismatici. Boć to dśiwna Przesacni Kátholicy, że żáden Uniátski Pop, áni Zakonnik, áni Władyká, nieprośi Bogá zá Oycá S. Pápieża Rzymskiego, prócz tylko sam Metropolitá, y to tylko w ten czas, gdy Liturgia odpráwue. Do tego, Symbolum fidei, Wierzę w iedno

Przedmowa.

wiednego Boga po Schizmatycku w Cerkwi, przy
Liturgiey nieprzydawniając pochodzenia Duchá.
y od Syná recituia, w czym im y sami Schizmaty-
cy przymanwiaia, á Kátholicy Rzymianie ktory
o tym wiedza, bárzo sie z tego gorzą. Ze No-
men Vnionis Vniti in ore habent, à re ipsa cum
Schismaticis concordant, o czym Sancta Sedes
Apostolica tak prze odległość mieysca, iáko y przez
nieoznaymienie niemoże wiedzieć, Acz może sie
iáka pobożna Personá obrát, Ze tę Książkę mo-
ie ná Látínski ięzyk przełożywszy. Zechce S.
Sedi Apostolicæ & S. Congregationi de Propa-
ganda fide przełożyć, á potym gdyby wysła visita
à Sede Apostolica, dopiero by dało sie wiedzieć, co
ieft zá Discrimen, miedzy Vnią y Schizmą, A co
nie tylko mnie ále y drugich à ritu Græco ad ritum
Romanum przeniosło y przenosić będzie, Krotce
do Czytelniká Grekoruskiego námiennie. Ale už
oddaiąc te prace moje W. M. Jánie Wielmoż:
M. P. Woie: Krák: P. y Dobrodzicieu moy. Prace
mowie, Nienyśmienicie, ále po prostu iáko o gru-
bых błędách Grekoruskich grubo do grubych ná-
pisáná. Oddawam y samego Siebie W. Miło-
ściwą láskę obrone y Protekcyá W. M. Mego M.
B Pánd

Maśli nie-
dosłym w
Cerkwi R.
skiey być v-
nitem Woliś
że w Cerkwi
Rzymskiej
gościć Kátho-
likiem.

Przedmowa.

Páná y Dobrodźieią, Páná Bogá prośac abyś
W. M. Moy M. Pan długoletnie ná ozdobe
Kościoła Bożego, ná vsluge miley Oyczyzny, y ná
poćieche przezacnemu potomstwu swemu w do-
brym zdrowiu żył. Dat. w Krákovie Anno
1642. Nouembris 16

W. M. Mego Miłościwego Páná y Do-
brodźieia Protektora y Patrona

Uniżony Sluga

y Bogomodca

X. KASSIAN SAKOWICZ.

DO CZYTELNIKA
RELIGIEY GRÆKORVSKIEY.

Hæc mutatio dexteræ Excelsi, Psal. 76.

WSzelka odmiana człowieka stanu zn. y. kłá wiec w podziwienie drugich przywodzić łaskawy Czytelniku, á pospolicie dwoiaká odmiana w ludziach bywá; ábo z dobrego w lepsze, ábo z lepszego w gorsze, y łatwo zrozumieć ktora pochwały, á ktora nágany godna. Dziwuję sie ich wiele nietylko z Disunitow, ále y z Unitom, że ia będąc przed tym máło nie nád inšych żarliwšym Unitem, y gorącym Unity Promotorem, á teraz wšedziwym wiekú moim, gdy mi już ná Siódmy Krzyżek poszło, opuściwszy Unia y Grekorustie Naboženstwo, zostałem Per Dispensam S. Sedis Apostolicæ Rzymškiego Kościola Kapłanem. Lecż gdyć przyeżyny wważny Czytelniku Grekorusti dla ktorych ten to wczynił przełożę, nietylko przestanieš sie dziwować, ále y sam da Bog w tey odmianie moješ nie naśladować. Miałś tedy wiedzieć zacny Czytelniku Grekorusti, że mienię czynięm ia tey odmiany z Lekomyšności iákley, ábo dla nabycia iákley tego Świeetney sławy, ábo Honoru y przełożenstwa iákiego, bom to wšytko przy twoim naboženstwie być miał, y wietšey sławy y przełożenstwa w naboženstwie Rzymškim niemogłem sie spodziewać. Nie wczynięm też tego z mušy y desperacyey iákley, bom libere Archimandrycy moiey Dubienškiej Sukcessorowi memu Wielebnemu Oycu Prokopowi Chmielowšiemu Nacione Mázurowi cedowałem y cošia o nemu ná piśmie zawiádomoścía lešje S. pánneć

B 2

Oycá

Przedmowa

Oycę Kościół Metropolitę y drugich Władcyków w Żywi-
 y iachawcy do Lublina do X. J. M. Sławostwego Domis-
 nika tamem y za Chleb X. Je^o M. podziękował / y Oycę
 Chmielowstwego na swoim miejscu X. Jego M. kom nendo-
 wał / a potem y M. i. i. i. przytoynie zew. i. i. i. n. Oycę
 Chmielowstwiem oddał / a sam miał do Rzymu z
 Niebożętkiem Oycem Korfakiem iachac / ale mi poniekad
 niepospodość zdrowia pod ten czas przypisząca przesko-
 dziła. Tom dla tego przypomniał / dowodząc się / że
 mi Nieprzyjacieli moimaczej do ludzi odaje / Nieudaleni
 sie też do Schizmy ani do Herezy co pospolicie desperaci
 czynia / lubo mi Schizma Rzymowska przełożenstwa niepodle
 w siebie wkrzywiała / Nieczyniłem też tej odmiany na
 wzgląd Jedności świętej / która nam sam Baw. ciel na
 śmierć Krzyżow / idac goraco zalecił / y Bogą Oycę o to pro-
 sił / abyśy wierni tego byli IEDNO / iako onieś z Bogiem
 Oycem IEDNO / y nieodmienilem ja tym prześcieniem moim
 do Przekłócenstwa Rzymskiego WIARY / ale ja iestże
 ztwierdził postaw. wcy nogi moie na mocney opoce Wiary
 S. B. i. h. o. l. i. c. k. i. e. y. Tylkom to / ja bledy Herezy y Zabob-
 ony Greko. uskie zostawił. Których Uniatcy y Przekłó-
 ni niestawia sie z Cerkwi swojej wyko. zenie. Rowsem y
 tych którzy ie chcieli wko. zenieac przekładowali. Czego na
 sobie OCH doznał / gdy w wydaniu Książki na świat i-
 w. y. w. b. l. a. w. / i. a. r. y. m. / K. i. l. e. n. d. a. r. z. u. / a. p. o. r. y. m. y. w. / A. d. m. i. n. i. s. t. r. o-
 w. a. n. i. u. / S. i. k. a. m. e. n. t. o. w. y. w. i. n. s. y. c. h. / C. e. r. e. m. o. n. i. a. c. h. / w. i. e. l. k. i. e. / b. l. e-
 d. y. y. z. a. b. o. b. o. n. y. m. p. o. k. a. z. a. l. J. a. c. o. m. i. e. n. a. ś. m. i. e. r. c. p. r. a. w. p. r. e-
 ś. l. a. d. o. w. a. l. i. / y. i. e. d. e. n. z. W. l. a. d. y. k. o. w. U. n. i. a. t. s. k. i. c. h. p. r. z. y. w. o. d. z. i. l.
mie do

Do Czytelnika.

mie do te^{go} aby m sie byl public^{nie} tey prawdy po K^{at}holicu w
Kalendarz napisanej w Cerkwi z Ambony wyzrekl. na co gdym
dobrym sumnieniem niepozwoлил, tedy nastal byl na mie na
Gospode swoich Porwancow ch^{ci}ac y mnie y Konie y Ry-
dwan zerw^{sz}ytym zagrabi^ł siem pomoca X^{ci}stey K^{at}holic-
ckey y Pandw Silachy onych Nastancow wpedzil a sa-
ment sie do plebaney przeprowadzil. A gdym do Kro-
la J. M. & J. M. X. Tuncyusa w tey oppressiey moieysie ista-
chal: Wladyka rozumielac^{ze} m do Samoscia istachal w g^o-
prawow^{sz}y za mna d^ziesiatek Porwancow daw^{sz}y im 60.
Słotych aby mie poym^{sz}y do niego przyprowadzili, a iestli
by m sie bronil tedy y wyota mie pozbawic dispensowal ale
mnie niewn tego Pan Bog zachowal a to snac y dla tego
zem byl sobie iest^{ze} niezastuzyl Borony M^{az}enstey, y isteb^y
Onia przez zamordowanie moie od Vaita hanby wiet^{sz}ey
nieodniosla. Pisal potym list do J. M. X. Oficjala Lu-
belstiego X. Turcobolstiego aby tey K^{si}azki moiey iako nies-
zbo^zney zakazal Bibliopolom Lubelskim przedawac. Ale
X. Official przeczytaw^{sz}y te K^{si}azke a w o^zasze po K^{at}ho-
licku iest napisana pozwolil ja przedawac. Potem Sobor
na swoich Popow w^{sz}yntow^{sz}y przykazal aby do st^ziac m^{sz}ich
K^{si}azek palili ktora K^{si}azka approbowana iest od Censo-
row K^{at}holickich y od Akademiei K^{ra}kow^{sz}ey. Wac
gdym y Sobor K^{ra}kowski S^zch zmi^{sz}yceli z K^{ra}kiego na Pol-
ski istezyk przełożow^{sz}y wydal y w niem niektore A^uktord po-
kazal zwolasc in Sacramento Extreme Unctionu, o c^zy m w ista-
mey K^{si}azce znaydziesz y rozumielac^{ze} mi za co Onia ist beda
grzyszkowac^{ze} bez ich kosztu Wtedy Schizmatyckie swia-
tu po

Przedmowa.

Vniaci
Książ Schi-
matyckich
Nabożeńst-
wa odprawa
ie,

tu pokazuje. Alie oni w nieza to iestcie bierzey poceli prze-
sladowac y mowi sam Terazniesty Metropolita Ciec Sie-
lawia Ze y my takze ten Sakrament odprawniemy. Rze-
klem to tez in eodem Pradicamento iestcie z Schizmatykas-
mi. De piero iestcie bierzey pocel fulminowac przeciwko
mnie. Widzac tedy ta ze terazniesty Wladyslawowie Titus
sunt tylko Unionis cum Romana Ecclesia habent, a cum Schis-
maticis we wszytkim sie zgadzaja / iz ich ze Książ bledow y
Zabobow pelnych nabozenstwo odprawia y ze oney Mi-
sci y Zarliwosci Pasterskiej po smierci onych Swietey pa-
miesci godnych Metropolitow y Wladyslawow pocela Rut-
skiego y Korsaka Błogosławionego Jesaphata Mercho-
wskiego Pogonowskiego y Smotryzkiego w nich niema y ze
nie tylko sami siebie Wladyslawowie ale y samego Metropol-
ita zniwazaja / tak jeden z Wladyslawow na Wolyniu brode
Metropolitowi zeplemu wytargal a drugi polski mu da-
wal: O czym na Wolyniu glosno. Takze jeden Wladys-
law Dycia Jana Dubowicza Archimandrite Dermanckiego
Bozackim fortelem Monastyr vbległy y onego porwaw-
szy y z despektowawszy do wiezienia ciezkiego dal y czyrwos-
nych Zlotych w pasie tego (Salvo honore) raptownym fukal
y by go byla Jey M. p. Woiwodzina w ilenska przez swo-
ich ludzi niewyzwolila tedy by byl tam y smierc podial a
choć ta sprawa y przed Metropolitom y przed drugim Dus-
chowenswem byla przedcie Gwaltownikowi tego iakoby
nalezalo niezganiomo tylko przepraszaniem wszytkiego zbyc
nakazano. Jam tez wielkie przesladowanie y na zdrowiu y
na slawie y na substanczey moiej od tego Wladyslaw odniest-
bo mi

do Czytelnika.

bo mi był wszystkie moje rzeczy *ad fidele depositum* dane *præs
 textu falsi* o śmierci mojej *rumoris* gwałtownie zagrabili / y
 aż o Wiadomość y Protekcyę Króla Jęgo M. y J. M. X.
 Tuncusza ta oppressia mola musiała sie oprzeć. A nie-
 miałem ia Ruśney przyczyny do opuśczenia tey pozwo-
 chowney Dniey / a Odania sie do wtorewáney drogi y Kro-
 lepstkiego Gościnnia Kościoła Powstęchnego & Którymby
 idac / mogłem bezpieczniey dość do tego celu / do którego nās
 Pan Bog stworzył. A miałem ia dłużej z utrapieniem
 ducha mego na te dissensie y niezgody Ruśkie patrzy. & gdzie
 jeden drugiego nā iędzia / Cerkwi y Mianastyze sobie wydzie-
 raia / krew Chrześciańska miedzy soba rozlewaiā. A po tym
 zawody prawne z soba / y processā y Banię z pogorszeniem
 Żydow y Heretykow czynia / y koszty dāremne nā to expendu-
 ia / y siebie y māietności Cerkiewne wywieszāia y wypusto-
 szenie przywodzi. Ano czy nie lepiejby te koszty nā ludzie
 godne y wżone ważyć. Ktorzyby y nauka y przykłady
 życiem ludzi grubych do zności prawdy Bożey przywo-
 dzili / miedzy ktorými naprzednięsy by moim zdaniem spo-
 sob był. Kāthechizować / te iest / Kāthechizmu Kātholie-
 ckiego / nie tylko Ruśkie pospolstwo / ale y same^{nie} wmiętnie
 Duchowienstwo w Miasłach y Miasłeczkach nāuczyć / cze-
 go nigdy ey w Ruśi niema / zāczym z grubey niewiadomości
 wpor tylko miedzy Ruśia zostāie. Bo *ignoti nulla cupido* /
 y tylko cā Unio y Diunio turbaczy y hālasy w Rzeczypos-
 politey nā Seymach czyni. Dla iedney Cerkwi Lubelskiej
 Seymy do rozewānia przychodza / y Cerkiew zā to niestowco
 turbacyi nā Seymitach y nā Seymach przywodzi / y przywo-
 dź bez

Przedmowa.

Musi siepra
wda mowic
y Vnitom y
Schizmaty-
kom.

Mar. 3.

śic będziecie! Disunitem nicus! coku. Jaz byze żeby przy
Jedności ta Cerkiew zostawała, ale ze y w lepszy Refor-
mie nieli teraz jest, gdzie ieden tylko pop Idiet z naradzie sie-
a na takim miejscu publicznym / y go ie zakonnikow choć
Schizmatyckow po 6. y po 8. mieszkowało / także w bódzy kpt-
tálni / teraz za Vniey lada osoby tam żyta. Skad y Vniey
wraganie y sámym Kátholikom wstyd / ktorzyby radzi po-
mnozenie Jedności s. na tym tam miejscu widzieli. Przy-
namniey niechby Vniaci z Disunitami emulacjone w tey mie-
rze z soba sli. Wzial Gciech Tobila Cerkiew S. Sophiey w
Kijowie od ktku Set lat spustosiła / a teraz tak ja reformo-
wał: Ze od wszystkich ma pochwałę. Także Mánastyrze re-
formuje / Szkoły funduje / y wiele dobrego w stronie Narodu
swego czyni / y gdyby tylko Schizmie chciał walebitować /
a w Jedności z Kościołem S. Rzymiskim inkorporowanym
być / bez watpienia (iákom w ostatnim punkcie námiemil) nie
tylko Metropolego / ale y Pátria: sего honoru godzienby
był / day mu Boże w pámietanie y drugim z nim. Jesli zaś
w takim rozdwojeniu / w iákim teraz Rus jest daley będzie /
teby wedlug słow Zbawicielowych / Dom ná Dom wálacy
sie / musza obá wpaść. Jákóž bázno sie Ruskiemu Narodo-
wi ná to zánośi / a to y dla samey tey niezgody y niemilosci y
nieulki / zbrzydzywšy sie drugi temi Zabobonami y náragá-
niem od bráciey swoich Rzymian / przeydzie do Nábožen-
stwa Kościoła Rzymiskiego / gdzie zgoda w wierze / wšyscy
bowiem iednáko po wšyskim świece Kátholicy wierza / Ni-
łość wielka miedzy Duchownemi y peśánowanie / náuka y
wmieltność głęboka / ozdoba w Kościele y porządek iák w
niebie

do Czytelnika.

niebierzego w Rusi niemaż, tak wiele Błastorow, y roznych
Regul, co wpytko pobytu będzie Rusi do przysiania do
Kościoła Rzymńskiego, wolać je Stanowi Szlacheckiemu.
Bo dyakci Szlachcy Ruskiey, w Szkolach y Akademach
y Kollegiach Ratcholickich sie wiec, nawyżna nabożeństwą
Kościoła Rzymńskiego, a wyszedszy z Szkoły, ieden na Żelmer
sta, drugi na Dworiatkiego Ratcholickiego Pána wda sie, (bo
w Ruskiego Szlachcica niebędzie miał Służby) tedy musi
iść z Pánem do Kościoła, także z Towarzystwem na Żolnier-
skiey musi kompania mieć y w nabożeństwie, y w zażywaniu
potraw, a potym nawyższy nabożeństwą Rzymńskiego, swe
go Ruskiego odwyknie, y owsem drugi przy Dworze, albo
y na Żolnierskiej nieradby aby go Rusinem zwano: zácym
necessario przydzie mu w nabożeństwie Rzymnim zost-
wać. A ięże gdy sobie Żone poymie Lachawke, tedy i-
ma niezgodą w postach y w Swietach, przymusi go do Je-
dnosci z Żoną w wierze Ratcholickiej, pomoże też do tego y
Eldz narzedzając Owieczki swoje, a może tyś być y pop na
ten czas, tedy lada *Questia* zada prostakowi popowi, a pop
albo nie będzie umiał na one *Questia* odpowiedzieć, albo lada
iako cum absurdo odpowie, tedy y pop y Pan in confusione
zostana, a potym obaczysz sie Pan, zostanie Ratcholikiem,
czego za listu Beja tak wiele jest przykladow. Ięże gdy
by Kalendarz za iedno z Kościołem Rzymnim był, tedy by
iakożkolwiek mogła sie Rus przyswój nabożeństwie ośiać,
ale bez zgody w Kalendarzu, y Onia y Difunta będzie w p-
dała. A owsem, by nie ta Onia przepone Rusi w-
tedy by inż wietża część Rusi w nabożeństwie Kościoła Rzym-

*Wiele znam
Panow y Pá-
niey, którzy
niechcąc si-
na dworach
swoich cho-
wać, aż Kás-
cholikami go-
stana y go-
sta.*

*W Kalenda-
rzu wielce
potrzebna
zgodą.*

Przedmowa.

Niego był. Ale to Oni wzięli wzięli w rozumienia y
 sami realiter do Jedności z Kościołem Rzymskim niewcho-
 dza y tym którzyby wzięli chcieli pisać o zająć / że
 realiter niewchodzą. Bo wiele jest Dniow. Titulo, ale nie
 rzecz, albo ola. Małeności, albo ola boiazni Zwierzchności,
 okazało to się na jednym Władcy, goy mu Schizma pod
 czas Interregni wstawała Władcytwo wzięć, co on wioząc
 skłonił się już był do oddania posłuszeństwa Patriarsze Gre-
 kotuejskiemu, byle przy Władcytwo się został. Z czego bier-
 zo go srośował ewietłi czeł s. pamięci Jego M. Pan Mi-
 kolaj Tryna na ten czas Kuchmistrz Wielkie X. Litewskie
 go w W. Kowie na Seymie przy obecności wszystkich Wła-
 dykow y Metropolity Wca Ruskiego. Owo zgola, po-
 chcieli byli te Oni Duchem, a teraz kon-za i a ciałem. Tamci
 Skyskalem że pobożni Metropolito wie y Władcytwo Brwia scia Jes-
 Władyk, dność koronowali, a teraz nieyby Symonia y Łakomstwem
 Chelmski ma ia pieczętuia, nie mówie o wszystkich, ma pan Bog swoich y
 iachac do nie Jedność świętą, ale osoby wstate pozwierzchney Jedno-
 Rzymu stas ści przybrane tu się gania, że nietatami, sposobami y środkami
 raiać się so- iatimiby należało, te święta, rzec promowania. Co ia wi-
 bie o Metro- dzac, że Res Vnioni po śmierci S. pamięci X. Ruskiego non
 polia y na incrementum sed decrementum bierze, a Schizma indias auge-
 Uycowlegu- tur et crescit, y zwatpiwszy o skutekney zgodzie Ruskiego
 wite o Suraz Narodu z Kościołem S. Rzymskim, wolatem się cało od-
 y na mnie dać Kościołowi S. Ratcholickiemu, niechac dąmo oleum
 chce się tam et operam między Ruskim Narodem trać, nic się na to nie
 skazyć, za- ogladaiac, co mi drub, y zaryzacja, żeś mogli przy naszy
 prawdę, non stronie zostaiac wieśta flawe y przyślege y Pána Boga mieć
niż gbyś

do Czytelnika.

niś gbyś sie wdał tam/gdzie y bez nas wiele godnych y wielo-
nych ludzisteſt. Ta com ia odpowiadai ſłowy Zbawiciela
wemi, że Habenſi dabitur. a od niewodziegnych odchodząc y
proch od nog otrząsać kazał p. Jezus / y o tym też kto mie
mogl vperwnić ſie życie moje przy was cum maiori merito, aut
demerito mogło być. A niepiwſzy to ia te odmiane à ritu
Graco ad ritum Romanum wężyni/ ale wiele ich przedemna
tak w Wyżyznie naſzey z Demowzacnych y Familiey wyſo-
kich to wężyni/ y czynić będzie i tak y w ſamey Grecyey po
rządſie Soboru Florentſkiego ludzie mądrzy zoſtawioſzy Gre-
kow w ich vporze y odczępieniſtwie/ do Włoſkich ſie krátiow
przenieſli y Kościolowi ſie Rzymſkiemu oddali. Toż w-
ężyni y on Cyrillus Słowiański Apoſtol / widząc zátwar-
dzałość y vpor Słowian / opuſcił ich / y poſeł do Kłaſtoru
Rzymſkiego na góre Caſſinum / gdzie ſwięty Nyllus był Opa-
tem: i tak piſe Hákł Histoꝝy Czeſki. Co y ia da Bog w
krocie wężynie. A choćiaſ nieboſcyt Xiadz Ruſky wynioſ
ſi był Breue à Sede Apoſtolica, żeby niewolno było Ruſi prze-
ci od ić à ritu Graco ad ritum Latinum, ale Rzeczpoſpolita
Polſka y ſłowa ná to nie dáła rzecz / y nie było to in Executio-
ne, gdy wolno każdemu w wolney Wyżyznie ad perfectio-
nem Religiozem ſie wdawać. Zaczęym y ia wolać naya-
mniemy w Kościelom ſwiętym Rákholickim Rzymſkim
zoſtać Káptanem niſli ná wieſſem w Grefornſkoy Cerkwi
pzy tatich błedách y ſuperſtacyách być Archimandryta i
y ſam panu Bogu / y drugich z Kłarodu Ruſkiego tak
z Schizmy iako z Vnley bede widział in hoc paſſu moich na-
ſladowcom i gdyż to ſana gęſto y zaci ni ludzie z Ruſkiego
C 2

10

ist. vlt.
pau. 7c.

Mat. 52

Mar. 6

Przedmowa.

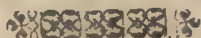
Narodu m. w. i. a. t. Je wolamy być własnemi Kátholikámi
 Rzymian y m. i. l. i. t. i. e. m. i. s. n. i. e. d. o. s. t. l. y. m. i. U. n. i. t. á. m. i. y. d. o. b. r. z. e. m. o. z. w. o. z. D. a. y. B. o. z. e. á. b. y. s. t. a. r. k. i. e. m. y. s. á. m. z. r. z. e. d. z. a. t. o. p. e. l. n. i. l. i. c. o. w. i. t. y. m. ó. w. i. a. J. á. k. o. j. m. á. c. i. e. w. e. d. z. i. e. c. P. á. n. o. w. i. e. D. i. s. u. n. c. i. z. J. e. k. t. o. t. a. n. á. s. i. e. m. i. n. e. h. c. e. C. e. r. k. w. i. e. S. K. á. t. h. o. l. i. c. k. i. e. (R. y. m. s. k. i. e. y. r. o. z. u. m. i. e. y.) m. i. e. c. z. á. N. á. t. k. e. t. e. n. t. e. j. p. e. w. o. n. i. e. n. i. e. b. e. d. z. i. e. m. i. a. l.
 Cyprian S. Boga Boga w niebie. A tá Nátká ábo Owczarnia / má
 lib. 4. Epla być IEDNA / y ná tym świecie / bo w T. i. e. b. i. e. n. i. e. p. o. t. r. z. e. b. á. i. u. j. z.
 2. b. e. d. z. i. e. p. á. s. t. e. r. z. o. w. / g. o. y. s. n. i. e. b. e. d. z. i. e. k. o. g. o. p. á. s. c. / n. i. e. b. e. d. z. i. e. t. á. m. W. i. l. k. o. w. / á. n. i. R. o. z. k. o. w. / á. n. i. T. a. i. e. m. n. i. k. o. w. á. n. i. n. i. e. w. i. e. r. n. i. k. o. w. á. n. i. z. l. o. w. i. e. r. n. i. k. o. w. / H. e. r. e. t. y. k. o. w. y. S. c. h. i. z. m. á. t. y. k. o. w. / á. l. e. w. s. z. y. t. k. o. t. á. m. w. y. b. r. a. n. i. B. o. z. y. y. B. r. o. l. o. w. i. e. w. B. r. o. l. o. s. t. w. i. e. N. i. e. b. i. e. s. k. i. m. b. e. d. a. D. o. t. e. y. t. e. d. y. I. E. D. N. E. Y. O. w. c. z. a. r. n. i. e. R. o. s. c. i. o. l. á. K. á. t. h. o. l. i. c. k. i. e. g. o. m. i. e. y. s. i. e. J. a. c. n. y. U. a. r. o. d. z. i. e. R. u. s. k. i. w. k. t. o. r. y. m. z. o. s. t. a. i. a. c. y. p. o. K. á. t. h. o. l. i. c. k. u. w. n. i. m. j. y. i. a. c. / d. o. z. n. a. s. y. y. t. u. i. e. s. z. e. w. C. e. r. k. w. i. W. o. i. n. i. a. c. e. y. o. w. o. c. o. w. y. s. t. u. k. o. w. w. i. á. r. y. S. K. á. t. h. o. l. i. c. k. i. e. y. z. A. l. e. d. a. l. e. k. o. o. b. s. i. c. i. e. y. w. o. n. e. y. T. r. y. u. m. p. h. u. i. a. c. e. y. C. e. r. k. w. i. p. r. z. e. z. w. i. e. l. e. b. i. e. n. i. e. d. u. s. z. e. y. C. i. á. l. á. t. w. e. g. o. n. á. w. i. e. k. i. w. i. e. c. z. n. e. b. e. d. z. i. e. s. y. d. o. z. n. a. w. á. l. c. h. w. a. l. a. c. P. á. n. á. B. o. g. á. w. T. r. o. y. c. y. S. J. e. d. y. n. e. g. o. A. i. a. i. u. j. T. o. b. i. e. z. a. c. n. y. U. a. r. o. d. z. i. e. R. u. s. k. i. y. T. w. e. m. u. N. a. b. o. z. e. n. s. t. w. u. y. C. e. r. e. m. o. n. i. o. m. c. y. n. i. a. c. V. a. l. e. t. e. P. á. n. u. B. o. g. u. c. i. e. p. o. r. u. c. z. a. m. y. o. n. e. m. u. d. z. i. e. k. u. i. e. z. e. s. k. l. o. n. i. l. s. e. r. c. e. S. a. n. c. t. i. s. i. m. i. P. a. t. r. i. s. D. n. i. n. o. s. t. r. i. V. R. B. A. N. I. P. A. P. A. E. O. s. t. a. n. i. a. d. r. e. c. i. p. i. e. n. d. u. m. m. e. i. n. g. r. e. m. i. u. m. S. a. n. c. t. a. R. o. m. a. n. a. E. c. c. l. e. s. i. a. z. w. k. t. o. r. e. y. z. o. s. t. á. i. a. c. i. u. j. z. z. S. y. m. e. o. n. e. m. o. n. y. m. s. p. r. a. w. i. e. d. l. i. w. y. m. S. t. á. r. c. e. m. p. i. a. s. t. u. n. e. m. P. a. J. e. z. u. s. ó. w. y. m. z. w. e. s. d. e. m. s. m. i. e. r. c. i. b. e. d. e. c. z. e. k. á. l. P. á. n. u. B. o. g. u. m. o. d. l. e. o. d. d. á. i. a. c. y. o. f. f. i. á. r. y. c. o. d. z. i. e. n. n. e. t. á. k. z. á. s. i. e. d. i. e. / i. á. k. o. y. z. á. w. s. z. y. t. k. i. c. h. w. i. e. r. n. y. c. h. y. z. á. n. á. w. r. o. c. e. n. i. e. H. e. r. e. t. y. k. o. w. y. S. c. h. i. z. m. á. t. y. k. o. w. p. r. z. y. n. o. s. z. a. c. z. e. b. y. i. c. h. i. á. k. i. e. m. i. o. n. w. i. e. s. á. d. á. m. i. / d. o. J. e. d. n. o. s. c. i. R. o. s. c. i. o. l. á. S. p. r. z. y. w. i. o. d. l. A. m. e. n. / D. a. y. t. o. B. o. z. e.

R E G E S T R

Abó

Summaryuß rzeczy w tych Książkách zámyká-
jących się, dla předshey wiadomości y znalezie-
nia Czytelnikowi krotko nápiśány.

W Sákrámenće Krztu Nieprzyštoy- ności.

§ Dziećcięciem iestże niekrzczonym zaraz do Cerkwi wchodzo. Folio 1.

Niewoścy popi o Formie Krztu wiedza y co to iest Formá.

Krzcilnic do Krzżenia niemáia / ále náđ ziemia woda świe-
cona z oleiem świętym zmieřána Dziećcie polewáia.

Przy Krzcie Wlośy Diátek zářřygáia y te Wlośy w wořt Fol. 2.

zálepnořy w řtálubiny řciáń Cerkiewnych wkládáia / á iez Zabobony.

řli Cerkiew murowána / tedy w ziemié řářa zářopywáć.

Nieropiřia krzczonych w Metryki y Metryk niemáia. Fol. 2.

Rzymřkiego Krztu záprawoziořy niemáia / y znova Řřř Fol. 2.

mian řářa řřřić.

Przy Krzcie trzykrotne mówienie AMEN. Fol. 3.

Mianowánie Bábę przy Narodzeniu páńa Jezusowym. Fol. 3.

Po Krzcie trzykrotne obracánie řię z dzieććciem. Fol. 3.

W Sákrámenće Bierzmowáńa Nie- przyřtoyności.

Niedawno ten Sákráment o Ruři wřřzał řię.

Folio 4.

Regeſtr.

- o l. 5. Materja tego Sakramentu to wiela rozna ob Rzymſkiego.
 Fol. 5. Formy właſney tego Sakramentu dotad niemáto.
 Fol. 5. D Ruſi pop Bierzmuie.
 Fol. 6. Na wiela cziłontách bierzmuia.
 Fol. 6. Miasło Chryſmy inſzym oleiem bierzmuia.
 Fol. 6. W ſpetnych náczyniách Chryſmá chowáto.

W Sakramencie Pokuty Nieprzyſtoy- noſci.

- Fol. 6. Ruſcy Popi rzadko ſie ſpowiadáto.
 Fol. 7. Pop ta dy zewſzytlich grzechow rozgrzeſá.
 Fol. 8. Formy Rozgrzeſenia Schizmaticcy Popi niemáto.
 Fol. 8. Umárlych rozgrzeſáto y liſty umárlym do S. Piotrá dáto.
 Fol. 9. O ſciánoſci grzechow niewiedza y Stanow ſpowiedá-
 lacy ſie nie wiaáto.
 Fol. 9. O ſadzonych zdekretu ná ſmierć wotpia aby byli zbáwieni
 Fol. 10. Grzechow meznatomych na ſpowiedziách náucza to.
 Do przyſiegi ná ſpowiedzi przywodzi aby do Dniez/ albo do
 Koſciola Rzymſkiego nieprzyſtawili.
 Fol. 11. O biarotáto druzy ſpowiedz y za Jáwno grzeſnikow cza-
 ſem publika.
 Sluchanie ſpowiedzi prywatne albo w Cerkwi drzewiáwar-
 ſy/ albo w Celli ſam z ſámrým/ albo z ſáma zoſtarofy.
 Fol. 11. Spowiadáto y pop ſtoł y poenitencyarz.
 Wielu razem druzy Popi ſpowaáto.
 Zadawaniem wielkich pokut do Koſpacz przywodzi.

W Sakramencie Eucháryſtyey wielkie Abſurdá.

Chlebem Trzym grubym / a gdzie inższej Jęczmiennym /
 i zredczanym y Chosianym odprarcia / Także Bulekami
 narynkami Kapionemi / niewiedzieć iakimi rełkami zprofano-
 waniem.

O formie Eucharystyey Tryj Opinie Schizmátycy máia. Fol. 13.

O Transsubſtancyey ábo Przejſtnoſzeniu chleba w ciało á Fol. 14.
 reina w Krew Pańſtwa / a inż chali pop Ruscy.

Kwaſem Jablecznym miaſto reina drudzy ſłuią. Fol. 15.

Wenerácyey Sakramentowi nieczyma.

W ładaiákich naczymách Sakrament chowaia.

Wody proſtey ábo okropcu po poświęceniu do Kielichá przy-
 lewaia / a inż piwcey przylewaia.

Czaſtkami niepoſwieconemu ludzi Kommuńkua. Fol. 16.

Czaſem gdy Sakramentu w Kielichu nieſiać / tedy proſte-
 go chleba / a ſ / páwſ / y winá w Kielich nálewſ / drudzy
 Popi ludzi Kommuńkua.

Bydzi wiecſza wiára má / a o Rzymſkim Sakramencie / niſ o Fol. 17.
 Grekoruſkim / bo Rzymſkiego Koſciola Sakramentu z
 wielka przewaga wſilnia doſtawáć / á o Ruſki niedbaia.

O doroczny Sakramencie y o napawania Hoſtey winem Fol. 18.
 poświęconym y znorou wyluſzywaniu oney Hoſtey z oney
 go winá / Wielkie to abſurdá.

Śnioſto ten zwyczaj Intynkecyey ábo napawania Hoſtey
 Concilium z. Brakarenſkie.

Ráda / aby chory žádał ſwieżego Sakr. zaraz od Liturgiey. Fol. 19.

Taki doroczny Sakrament do zepsowania przychozi z pleſ Fol. 20.
 ſnieie zgnié y robáctwo ſie z niego mnoży / z tego nie ná ie-
 dnym mieyſcu doſwiádeczono.

Regeſtr.

- Fol. 20. Na niektórych mieyſcach Popi / iednym Komunikantom po iedney Łyſce / a drugim po trzy Sakramentu dają.
- Fol. 21. Czemu teraz w oſtą a nie wiece w Rzymian Sakrament Komunikam nro dają.
- Rozdawanie Łyſka Sakramentu w Ruſi wielkie abſurda przynoſi.
- Fol. 22. Przyſtrzyganie waſow nad gembą wielce potrzebne.
- Fol. 23. W Ruſi ledwie dſieſiaty Paćierz umie / a Wierze w Bogą ſetny Za Spowiedz zapłaty ſie Popi w pominają.
- Patrz Przy poſwieceniu Eucharystey ani Hoſtyey ani Kielichą nie bierze Pop w rece / ani żegná / tylko dwiema palcami Hoſtya y Kielich pokazuje. A pán Jezus chleb y wino w rece biorac błogoſławił y żegnał / co y Koſciół S. Rzymski czyni
- Fol. 24. Komunikowanie Niemowiatk y rozumu niemających wielki diſhonor przynoſi Naſwietſſemu Sakramentoz
- Fol. 25. Miaſto Sakramentu wodę ſwieconą drugich komunikują
- Fol. 26. W Rozdzielenu Hoſtyey ná 4. częſci y ná litery y ná ſyllaby wielkie abſurda w Ruſi. W czym pilno czytać y wważay
27. W Liturgiey Preſbiterów aſceſſennoy ábo Prae / anctificata / wielkie Abſurda. czytać Filio 28, 29, 30
- Fol. 31. Czemu w Ruſi w poſt wielki tylko w Sobote Liturgia S. Złotoſtego odprawia / a w inſze nie odprawia Diſunić.
- Fol. 32. Nie ſuſſne gania Unitow Schizmatyck / że kilką Liturgiy iednego dnia ná iednym Ołtarzu odprawia.
- Fol. 33. Co za Zabawa w Cellách Czerncow Ruſkich.
- Fol. 34. W Ruſi Schizmatyckiey iedna Liturgia za wſykich / by ich kilką dſieſiat ná Służbę dalo.
- Nie ſuſſna y w tym naganá Unitow od Schizmatyckow / że

Regeſtr.

- W Liturgie czytane zwoyżaniem Rátholickim obpráwila.
 Patriarcha Jerozolimſki czytane Liturgie w Kirowie ob- Fól. 35.
 práwował / gdy Rozackich Wládykow w nocy świecił
 Niepożywianiu oraz wſkiego Sákrámentu ná Oltarzú 36.
 ábo preſtole / ale odnoſeniu tego ná Zertownik / y takie ſta-
 Inkonwienencya y przypadek czytay Folio 36. 37.
 Jáko popi Sákráment z Patiny y z Kielichá pożywiała / y id- 38.
 ko y czym Kielich wyſſeżała Folio 39. 40. 41. okro-
 pna rzec y do widzenia y ſyſlenia.
 W Liturgiách w niektóre Vigille / że áż w nocy ie Ponęza. 41.
 W Zamýkaniu drzwi Caſkich prz y ſłuſzbie / żeby ludzie niewie-
 dzieli kiedy ſie poſwieca Sákráment / y niewidzieli gdy ſie
 podnoſi / y że tey Zapony ábo Drzwi przed S. Báſilym
 nie było.
 Nieſuſnie Ruſ Schizmátycka czyni / że nie dzwoni / gdy ſie 44
 Sákráment poſwieca y podnoſi.
 Nieprzyſtoyne Ceremoniey w Ruſi Kładzenia dźiatek y 45.
 y dorofłych Meſow y Tiewiaſi y Pánien pod Perenos.
 W odpráwowania Liturgiey bez uwagi y boiaźni Boſzey. 46
 Niepotrzebna uż Ektenia o Ohláſennych ábo Káthechu-
 menách.
 W Artuſie chlebie ná Wielkanoc / áż do a bornia.
 W Ruſi iedna Liturgia zá wſytkie potrzeby y ná wſytkie 47
 Swieta / y zá żywe y zmarle / zá zdrowe y chore / ic.
 Náura popom / żeby mieli Intencya idac do Liturgiey. 48
 W Ruſi Diakoni podnoſy Sákráment / zwláſſeża w Schiz- 49
 W nienátrywaniu Kielichá po poſwiecenia / y o Rádzenia 50
 eſtym.

Regeſtr.

- Fol. 51. O Antemiſiach albo Porcátelach że często ſe odmieniała.
 53. O Proskomidyi watpliwoci / żeby ſa S. Złotoſty złożył y
 55. że w tej Proskomidye wielkie abſurdá / y w Grekolaćni
 57. ſkich Księgach S. Złotoſtego niemają tego / co Ruſi po
 59. przytładają.
 O Proſkurach y Formach Proſkurnych.

W Sákrámenćie Káplanſtwá Abſurdá.

- Fol 58. O Ruſi wielka Symonya w ówieceniu ná Káplanſtwo.
 59. Dważencow y do cudzey Paraphiey / a Gáſem y bez páraſ
 ſiey ná wiátr ówieca / y do iedney Cerkwi kilka Popow
 60. przyſzło do tego że áż Ceſarze ówiecety prawa Wládykom
 Greckim ſtanowili po čemú od ówieceniá mieli bráć.
 61. O Grekoruſi przy poówieceniu niepomażuiá popow y Wlá
 dykow Oleiem / a przed tym tá Ceremoniya bywała y Grek.
 Niemają y Ruſi pewnych Gáſow y Suche dni ná ówiecencie /
 ale zámpſe gotow Wládyká poówiecić / praſenti pecunia.

W Sákrámenćie Malženſtwá Abſurdá.

- Fol. 62. Formy właſney tego Sákrámentu do tad Ruſi w Agendách
 ſwoich drukowáných niema. Także Zapowiedzi niemaſ.
 63. Chroczánym y w powinowaczwie ſlub y dáia / y co żone abo
 meia ma.
 Rozmody częſte z łada przyczyney dla reziáktu.
 Żenám ſie miewáto chłopá / ale y Popi ſmaraga.
 Imáſy ſlub pánnám / y náſy Wóowcom.

W Mierci

Regeſtr.

W Metryki Maſkonkoro niewpisuta / Taniec iakiſ w Cerkwi z oblaſnieniami pop odprawnie. A gdzie indziej y w loſy im zaſtrzygają y iakiuſi napolem napawają.

65.

W Sakramencie oſtatniego Pomazania Abſurdá.

Al 7. Popow do odprawiania tego Sakramentu wywadia funduiae ſie ná Epiſtole Jakuba S. ſle zrozumianey

Fol. 65

Q Formie tego Sakramentu 4. Opinie mogą być / gdyſ nie ma Ruſ formy pewney wydrukowanej tego Sakramentu

Iacob 5

7. Popow 7. Form nad Ciem wymawiaia y wiſyſcy 7. popow chorego ábo y zdrowego pamazuia / w czym wielce grzeſza powtarzaiac Formám / y że zdrowym ten Sakrament dla wziatku odprawia.

65.

66

Przed tym w iedney chorobie kilka raz ten Sakrament iednymu ſwiecił / á co dziwnie yſta / że iednego dnia iednemu 7. raz ſwiecił / aſ de pier o zakazał tego czynić Q dziec Mohila.

67

68.

Przy tym ſwieceniu oliwy / częſem y maſto krewie ſwieca y miedzy ſie Popi rozdziała.

Ráda iáko tych Abſurdow vſč.

Konaiacych nie do vſnoſci w miłoſierdziu Bozym / ále do roſpacy przywodza.

69

70

W Vſtáwie Ruſkim Abſurdá.

Jeſliby kto umarł w wielki poſt. tedy Vſtáw Ruſki niekaſe zá Duſe tego Liturgier mieć / tylko w Sebece.

Fol. 72

Przez cały tydzień Wulkenceny nie odprawia Modlitwy

Regeſtr.

- Fol. 72. pafiſkiej y do Naſwiewſkiej Panny ani Pſalmow. Tył
 74. ko wſzytko Chryſtoſ Woſkres. Cępiewia.
 75. Alleluia y nado umarłym y w wielki poſt y w wielki piątek
 76. Sposob odprawowania paſſiej ze Czwartku na piątek o
 Ruś nie bez nągany.
 Czytaniu Ewangeliej na Wielkanoc / In principio Erat Ver-
 bum, a n e o ſmareroy chreſććianiu.
 76. W Niedziele Swiateczna zaraz po Liturgiej y Wieſpor ob-
 prawnia.
 77. Ji przyſtoynieyſia rzecz kłęczac niſz ſtoiac modlic ſie.
 79. O Ruś nie polietęne y kłęzenie y bićie poſtłonow
 80. O całowaniu Popa na Wielko dzien y Ruś.
 82. O Arzywoch piatnicach / abo wſcieiednych Niedzielach.
 84. O nieſtuſzney naganie poſtu Sobotnego w Rzymianach ob-
 85. Ruś y o ſtuſznych racyach poſtu Sobotnego.
 86. O poſcie Ruſkim do S. Piotra.
 87. O ſakazania iedzenia Ryb w Poſt wielki / y w drugie poſty
 y w Wigilie y w piatki przez cały rok.
 89. O nieczęććania na Chory goozin abo czaſow y Pſalterza y
 Wleczerni.
 90. O Konarchaniu abo Intonowaniu w Cerkwo / y gdy ieden
 chłopiec zedrowi / tedy wſzyley muſſa z nim drwić.
 91. O ſabranianiu iedzenia Mieſa Czerncom / y je z wietſzy
 grzech Schizma pożyta Czerncow iedzenie Mieſa / niſli
 zlamanie ktorego Votum. Nawet y w chorobie nietylko
 Czerncom / ale y ſwoieckim w dni poſtne Schizma niepoza-
 wala zżywać mieſa / bo powada miał ymierać. Ale
 niech powiada Kyby y Aleyle.

Regeſtr.

Diakley okłáſley y kiedy ſtalo ſie zabronienie leżenia miáſá Fol. 93¹
Czerncom.

Czemu mało z Schlachty do Czerniectwa wſtampale. 95

O Maſſianicy Ruſkiey y iakoby przy gócowaniu ſie do wielá
kiego poſlu. 96

O poſcie ná Ściecie S. Jana by y w Tiedziele tráfiło ſie. 97

O Świecenia piatnicy / á oſobliwie Dnieſiatcy piatnicy po
Wielkieynocy.

O nieodkładaniu dwa Świat wielkich gdy ſie tráfia leżne
goż dnia / iáko to ſwiaſtowania Panny Máryey / ábo S.
Jerzego / by y ná Wielkanoc / ábo we Czwartek y piątek
y w Sobote Wielka przypadły / tedy oraz obiema ſwies
tom od práwonia. Co rzecż teſt arcy nieſuſzna. 99

O ſábule Schizmatyckiey względem ſwiaſtowanie p. M. 100

O ſabronieniu zażywania owocow ſádownych áż do S. Spáſá 101.

O wielá niepodobnych rzeczách do záchowania w Oſta
wie piſano. 102

O noſeniu Sukien od Unitow nie według ſtanu Ruſkiego
nabożeńſtwa / ále według Rzymſkiego. Sted y Rzy
mianie y Diſtynicy gorſza ſie. 103.

De kazanie Ruſſińſeyby záraz po Ewángelley / niſli áż po Li
turgiey odpráwować. 104

Popi Schizmatyccy z Heretyckich Poſtyl kazania powlada
ia / y niepożycia ſobie zá grzech czytać Káſlogi Heretyckie 105.

O chowaniu w Cełkwiách y Oltarzách ſoniny Maſel / ſy
row / pirogow Duo / y przechowywaniu Koni kradzionych 106

O wielá Cełkwiách w Ruſi bez fundácyey. 107

Iſ rzadko ktora Cełkiew w Ruſi poſwiecona / y dla czego. 108

Regeſtr.

Wſytkie Apparaty Páplañskie y na cýnia Cerkiewne Kie-
lichi/Patyny/Krzyże meſa poſwiecone y Ruſi.

Fel. III Szkół porzadnych Wládykowię przy Cerkwiach ſwoych Ká-
tedralnych niemáia/w ktorychby Młodzi cwiżono po Ru-
ſku po Słowienſku po Grecku y po Polſku/ á oni y Al-
phabecum po Grecku niewmíaia.

114.

116.

117.

118.

119.

W cým zгода Ruſkiey Cerk: z Rzym: y w cým niezgoda.
Heretycy/Luterani/ y Balwini lepiey o pochodzeniu Duchá
Ś. wierza niſz Schizmátycy.

Ze papieża Rzymſkiego/Pátriarchowie Grecy zá Starſze-
go ſwego znali/wtázalo ſie z zażywania władzy iego ná-
nimi/y że nie od Pátriarchi ktorego/ale od pápięza Rzym-
ſkiego Ruſ ma pozwolenie y błogodaſtwienieſtwo odpráwo-
wania Słowienſkim ięzykiem nabożeſtwa ſwego.

DRUGI REGESTR NIE KTO-
rych Błędow y Herezyey w Wierze Grekoruſkiej
znaydujących ſie zebrány z Apologiey Oycá.

Meletiuska Smotrzyſkiego /zaſługna ſa ożilem
tu dla Czytelniká Kátholickiego polożyć /które on zebrał z
Skriventow Schizmátyckich/Stephaná Żyzanie^o/zphilale-
tá/y z Orthologá y Zácháryaſa Gerganá/y z drugich /które
Herezye Catholiciffimé refutował /Zá co Ruſ Schizmátys-
cka nietylko żeby mu miáia dſiektować/ale ięſze te iego Apo-
logia w Rówie ná Soborze przeklinała y publicé w Cerkwi
piegarkſkiej palila/o cým ſyrzey Proteſtacya iego przeciw-
temu Soborowi wczyniona ſwiadeży. W ktorych Skri-
bentách te błedy y Herezye ſa.

Anno 1628

Żyzani w Káiaſce ſwoiey z druku po Ruſku y po Polſku Refutacye
wordáney náuczy / że ſadu poledynkowego niemaſz y owſem rychbledów
powiada herezya to ieſt tak wierząc. Támże powiada / że y Herezy
Duſie zeſle ſp awiedliwych nie ſa w niebie / ani táin gdzie ieſt pnydyreſ w
Pan Chryſtus / ale ſa powiada w Káin ſiemnym. Támże Apologi y
nieprzyznawa aby Infernus było piekło / y żeby ſie inſy grze. Execheſi Oy
ſni y Diabli w piekle meczyli. Tánieża że Chryſtus Pan y cá Smotrzy
teraz ieſt widoma głowa Cerkwie ſwoiey. Celeſtina Biſku ſkiego.
pá Rzymſkiego Mieżá ſwietego przekletym Heretykiem ná. Fol. 5. 32.
zywa. Nieprzyznawa aby Przaſnik mogł ſie wlaſnie chle- 2.
bem názywáć / gdzie wiele bluźnierſtw przeciw Boſci tołwi 56.
Rzymſkiemu piſal. Bluźni mowiac / że Pan Chryſtus inſy 40.
nie ieſt daley / ani Káplanem / ani poſrednikiem / ani iednázem 101.
náſzym do Boga Oycá / gdyſi powiada nie zoſtalo Káplan-
ſtwo w Chryſtusie / ale ſie zláto z niego ná Káplany / y ná nich
opoczyło. Tákże o pochodzeniu Duchá S. że tylko od ſá-
meo Oycá pochodzi / á od Syná żadna miara / arcy bluźnier-
ſto piſal. Tenże Skribent Żyzani przeciw Biſkupowi
Rzymſkiemu / bárzo Heretycko piſal / y wykláda léczy oney
in Apocalipſi 666. ná pápieżá Heretycko applikował. In-
ſe błedy iego opuſzczá ſie.

Błedy y Herezye Krzyſztopa Philaleta Theologa Schizmátyckiego.

3. Tranſubſtancyey ábo przeiſtńożenia chlebá w ciało / á
wina w krew pána Jezuſowa náſmierwáſie / y rzeczą zmyſlo-
ną to być powiada.

A. 1597
Fol. 298.

Biſkus

Regeſtr.

- Pol. 87. Biskupi y Káplaniſi wrzad tenie y ieden być rozumie.
 87. 290. Twierdzi / ſłudzie ſwietcy máia prawo ſuffragii deci ſui eſy
 nie y ſtanowić dekreta o wierze.
 111. Władze obierania ná ſtan duchowny ludſtom ſwieckim iure
 Diuino, naleſeć przywołaſzga.
 114. Twierdzi / że Biskupi nád Káplany w doſtoinſtwie ſwoym
 124. wierſzym ſa / non iure Diuino, ale z zwyczaju ludzkiego.
 Nieprzyznawa aby S. Piotr poſtanowiony był od Chryſtu
 ſá pána páſterzem Cerkwie powszechney.
 147. Nieprzyznawa / aby Pan Chryſtus piotrá S. Kamieniem
 nazwał.
 Nieprzyznawa / aby Pan Chryſtu Cerkiew ſwoie ná S. Pie-
 trze z budował.
 151. Nieprzyznawa / aby przez owe ſłowa / pas Owce moje / miał
 Chryſtus Pan roſſytkie owce ſwoie do páſienia S. Pio-
 trowi poruczyć.
 Nieprzyznawa / aby dwoiákie byli dane Apoſtołom od Chry-
 ſta Pána kłáſze / to ieſt Ordinis & iuriſdictionis.
 206. Nieprzyznawa / aby z zwyczaju ſtarodawnego / y z ochwały
 prawo Cerkieronych Appellácyá do Biſtupa Rzymſkiego
 należała.
 216. Twierdzi / iż w ſpráwách Duchownych Appellácyá Biſtu-
 pom naleſzy do Ceſarzow.
 210. Władze nakazywania Synobow przywołaſzga Ceſarzom.
 223. Nieprzyznawa / aby ná Roncyliách powszechnych Biſkupi
 Rzymſcy pierwſze mieyſce zaſiadali.

Błędy

Regeſtr.

Błędy y Herezye Orthologowe.

Błędy y Herezye tego te byli. Że Kościół Rzymski y	Anno 1670
Oycá S. pąpiężá Rzymskiego bázó ſkalował y lził y z wla	Drukowane
dzy iemu od páná Chryſtuſá daney zdzieral. Traktat wſytek	
O pochodzeniu Duchá S. ná Rozdzieleniu rzeczywiſtym iſt	
noſci Boſkiej od Ołoby załóżył y zbudował. wyraznemi	Folio 111.
ſłowy nieprzyznawa/áby Duch S. z iſtnoſci Oycowſkiej był	
Bluzni mówiac/że ſie Syn nie z iſtnoſci Oycowſkiej rodzi/ á	113.
Duch S. pochodzi.	
Duchá S. według porzadku Boſkich perſon w którym być	99.
mieni/ iáć y Syná.	
Przyrodzony między Boſkimi Oſobámi porzadek pſuie/ y	101.
rwie.	2122.
O Czyſcu Traktat tego wſytek Heretycki.	161.
Duſze ſwóte y w Ráiu ziemnym być náuczá.	2163.
Sadu Partikularnego nieprzyznawa.	77.
Náuczá/ iż grzech ſmiertelny oddala od cżłka y wiare.	212.
Œnaſienia cżłowieczego Duſze Rozumnu być ſtanowi.	213.
Dwa tylko Sákrámentá ſtanowi/ Krzeſt y Eucharystie.	214.
Opuſzczam inſze błędy y herezye ic.	

Błędy y Herezye Zacharyáſza Gergana Greká w Kátechismie iego drukowa- wánym.

Że do pokázania y do dowodów Wiáry/ doſć ieſt ná piſmie	Fol. 4.
S. że piſmo S. ſámo przez ſie ieſt iáſne y odkryte.	
E	Że pi.

Regeſtr.

rzow bebaca znayduia ſie. A przede cie Ruſ uporna Schiz-
 macycka woli ſie tych nowych Skribentow ſwoich Zwodzic
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000
 1001
 1002
 1003
 1004
 1005
 1006
 1007
 1008
 1009
 1010
 1011
 1012
 1013
 1014
 1015
 1016
 1017
 1018
 1019
 1020
 1021
 1022
 1023
 1024
 1025
 1026
 1027
 1028
 1029
 1030
 1031
 1032
 1033
 1034
 1035
 1036
 1037
 1038
 1039
 1040
 1041
 1042
 1043
 1044
 1045
 1046
 1047
 1048
 1049
 1050
 1051
 1052
 1053
 1054
 1055
 1056
 1057
 1058
 1059
 1060
 1061
 1062
 1063
 1064
 1065
 1066
 1067
 1068
 1069
 1070
 1071
 1072
 1073
 1074
 1075
 1076
 1077
 1078
 1079
 1080
 1081
 1082
 1083
 1084
 1085
 1086
 1087
 1088
 1089
 1090
 1091
 1092
 1093
 1094
 1095
 1096
 1097
 1098
 1099
 1100
 1101
 1102
 1103
 1104
 1105
 1106
 1107
 1108
 1109
 1110
 1111
 1112
 1113
 1114
 1115
 1116
 1117
 1118
 1119
 1120
 1121
 1122
 1123
 1124
 1125
 1126
 1127
 1128
 1129
 1130
 1131
 1132
 1133
 1134
 1135
 1136
 1137
 1138
 1139
 1140
 1141
 1142
 1143
 1144
 1145
 1146
 1147
 1148
 1149
 1150
 1151
 1152
 1153
 1154
 1155
 1156
 1157
 1158
 1159
 1160
 1161
 1162
 1163
 1164
 1165
 1166
 1167
 1168
 1169
 1170
 1171
 1172
 1173
 1174
 1175
 1176
 1177
 1178
 1179
 1180
 1181
 1182
 1183
 1184
 1185
 1186
 1187
 1188
 1189
 1190
 1191
 1192
 1193
 1194
 1195
 1196
 1197
 1198
 1199
 1200
 1201
 1202
 1203
 1204
 1205
 1206
 1207
 1208
 1209
 1210
 1211
 1212
 1213
 1214
 1215
 1216
 1217
 1218
 1219
 1220
 1221
 1222
 1223
 1224
 1225
 1226
 1227
 1228
 1229
 1230
 1231
 1232
 1233
 1234
 1235
 1236
 1237
 1238
 1239
 1240
 1241
 1242
 1243
 1244
 1245
 1246
 1247
 1248
 1249
 1250
 1251
 1252
 1253
 1254
 1255
 1256
 1257
 1258
 1259
 1260
 1261
 1262
 1263
 1264
 1265
 1266
 1267
 1268
 1269
 1270
 1271
 1272
 1273
 1274
 1275
 1276
 1277
 1278
 1279
 1280
 1281
 1282
 1283
 1284
 1285
 1286
 1287
 1288
 1289
 1290
 1291
 1292
 1293
 1294
 1295
 1296
 1297
 1298
 1299
 1300
 1301
 1302
 1303
 1304
 1305
 1306
 1307
 1308
 1309
 1310
 1311
 1312
 1313
 1314
 1315
 1316
 1317
 1318
 1319
 1320
 1321
 1322
 1323
 1324
 1325
 1326
 1327
 1328
 1329
 1330
 1331
 1332
 1333
 1334
 1335
 1336
 1337
 1338
 1339
 1340
 1341
 1342
 1343
 1344
 1345
 1346
 1347
 1348
 1349
 1350
 1351
 1352
 1353
 1354
 1355
 1356
 1357
 1358
 1359
 1360
 1361
 1362
 1363
 1364
 1365
 1366
 1367
 1368
 1369
 1370
 1371
 1372
 1373
 1374
 1375
 1376
 1377
 1378
 1379
 1380
 1381
 1382
 1383
 1384
 1385
 1386
 1387
 1388
 1389
 1390
 1391
 1392
 1393
 1394
 1395
 1396
 1397
 1398
 1399
 1400
 1401
 1402
 1403
 1404
 1405
 1406
 1407
 1408
 1409
 1410
 1411
 1412
 1413
 1414
 1415
 1416
 1417
 1418
 1419
 1420
 1421
 1422
 1423
 1424
 1425
 1426
 1427
 1428
 1429
 1430
 1431
 1432
 1433
 1434
 1435
 1436
 1437
 1438
 1439
 1440
 1441
 1442
 1443
 1444
 1445
 1446
 1447
 1448
 1449
 1450
 1451
 1452
 1453
 1454
 1455
 1456
 1457
 1458
 1459
 1460
 1461
 1462
 1463
 1464
 1465
 1466
 1467
 1468
 1469
 1470
 1471
 1472
 1473
 1474
 1475
 1476
 1477
 1478
 1479
 1480
 1481
 1482
 1483
 1484
 1485
 1486
 1487
 1488
 1489
 1490
 1491
 1492
 1493
 1494
 1495
 1496
 1497

Regeſtr.

bronie by tylko Bracia moi Ciarod Ruſki teraz rozbrojony
w Jedney Owczarni pod rzadem y błogoſławieſtwiem
S. Stolice Apoſtołſkiej Rzymſkiej zoſtać, Tobie Bogu
w Trocy świętey Jednemu doſtoyna cześć y chwałe odda-
wał, a potym w Cerkwi Tryumphiacey na wieki nieſon-
zione wiecznego Błogoſławieſtwa zażywać, ciebie

TWORCE ſwego wieleb
AMEN.

Przeſtrogá o Páſce w Roku 1644.

Iż w Roku 1644 Paſchá Rzymſka wprzód przed Żydowſką
poł 4 Niedziel á przed Ruſką 5. Niedziel przypadnie, tedy
żeby ſiad' Staroalendarzanie błedu iákiego Paſce Rzymſkiej
niechcieli ſadawáć. Krotce ná tey oſtátney Karcie przeſtro-
gá dáć ſie. Wiedź tedy Czytelniku, że w tym pomienionym
Roku, y Żydzi y Ruſi ſnacznie ſwoia, Páſcha pobladza; Bo áż
we 42. dni po Zrownániu w drugim mieſiacu, y iuż ná Scho-
dzie w Máiu Paſche ſwoie Ruſ. mieć będzie, iáko y w Roku
1641. áż we 46. dni po Zrownániu May 5. Dni páchowáli.
A Kátholicy według Synodu Nicenſkiego, gáraz po Zrownániu,
po pierwſzey Pełni, w pierwſzą Niedzielę Páſche ſwoie mieć
będą. O czym potym da Bóg Świecy.

Choćiaż Kalendarz nie teſt co Artykuł wiádry,
Lecz rożność w niem przynoſi ſzkod Ruſi bez miáry.

W S A K R A M E N C I E
K R Z T V,

Te nieprzyżytoyności y
zabobony.

1.

Z dziećmi

ciem niekrz-

czonym 1.

raz do Cers

kwivchodzą

2.

Niewyśley

Popi o For

mie Krztu

wiedzą.

3.

Krzyżelnie

do krzyżes

nia niemają

Dziecie gdy przyniosą do Krztu/ tedy zaraz z nim pop wchodzi w Cerkiew/ a dziecie ieste bedzie niekrzżone/ ieste Batechumenem a zgoła poganinem. Wiele popow iak o inych Formach Sakramentow/ tak y o Formie Krztu niewiedzą/ ale rozumieja że zawisto Krzże nie we wszystkim czynie odprawowania/ a tego niewiedzą/ iż gdyby dziecie bårzo chore bylo/ y byłaby wątpliwosc aby dożykało żywo do skończenia w skutkiego obrzadku Krzżenia/ tedy ma pop corychley wziąć wody okrzcić ono dziecie/ mo wiac forme chrzżenia. Ja ciebie Krzże w Imie Oca y Syna y Ducha S. Amen. Wtora forma doskonalsza jest Kościoła Rzymńskiego Grecorusskiego/ gdy mówią. Brzci sie sługa Boży in terra peritona.

Brzčilnic w Cerkwiach niemają/ ale tak nad ziemią dziecie obnażone oblewają/ a czasem y bårzo zimna woda/ że aż o chorobe/ a czasem y o śmierć działki/ takim zimnem na subtelne ciemie nie mało wody leiac przyprowadia/ gdyie zaraz y zprofanowanie wody świeconey/ a ieste z Oleiem ewietym zmieszane y y niebezpiecznistwo w zdrowiu dzieciecia dziecie sie/ a czasem popi pijani to odprawia & in Forma errant. Ano ma być Brzciel

Inconuenientia

być Krzcilnica do Krztu gdyż napisano in Tomis Concili-
orum. że przy Krzcie Konstantina Wielkiego Mianina. Ba-
ptisterium, to jest Krzcilnica.

4.

Strzyżenie nie tych Włosow w Wosk y wkładanie w Cerkiewna Staluz
Włosow przy bnie in rimas parietum, a iesli powiada bedzie Cerkiew muro-
Krzcie y ja- wana, tedy kaze zakopywać te Włosy. A to co za Ceremo-
lepienie ich nia gdzie o tym napisano. Azali Pan Chrystus albo Aposto-
w Wosk, y lowie y druzdy Swiacti Krzac tego strzygli go: Albo gdy za
wkładanie Włodzimierza Rusi po kłkunastu tysiecy Krzcono, czy strzy-
wskalubiny żonoch albo Włosy ich czy zakopywane w ziemie, gdy ieszcze
scian Cerkwi bylo murowanych y drewnianych. Czasem
kiewnych a trz niemaiac Nożyczek albo barzo tempe, tedy Nożem rznie-
bo zakopy Włoski na dzieciatku, a to wszystko prostota Ruska znosi, rozu-
wanie w zie- mieiac, że to jest Essentialne, y iakoby konieczanie tego postrzyżgania
nie iakiego- potrzeba. Zwyczaj znać wziela Rus od poganow, ktorzy niasto-
bobony. Krztu postrzygali dzieci swoje y imiona im dawali. Piśe o
tym Strykowski w Kronice swojej lib: 4. y Herb: lib: I. c. 16.

5.

O niewpiły. Nieopisania w Metriki imion Krzconych, ba y Me-
waniukrzco trz niemaiac y pisac drugi pōp nieumie. Skad błedy wielkie
nych w Mes a czasem y wacpliwosc o Krzcie, iako pod czas Woyny, po-
wyke. wierza ić. y niewiedza kto tego sie vrodzil, skad y w powo-
nowactwach moga sie czasem poymować.

6.

Rzymskie
go Krztu za
prawdziwy
niemawi.

Łacinskigo Krztu zaprawdżiw y nieprzynawala, ale
iesliby morow Łacinnik chcial do Ruskiej Wiary przystac,
tedy go znorn potrzeba po Rusku Krzcić, gdzie kaza ma
odrzekac sie Łacinskicy Wiary y Sobornego ich Postu, y ka-
za im wierzac w Swiata Trojce, y znorn ich Woda kaza
polewać, y Chryzmem pomazывать. Tak nadrukowata
Wostwa w swych Trebnikach albo Agendach. Tak y

w Sakramencie Krztu.

Balaban Władysław Lwowski Schismatyk w swym Treb-
niku w Stracinie Drukowanym Fol. 49. & 50. Tak y Wła-
dysławko pop Ostrogski w swym Trebniku w Ostrogu Druko-
wanym w Przedmowie do Czytelnika ktore Bsiegi iako blu-
żnierkie godneby publicznego palenia erod Miaszt/gdyż y Lu-
ter y Kalwin y drudzy Heretycy choć sa głównemi nieprzyaciel-
mi Kościoła Świętego Rzymskiego / a przecie tego niepisali/
aby znouu Lacinników przekrzyżować / ponieważ ieden Bog/
iedna Wiara / ieden iest Krzest / y niemoże sie powtarzać iako
y Bierzmowanie y Baptyzmo. A to wszystko Schisma-
ticy powtarzają / zapomniawszy co w Symbolum mówią :
Confiteor vnum Baptisma. Kład widziacie Panowie Kacholi-
cy iakimi wam przyiacielmi Schismaticy. Wyich niekrzci-
cie / gdy sie od swego odsepienstwa do Kościoła Kacholi-
ckiego nawracają / tylko im kładzie Schizmy y inszych sie bla-
dow uszekac / a Wiary prawdziwey Konfessia czynić.

Gdy polewa pop Woda albo pogrąża dziecię. Tedy
mówi trzykroć Amen. W Imię Oycy Amen. Syna Amen.
I Duchu Amen. A Pan Chrystus raz tylko w Ewangelicy
Matth: vltimo położył Amen. A iesliby powiada pop nie-
mówił trzykroć Amen tedy go z Popowstwa zrzucić.

Baby Mianowanie w Modlitwie przed Krzczeniem
ktora Baba iakoby Pana Chrystusa powiała w Pieluski.
pytać. co za Święci piszą o tym. Wiec y malowanie po po-
rodzeniu Pana Chrystusa / Wskwietsey Panny leżacey iakoby
boleciacey.

Gdy już pomaża dziecię Oleiem albo Chrismem Tedy ka-
że kumom z dziećciem trzykroć okolo ambony (na którym wiec
Ewangelia Diakon czyta) obracać sie iakoby taniec czynić ;

7.
Przy krzczie
trzykrotne
mowienie
Amen.

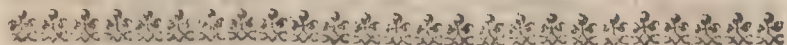
8.
O mianowa-
nie Baby
przydawa-
niu Modlit-

wy babie.

9.
O obracaniu

4. *Inconuenientia*
się trzykroć a jeśli powiada niemaś ambona w Cerkwi, tedy tak się trzykroć
gdzieinćie obrocie. Niewiedzieć na iaka to pamięta czynia, y gdzie to
po Kzycie. wyżyłali o takim kreceniu się.

W SAKRAMENCIE

BIERZMOWANIA

Inconuenientia.

Długo Rus
niewiedzia
ła o tym Sak
ramencie.
 O Tym Sakramencie Chrismatis albo Bierzmowania aż
 do odnowienia Jedności w naszych Królestwach Rus niewie-
 dział. Dopiero pierwszy s. pamięci Ojciec Pocięty Metropolita
 to w tych Królestwach wskrzesił y rozbudził, a przed tym Greko-
 wie oni Biegunowie z Grecy niewiedzieć iaki olej przyrządzać
 drogo go przedawali y tym oleiem przy krzcie popi dzieci poma-
 zywali, aże drogo ten Olej Duchowni Ruscy placowali, tedy
 też długo go trzy y cztery lata chorwali, roztwierając go czasem
 albo oliwą a boday y niesadłem iakim, bo gdy w drugiego popa
 wielka parafia, że czasem tylko tysięci ludzi, a gdzieby mu wys-
 tarczyła ta małość oleiu, że tak dwa albo trzy naparstki ba-
 dzie, tedy musi czym innym roztworzać. Potym od Władys-
 kow Umiaszkich y Władyskowie Disunitowie nauczyli się ten
 Sakrament Bierzmowania albo iako oni zowią Miropoma-
 zania poświęcać we Czwartej Wielki. Tylko w tym wielkie
 lakomstwo, a iakoby posągami od Grekow Święto p. ze-
 dawcowo wzięte w Ruskich Władyskach się pokazuje: że oni
 drogo to Chrisma przedali swoim popom. Naprzykład
 poświęca-

w Sakramencie Bierzmonowania.

S

poświęci Oliwy Wina wlawoſy wonie zgańniec / albo y dwa y nieſ Materii teſ
co Baſſamu tam wpuſciwoſy y inſzych aromat / warzy to w go Sacram?
Wielki Ciwarteł w Oltarzu / a potym Sobor wſzymiſy na tu ma być
Popy / kaſa im one Miro brać ale niedarńmo / bo iedni po groſy Baſſam y Oli
piernaſtu / drudzy po dzieciaci / drudzy y macey gdy wiekſza pa wa zmiſſa
raphia płaca / y tak on garniec albo dwa Miro wſzymi Władys ny a Vinie
ce kileś ſet złoty / bo będzie Popow w Diacezie drugiey pod niepotrzeba
Tyſiac. A nietylko ſie to v Schizmatyckich / ale y v tych y niepotrze
ktorzy ſie Onieſtiami Władyskami titulnia znayduie / y dobrze bá tego wie
to Miro nietylko Władyskom / ale y ich Protopopom y Piſa rſzycy noſie
rzon y Diaconom wychodzi / bo tam kaſdemu potrzeba dać. na Pere n

W Boſciele Rzymſkim ſami tylko Biſkupi te wladza ſie gdy Pop
maia bierzmonować / a v Ruſi kaſdy Pop to zaraz przy Krzcie z Patyna y
odprawuie. z kielichem

Formy wlaſney tego Sakramentu w Riſualach Ruſ idye.
ſkich niemaſ / abowiem pomázuiac dziecie mowi : pieczęć y 2.
Dar Duchá S. Ano kiedy Konſtántina Wielkiego pó Krz V Ruſi Pop
cie takim mirem pomázuywano / iako ſwiadek Kroymiki Ruſkie bierzmonuie.
Moſkiewſkie in Thomo primo Conciliorum tak mowiono. 3.
Wozdwiżenazie mie bywſa od Czſtyny kupeli, bilymi mie odejda Formy wla
mi odiaſa, Sedmoczyſlennuiu blahodat Swiatoho Duchá peczat ſney tego Sa
podaſt bláżennaho pomázania miłoſtiiu / y známeniem moiego cramta nie
Czela ná známenowa, y Reſ. Známenaiet te Boh Wiry ſwoieia maia.
peczatiu. Woimia Otcá y Syná y Swiatoho Duchá.

A po Lacinie ſłowo od ſłowa : *Leuatoque me de Ve
nerabili fonte, induto vestibus candidis leptiformis gratia
ſancti Spiritus conſignationem adhibuit beati Chriſmatis
mifericordia & vnctiōe meá frontē linxit dicens. Signet te*

4. Deus fidei suæ sygillo in Nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen.
 • Pon. 4. Tym Chryzmem albo Mirem pomázuią nietylko ná niu Chryzmem ná wie piaciú zmysłach/ ale y Włogi Bóláná y Plecy albo ramięná połączonkach mázuią. Ano tyłko ná Czele Konstantiná pomázuywano.
5. Często drudzzy Popi miásto tego Mirá albo Chryzmy Miasłochry leiem Bátechumenorum. Przechonych pomázuią.
 gmy in sym Wsphetnych y záplugawionych Mirnicach albo naczye oleiú pomá niach ten Olej Chryzmy chowaia/ albo w wożezántach z wożuią. stu wlepionych bántach/ albo zbialego żelazá wrobionych/ y záwiešywaia to w piekárniach w dymie/ to po kopczieie zásmierdzi
6. Wsphet sie / czaśeni y pepadie to w swym záwiadywaniu maia y pom nych naczye pom wydaia.
 niach Chryzmo chowaia.

O INCONVENIENTIACH W SACRAMENCIE pokuty.

1. Rzadko sie Popi spowiadaią. **E**śli ktory iáko ten Sakrament Swietey Pokuty albo Spowiedzi lekce sobie waży Ruscy popi (bá drudzzy y z Władytkow) że sie albo rzadko albo nigdy niespowiadaią/ powiadaiac że my drugich spowiedzi słuchamy á czemuż sie sami mamy spowiadac / wláśnie iáko by to Popi Rusci Aniołowie byli/ że niemoga zgrzeszyć. Idzie drugi do Liturgiey swietey bez spowiedzi/ bez skruchy/ bez żalu/ serdecznego zá grzechy rozumieiac że gdy sie w łazni zmyie/ że iuż wšyetkie grzechy zduży swo-

by swoiey zmyl / áno Cłowiek świętcki pobożny / gdy sie do
Stolu Bożego gotuje tedy sie wstrzymywa á Concupiscen-
tys carnis, czyni rachunek sumnienia swego / idzie z strucha y z
żalem ná spowiedź do Bápłand: á ty Pánie Popie ktory
nie tylko pożywać Naszwiętśego Sakramentu masz wola / ale
y ofiarę za siebie y za ludzkie grzechy Pánu Bogu przynosić /
z iákim przygotowaniem y sumnieniem do Ołtarzá Bożego
idziesz / tkni sie tylko sumnienia swego / pono rozumieš sie owo
zbyles wśytekich grzechow / gdy sie po niewoli spowiadaš ná
Soborze od Władyki złoſonym / ktory czasem w kilká lat by-
wa złoſony / o nie z tego / bo ná ten czas pucie przez noc / á po-
tym ná zewnątrz bez recollectiey y rozczytánia grzechow swoich
idziesz do spowiedzi / tylko pro forma spowiedi odprawiš / je-
bys nie byl penowany od Władyki. Wiec drudzy Popi y śa-
mi nieumieia sie spowiadać / á nie tylko żeby drugich wmieli spo-
wiedzi słuchać / drugi Pop z grzechu śmiertelnego w czyni weni-
śalny / á spowśedniego śmiertelný / á nie śiwo / bo sie tego nie
wzięli / y Ksiąg Kanonnych o tym niemaia.

Pop idiota / rozgrzeszenie ze wśytekich y náwieszych grze-
chow / ktore moey Episkopskiey albo sámey Stolicy Apostol-
skiey zostawione są / ná sie zaciągnal / z kąd też Chłop bá y wyz-
śego stánu / drugi lekce sobie grzechy waży / gdy go ládá Pop
z nich może rozgrzeszyć / áno maiores causas ad maiores iudi-
ces debent deferri. Wietśe y cieśśe grzechy do wyżśey wla-
dzy należa. Bo gdy drugi pomyśli sobie że go z tego grze-
chu niemoże chyba Biskup albo Pápiez rozgrzeszyć / tedy tym
sámym może sie od grzechu pohamować. Ale w Ruśi co
Pop to bákto / to Władyka / to y Metropolit y Patriarcha. Dla
tegoż czasem y samego Popá wyklólaia Chłopi y potrwá-
wia po-

2.
Pop kády
zewśytekich
grzechow
rozgrześa

wła porania / a łatwo ich z tego drugi pop albo y tenże bity go-
załka w mohory czony rozgrzeszy / i tak to często popowo w Bar-
czmach petyka / w których częściej niżli w Cerkwi przebywają /
czy m / woy sian znieważają / bo honorans honorabitur.

3.
Pop: umar-
tych rozgrze-
szenia.

Formy roz-
grzeszenia
nie wiedzą
i opł. Schi-
smatycy

Nie tylko żywych ale y umarłych rozgrzeszają / gdy już w
grob umarłego włoża / tedy go pop rozgrzesza choć sie drugi
za żywota y nie spowiadał / a co dziwniejsza / że doskonała for-
me rozgrzeszenia nad umarłym czynia niżli nad żywym spowia-
dającym sie : bo tak mowi nad umarłym : Rozgrzeszam albo
rozwiżmie cie ja Synu moy Duchowny y żetys był rozwiżad-
ny y na Ciebie ie / których słow nad żywym niemowi / tylko
mowi Bohcia proslit.

4.
umarłym li-
stom wręca-
ją.

Nie tylko po śmierci umarłych rozgrzeszają / ale na wielu
miejscach y listy im do S. Piotra piszą / y w rece wkładają / aby
im do Ciebie wrotą otworzył / nawet y sami Patriarchowie y
teraz także listy za żywota ieże drugimi głupimi za pieniądze
przedają / z krewni listami każą sie pogrzebać / a nieśmwo że to
sie y Schismatycow dzieje. Ale y y Unitorow niektórych z
Schismatyczalych / i tak sie to trafil w Bezdziezu Niescie Bi-
skupstwa Luckiego / a dzierzawie Biskupstwa Wileńskiego nie-
daleko pinst / że pop wzięwszy kilka Bop napisał list umar-
lemu do S. Piotra / o czym gdy ci co na to patrzali Kapłani /
Jego M. X. Biskupowi Wileńskiemu S. pamięci Wolowi-
czowi oznaymili / tedy Jego M. X. Biskup kazał on list zwać
umarlemu wzięwszy do siebie przynieść / y długo ten list na rą-
siedzenie Schisiny y titularney Uniey chorować pro occasio-
ne komu należało pokazywał. A żeby to prawda była / sa y
do tego czasu żywi godni wiary Swiadekowie / którzy na to pa-
trali. Co tesli sie w Uniey także absurd / znaydowa / co / rozus-
miecie

w Sakramencie Pokuty.

śmierci w Schismie. A jeśli mowia iako i mowia Schizmatycy: Jeśli niemoże po śmierci rozgrzeszać, tedy też niemoże się za nim po śmierci y modlić. Odpowiadam: Dulce Ratio. Bo w Modlitwach jest prośba o rozgrzeszenie rośdza. A jeśli jeszcze przeciwieć mowi. Ji o wielu czytamy że ich po śmierci rozgrzeszano / y ciała ich skoro po rozgrzeszeniu w proch się rosyпали / za czym waży rozgrzeszenie y po śmierci. Odpowiadam:

Ji jeśli który w klatwie z tego świata zszedł / iedną przy śmierci swej serdecznie za grzechy żałował / y gotów był spowiadać się ich y wszystkie znaki Contriciey pokazywał / tylko albo Bapłana niemogł przytomnego mieć / albo śmiercią przeda żywcet tego przerywany był / takowym takowe rozgrzeszenie y po śmierci pomagało / co się na rozsypaniu ciała ich skutkiem oświadczało.

Mato który pozna klasiłby grzechom na spowiedzi / a zwłaszcza śmiertelnych / albo tych które są przeciw Bożemu przykazaniu / albo Bościelnemu / ani węża ludzi reszturciey / to jest w rocenia cudzych rzeczy / albo dosyć wężynienia na w szęćb'a Należności / albo na słowie bliźniego ić. O iako wiele stepi Wodzowie za soba do piekła prowadzą. Nie uważając iakiego kto stanu / wołaciey / jeśli sedzia / Pilsarz / Procuator / Lichwiarz / Kupiec / Poborca / nieważaia obojętności grzechom / to iako na takim miejscu / Ktorego czasu / y wielekroć zgrzeszył ić.

O tych którzy za zbrodnie swoje od sądu na śmierć osądzeni bywają / wapliwość wiele pepow ma / aby zbawieni bydy mogli / choćby się spowiadali / y żalowali za grzechy swoie. O Tyranonowie y zabijacze dusi ludzkich nie studiuj Chry

5.
Okoli gnosi
ci grzechom
niewiedza y
stanow poz
wiadnia
cych się.

6.
O osadzo
nych na śm
ierć z decre
tu wapia a
by byli gba
wieni.

ewatpis d. ^{incomatentium} stusowi który wſzytkich chce zbawić y na Brzyſu Lotrd wiſia
 by. byli gba- cego y ſa grzechy ſwoie zaluſcącego przyiał. Takiey reſpacy
 wieni. nauzał pop w Oſtrogu naprzecdnieyſy Schiſmaty którzy inż
 7. zdechl.

Nauczajcie
grzechow
niezdio-
nych na spo
wiedzi w mo
dlicach.
8.

Czasem drugi Pop kaze ja soba spowiedz mowic spowisa
odliscym sie-gdzie miannie takie grzechy ktorych spowiadais
cy sie nigdy nieczynil ani stychal o nich iako' czary, otruty, grze
chy przeciw przyrodzeniu ic. z kad. czesto panienki wezwie
ktore y niestychali o tak skradnych grzechach nauke biora do
grzeszenia iako zowemy' Zedliwy. Jako na strasnom sudis
czy twoim.

Ná spowied
ziachdopry
siegi przy-
la Rzym
skiego albo do
Uniey nieprzystawał.

wodza aby
 do Rzymskie
 go Kościoła

Czesłotkoć niektórzy Popi obiawiała Spowiedź pánom
 albo Paniom służy służyć, nawet y popadiom swoim czego
 dostę na wielu miejscách.

nie przystas. Bywa też y to, że drugi pop/zwiadości spowiedzi nie
wsk. przepuszcza do Communioni publicznie, ale mowi niedzieli

9. Obiawiaja soba, że ta tak Pop z awstydził. Ktora zaraż została Rzymskie-
spowiedz. go nabożenstwa a to niedaleko Brzemienca było...

10.
Iawnie i grze
chow strofu
ia yż iawnno
grzeſznika
publicia.

*****

O SPOSOBACH SŁV-
CHANIA SPOWIEDZI

Rozmait e Sposoby sluchania Spowiedzi v Schizmaty-
tykow, ba y niektorych Unitkich Popow.

Z Amknawosy albo zawarosy sie w Cerkwi sam pop z spo-
wiedaiacym sie / albo z spowiadaiaca sie / zwlaszcza zmloda
białagłowa / y pop też niestary. a drudzy spowiednicy stoia
za drzwiami: wie go zly Duch co tam czasem bywa za spo-
wiedzi.

1.
Zawarosy
drzwi w Cer-
kwi spowied
zi sam na sa
sluchania.

Isam pop Spowiedzi slucha stoiac / y ta Osoba kto-
ra sie spowiada / a na stolek polozy Ewangelia / iakoby pod
przysiega obliguiac / ze sieniema do grzechow spowiadanych
wracac.

2.
I Pop y spos
wiadaiacy
sie oba stois

Czasem też y prywatim sam na sam w Celli Spowiedzi
slucha zwlaszcza białych głow.

3.
Prywatne
spowiedzi w
Cellach.

Drugi Pop razem wiela do Cerkwi do Spowiedzi przy-
pusciwosy / iako owych wyrostkow wleciech dziesiaci pietnastu /
szesnastu r. przepowiadai im Spowiedz powszechna. Confiteor
Deo &c. potym im Modlitwa rozgrzeszalna przeczyta-
wosy y respuzczaiac ich mowi. Jesli sie z was ktory wiakim
grzechu czuie / zostan sie tu / albo znowu przydz do mnie / zlad
iakie absurdum idzie / kazdy moze widziec / bo choc / by drugi
na grzesznym byl / tedy dla samego wstydu y publikowania
sie za iakono grzesznika nieroci sie do popa.

4.
Wiela razem
spowiada.

Pokuty wielkie y nieznośne na spowiedziach zabaiu / kila
lat niespowiadac sie y nie Communitowac / tak wiele postow
poklonow / niemaiac respectu na lata / na conditio stanu / zlad
y do rozpacz drugich przywodza / i isli by drugiemu zkre-
wosci trafilo sie znowu w podobny grzech wpasc / tedy wiedzac
ze zań tak wielka pokuta / woli sie y Spowiedzi odrzec.

5.
Zadawa-
niem wiel-
kich pokut
dorospiać
przywodzi.

INCONVENIENTIA

W SAKRAMENCIE

Eucharistiey.

W Jelte y nieznośne Absurdá w odprawowaniu Sákrá-
 mentu Eucharistiey v Rusi dšieia sie. A náprzod/wzglę-
 dem Máteriey, że ma byđz Chleb pseničný/czysty/pietny, á
 nie żytny albo ieczmienny/owśiány albo tatarszány iáko sie ná-
 wielu mieścách v grubych Poporowayduie.
 Tia wielu też mieścách miasto proskur / kupusa sobie popi o
 we bulki ná ryńku pseničné /które albo beda iest cie świeże y go-
 race/ albo zesichle y z wierzchu przypalone/ że kiedy Pop kopiem
 albo nożykiem rzeże/ tedy to skáże lupa sie/ łamie/ cáslem też
 bywa záczestwiała że sie znięć kropki sypia/ y w samey Hostii
 albo Abneu niemoże sie tego vstrzec. A niedziwowaćby sie
 gdyby to v prostych y grubych Poporowayduo sie/ ale to
 y przy Ráthorolnych Wládyčych Cerkwiách znayduie sie
 že takimi bułkami słužia o czym gđym z Wládyka jednym D-
 mąstnem cypostulował/ perowiedział nic to wśak to potwiera
 sie słowem Bożym. Odpowiedziałem: A kiedy cáslem tá-
 bulka moze być Prochná/ albo zkorżemem lákusi/ albo niewied-
 ząc lákami rekómá/ prośinorována/ á ja by nielepłey ná toczwacé
 Máti psenney/ proclowacé y chowacé/ byloby sie do rolu/ Ce-
 teram/ ludo fabula.

O N I E

O NIE WIADOMOSCI

FORMY.

Eucharystiey v Schismat-
tykow.O Formie
Eucharysti-
ey rozni, roz-
nie rozumie-
ia.

DO tego czasu nie wbytkła Rusiote, co jest za forma po-
święcania Nasz Sakramentu Ciała y Krwie pańskiey / Opinia że ie-
iako to się włożyło z Sobornich Schismatycznego Biłowskie Bieże na Ze-
go A. 1640. odprawowanego, że aż appellacya o tym do Patriarchy po-
archi wytożyli. Troistkie tedy niniemanie jest Rusi o for-
mie Eucharystiey: Jedni powiadają, że się poświęca iestże na krament.
Dietownika, gdy Pop wyimnie Hostia albo Ahnecz proskury
y czyta tam nad nim Modlitwy. Dłategoż rozumieć lud-
zie, że to już poświęcony Sakrament, gdy owo z Dietownika na
Oltarz przez Cerkiew zowemi Ceremoniami z Swieczą y z
Kadzielnicą Pop Chleb prosty y Wino przenosi, wpadaia wpy-
scy na ziemię y poklon iako właśnie prawdziwemu Sakramen-
towi czynia, niewiedząc, że to iestże prosty Chleb y Wino, tylko
przygotowane na Sakrament, w czym Anolatriam & Ino-
latriam Chleboch walsiwo y Wino chwalstwo popelniaia, ale
w tym prosty lud mało co trzyro, bo ich Popi tego nienaucaia.
Dopiero Wielec i Mohila postzegły się w tym absumdnie, jata-
zal na Soborze takiego wpadania, czynic na tej prociastey pe-
renosney. Lecz Rusi oporna, y w tym go nie słucha, y Dwie iest-
że to niewiedzie wykerzeni.

Druga opi-
nia że przez
te słowa so-
twori rbo.

Dругие розумienie Руси а звычайна не Уніатскіей о For-
mie Eucharistiey że sie stáie przez owe słowa które mówi Popz
te słowa so-
twori rbo. By sey, cjesnuu krow Chrystá twoiego. To iest: Spíaw áby
Chleb ten stál sie swietym Ciałem Chrystusa twego, á co w
Kielichu tym swieta Brwia Chrystusa twego. Też forme
położyli Schismatycy Czerncy Wilenscy w Káziákách swo-
ich Modlitwách drukowanych w Jerwin, co refutuae Catholic
cy pisarze mianowicie Bellarmín y Petrus Arcudius y inşi sę-
roce pisáli.

3. Trzecie prawdziwe y zgodne Rusi z Kátholikami Rzy-
Práwdzie. miány rozumienie o formie nas. Eucharistiey, że przez slo-
wie rozumie wá Chrystusowe stáie sie poświęcenie Eucharistiey. Bierzcie ie-
nie po. Ká-
ch oliku. dzie to iest Cíalo moje y Bierzcie y piyéie z niego wšyscy. Ten
bowiem iest Kielich Krwie moiej etc. y skoro Káplán te słowa
w osobie Chrystusowey wymowi, zárazem Chleb, Ciałem, á
o Transub- Wino Kwiapáńskie sie stáie y przeistnoczá, transubstantiatu-
stantiatii á y iuż od tego času y sam Káplán iáko prawdziwemu Cíalu
bo przez Bożemu y Brwi Páná Jezusowey Wenerátia czyni y ludzjom
słnoczeniu áby toż czynili podniesieniem Cíalá y Brwie Páńskiey po kázus
Chleba wcia ie. Też tedy formy y sánni Popi. máia sie wżyc, y inšych ná-
lo, a Wini w uczyć, á czasby iuż wiere, o tey formie Popom zwaśaża. Unia-
Krew, ani tskim wieźćie, których Władytowie ná swych Soborách da-
słychali Po wononáuczáia y owe słowa: Sotwori rbo Chlib sey etc. Mies-
pi Ruscy. liby być mówione wprzód przed tą formią: Hoc est enim
corpus meum. Ale że v Rusi do tad żadney Korrectiey
Kąg niebyło, dlategoż pro subsequentibus antecedentia v
nich idá. Przynamniey Pánowie Unici niechby Korrectia
Ritualow y Mśáłow dla swych Popow wczynili, ále to z tych
że Schiz-

w Sakramencie Eucharystiey.

15

4.

że Schizmatyckich Białag w których tak wiele jest Absurdow,
y sami Władcykowie y Popi ich nabożeństwo odpierają.

Miało Wina
na kwajem
służa.

Doznana rzecz że wiele Popow miało Wina octem y kwad-
sem Jablecznym albo gruszkowym celebrują. A jest też y
Winem tedy zpleśniałym zstawaiałym bo chce Pop kwarta
Wina do puł roku albo y daley służyć.

5.
Weneratciey
sakramento
wimerzynia

Weneratciey żadney Nias: Sakramentowi ani sami po-
pi ani Chłopi gdy do Oltarza wchodzi nieczynia y owsem
niedoświadczonea rzecz aby sie tedy Pop przed Sakramentem
poklonił y pokleknął a że Popi sami Weneratciey Ciału Boże-
mu nieczynia pogorowiu proszą ludźie.

6.

Władcy-
kich naczy-
niach Sak-
chowia.

Puśke albo Bielichow przysługnych na chowanie Nias:
Sakramentu niemają ale wolają takim naczyniu w stromianym
albo w woskowym albo w pudelku takim Nias: Sakrament
chowają. Durdzy też w chustkach papierach zawiniętych
nawet w skłubinach ściannych chowają o Boże takż: cier-
pią zniwagi swojej.

7.

Wody pro-
stej do Kies-
lichy po po-
święceniu

Wody prostej ciepley inż do poświęconego Sakramentu
przylewają a inż przylewali pierwey przed poświęceniem na
coś drugi raz przylewają & miscere profana sacris, y owsem
takim dwukrotnym Wody do Wina przylewaniem załumia sie
essentia y smak Wina a jest że mowia Schizmatyckie Rituale
że dowolno to jest dostatkem lać Wody y tak ledwie nie sama
Woda ludzi Komunicują. Pytają który święty y który
Sobor nauczył tej wody drugi raz do Sakramentu przylewać.
A jest znowi Schizmatyk że z boku Chrystusowego na Krzy-
żu włożenia przebitego wypłynęła krew y woda tedy na to
odpowiadają że inż to na proflumidii wyrażał gdy szedł do
Bielicha wody mowiac: tiedin ot woin Kopicm rebrdiemu

przylewają.

SThomas

Aqu: quæst

83. articulo

ultimo ad

4. Nullo

modo mis-

ceri debes

re aquam

(vel parvā)

vino iam

consecrato

proboz

proboden. Aż ci inż na niektórych miejscach Uniatstich to przylewanie okropen albo teploty do Kielichá wstáło, y to zá powodem moim / ale drudzy y z Unicow ięsze przy tej Cere- monii niepotrzebney zostáia. Pisáli niektorzy o tym niepo- trebnym przylewaniu wody do Sákrámentu / iáko Ksiądz Skarga y drudzy.

8. Gdy owo przygotowanie Pop czyni ná Bertorniku / gdzie wyczerawszy sposobu proskury Hostia albo Abnec kładzie ná Pátynie / á przetymsz Abnec albo Hostiey ták wiele parti- cionych kłó- kul albo cząstek zproskur ná wymiute náinnie y częć swietych w Kielich á będzie tych cząstek czasem trzydzieści czterdzieści y niemá- lich cząstek iáko czynia grubiani Popi / y kładziete cząstki ná w wyprowad- teyże Pátynie przy Hostiey albo Abnec / á niemá y niema In- z miasto Cia- tencie albo woli poświęcać je w ciało Boże / á przecie potym la Bożego lu- wosypywa one cząstki do Kielichá po poświęceniu winá w Krew Bo- dzomrógda- żoż / y onemi cząstkami nie poświęcaconemi miasto Ciała Bo- iá. żego Komunicie ludzi / pewniá / ac / że sie to zniśáło z Kr- wia Boża / ergo per Immixtionem y to poświęcono / Quasi ve- rú. Toćby takim sposobem czego bykolwiek doćknął sie Ho- stia albo Krew Páńska / toby wšytko bylo Sákrámentem / ne- gatur consequentia.

Powiem dżwoneysza / że gdy owo wiele będzie przyczá- stników Komunicántow / á niedostanie owych cząstek y Sákrá- mentu / tedy Pop prostego owego Chleba Dory wšypywa w c / ísem pro- Bielich / y prostego Winá wlewa w Kielich / y tym ludzi miá- m Chlebe- sto Sákrámentu Komunicie. O takie ofukiwánie bie- d / Winem lu- dnych prostych Wwiegzel / że ich miasto Ciała y Krew Páń- dy Kommu- stkiey prostym Chlebem y Winem Komunicia. Ale też y nicuig, wy nazbyt proste Wwiegzi / że sie dacie ofukiwáć takim pá- sterzom

Personie wafym. Alze to tak a nie inaczey jest/ na wielu by sie interyskach to tak być okazało.

Żeżym iesli byście Popowie Ruscy chcieli takiego absurdum vsz/ tedy albo y te czastki za Sakrament poświęcać/ albo ich niewymnuć/ albo też Ahnec albo Hostya tak wielko wymnuć/ żeby na wszystkich Kommunikantow dość było. Także Winą tak wiele poświęcić/ by y w drugim Kielichu/ żeby potym prostym Winem niebolewał/ y prostych czastek dorzucanych do Kielichu nieprzyssypował. Do tego ponieważ lyska y was Sakrament rozdaia/ przeto y lyżeczke srebrna malusińka na to mieć podługowata/ żeby tylko czastka mogła sie wziąć/ a nie owakie wielkie ferokie lyški/ a czasem Cynowe y Rogowe y żelazne/ ba y drewniane malowane/ takimi Kapusze iadaia przy Sakramencie bywaia.

Skad wważ Grekoruski Narodzie/ że nieustannie przymas/ wiaß Kościolowi S. Rzymskiemu/ że on pod iedną Osoba nie ofiaruiacym Sakrament rozdaie/ bo wierzy iż gdzie jest praw- dliwe Ciało Boże/ tam y prawdziwa Biew Pánsta/ ale ty cza- sem za takim administrowaniem Sakramentu przez troioe dur- ne y głupie Duchowieństwo/ miasto dwu w Sakramencie osob/ y iedney prawdziwey niebierzesz. Nádto mogliby cie Greko- ruski Narodzie y Żydzi nieprzyiaciele Chrystusowi do prawdzi- wey Wiary o Sakramencie Rzymskiego Kościoła (że gdzie iest Ciało tam y Biew) przymiesć. Że gdy oni od iakiego Judaßa Chrześcianiá Sakramentu Rátholickiego Rzym- skiego za piemiadze dostána/ tedy rznac y kolac one Hostya Biew znieny wychodzić widywaia/ y one na swoy zly Cel obra- cacia. A niedoswiadczóna rzecz/ żeby kiedy z Cerkwi Ruskiej Żydzi Sakramentu dostawali. Znać tedy że y oni wielka moc

Nieustanna
przymowba
Rzymianom
że podiedna
osoba ludzi
prostych
Kommuni-
kuia.

Zydziwiksa
Wiare má-
ia o Rzym-
skim Sakrá-
cie niż o Gre-
koruskim.
Pytáyciedla
czego w Po-
znaniu Kaś-
ciól Bożego
Ciała y Oy-
cow Karme-
litow Calce-
atow nylas
przypia miono.

O napawa-
niu Hostiey
Winem po-
święconym
y nowu wy-
suszaniu iey
Dolożył o
rey Intinctis
ey albo na-
pawaniu A-
bhucá S. pás-
meci Ociec
Smolczyński
w Xijcie Pa-
renesis ná-
waney folio
41. gdzie w
kapucie jest
to barzo nie-
przystoynie
w Cerkwi gre-
kordzieie
z wyszyten
Grekow ná-
pawania kr-
wia Hostiey
gnioſto Kon-
cilium z Bra-
carenſkie Ca-
none primo

przepisula Sakramentowi Rzymſkiego Kościola. że go z tak-
wielką pilnością dostawać starają się aniżeli Ruſkiemu.

Owo rzecz przeciw rozumowi jest napawać Winem po-
święconym Hostya albo Abhuc dla chorych / a potym ono
Wino z enego Abhuc wysuszywać we Wtorek Wielkonočný.
Tapiol pop albo napuścić Winem Hostya we Czwartek Wiel-
ki. A wysuszywa zaś z tey wilgotności aż we Wtorek Wiel-
konočný / ktore to wysuszenie iedni ná bláchach żelaznych bia-
tych rozpalonych / drudzy ná Mistách polewanych / inſi ná
cegłach rozpalonych ognia w garniec náłypawſzy wysuszą /
y czasem też y ná wietrze / drudzy wysuszywają / gdzie y wiatr
może zwiąć / y ptaszek bą y myś może porwać. Owo zgoiá tá-
kie to uſt Abſurdum / iakie nie może być wiekſze w tey Intinctiey
albo napawaniu Abhucá y wysuszywaniu iego y iakoby Bieco-
zum iakies z Sakramenta czynia / y wysuszywſzy wypiektſzy z
oney Brwie Hostya albo Abhuc / kazać iednak chorému wie-
rzyć / że tam jest prawdziwa Brwa woney częſcie niewzględem
Benkomitántiey iako Theologowie zowią / ale względem In-
tinctiey albo nápoienia / gdzie ani coloru ani ſmaku winnego nie
widac ani ſłyſeć. Owo to rzecz przeci w rozumowi jest / wle-
wać w Ciało Brew / roźdź z Ciała Brew wychodzi.

Zaprawdę żaden Secrety / żaden Synod o tym napawa-
niu Hostiey y wysuszywaniu tey nienápsal / y żaden Národ
Chreſciánſki iakiego Abſurda nie czyni / prócz Grekoruſkiego
Schizmatyckiego. Do tego co mi zárácia godzie ſie w wul-
ki Czwartek ten Abhuc dla chorych poćwiecać / a inſzego czasu
niegodzi / albo iuż nie ma mocy Baplan inſzego czasu poświę-
cać Sakramenta. Głupia to rácia Grekoruſka. Szalona
ſtwo to Grekoruſkie / a że beſpiecznie rzekę y ofukanie biednych
chorych

Chorych takim warpliwym y żadney osoby prawdziwego chle Patrz o tym
 ba y winą nie miała cym Sakramentem ludzi chorych Kommu in suma Con
 nikować y prostym Winem roztworzywszy one zeschła cząstke ciliowifolio
 Kommunikować a czasem niąsto winą y barszczem głupi po 569. ywKsie
 pi roztwarzają iako to trąfiło sie we Wsi iedney pod Dubnem gách Petri
 w Iwaniiu / że pop támeyszy Sadoph / siedl z takim zeschlým Arcudii fol
 Sakramentem / do iedney chorey Szlachcianki pániey Dobrzym 341. Concil.
 stey / a niemając Winą / roztworzył one cząstke Barszczem / a że to było A.
 trawda y zeschła była cząstka / gdy chorey lysła one cząstke 675. epē. A
 podał / ktorey żadna Miara niemogła poknać y pożyć / przeto deodati Pp.
 musiata z wst reką one cząstke wyiaroszy w Bielich wrzucić. Gdy czasem
 Widzicie tedy pánowie popi Ruscy do iakich Absurdow z tá chorey cząst-
 kim wászym dorocznym albo y dwu lecnim Sakramentem ki niemoze
 przychodzić / że pod żadna osoba chorych nie Kommunikuje pożyć / tedy
 cie. Zaczynam moja rada jesti nienakozda Niedziela / tedy we sama Woda
 dwie Niedziela Sakrament dla chorych poświęcać / iako cży- go k muni
 nia w Litwie w Wilnie Vnici w S. Troycy w Żurowicach y Niewied
 Bytemiu / y na inszych mieyscach / a zgola na mieyscach wilgo- żiec iaka a
 tnych y czasow wilgotnych y tydnia nieczekając / gdy y za dwa weneratitá
 dni y za trzy dni nápoiony Sakrament náchili sie do Korruptii kiemu Sakrá
 iakom tak rok doświadczyl w Cerkwi Ostrógstey Zamkowej / mentowi wy
 że ten Ahnec Czwarekowy iuz byl pożał plesnieć w Poniedziá / wietrzálemu
 lek Wielkonocny / a zem go kazał Popowi przy Liturgiey Kon czynie gdy
 sumować / a ewiezy poświęcić to jest ztegoż Ahnca ktorým su- Pop idzie do
 był kłtá cząstek w Bielich bez napawania wlożyć. Tá So ktorego.
 borze w Lucku za Tiebożężyká S pámieci Wyca poezapow. Moia rád áá
 Stiego Władęty Luckiego / nálaží sie v iednego Popa Sakrá bychorypro
 ment od Robáczkow roztoczony / zá co byl ten Pop degradowá sil feby do
 ny w Pożáciowie w Monásterzeták je ieden Zakonnik Rzym- niegoż wie

jzy Sakramē Rich cze widzieć Sakrament, a gdy wskazano, alić Kobacy po-
 tem zarazem nim łąza y sam zgnił z czego on Sakrament zalem poruszony łąza
 odst. jhy bo mu sie zalał, że w takiej znuwadze w Rusi Sakrament. Swiāś-
 jey Pop se- dtem tego ustyżowym y teraz w Monasteru Dermanstym O-
 dło którym cieć Awranu Bobrecki, przy ktorym to sie działo. A jeśli to
 niemaśwat w Monastyrach dzieje sie, co rozumiecie na Wsiach y potnia-
 pliwosci. Stęskach zgoła mało nie w takiej znuwadze w niektórych po-
 Abyło to za pow ten Sakrament, tak y w Kalwinow. Co jest Sakra-
 Władcy Ne ment Eucharystiey niema w nich swego uśsanowania, a nuż.
 ophita Grez drugie swiatości, y co za ozdoba w Oltarzach tak poszarpane
 kół y zabrudzone chusty etc. etc.

10.

Był y ten zwyczaj w Rusi na niektórych miejscach iż
 Jednym wie gdy ten Sakrament Komunikantom popi rozdawali, tedy
 cey drugim jednym pośledney tyfiecce dawali, a przedniyszim po trzy-
 mniej saks morwac za pierwszą tyfka, Ociec, za druga Syn, za trzecią y
 kramentu. Duch S. Tak y mnie dawał pop we Wsi Patiatiezech
 da a. pod Krylowem na Wolyniu, gdym z Zamościa przyjeżdżywał
 na święta z Jego M. Panem Adamem. Biskielem terazni-
 szym Biskupem Czernihowskim do redzicow Jego M. be-
 dac Inspektorem Jego M. Także y Rodzicom Pana Ki-
 sielowym y samemu terazniyszemu Panu Czernihowskiemu po-
 trzy tyfki Sakramentu dawał. Ktory zwyczaj niewiem jeśli y
 dotad na innych miejscach między Rusia niezachowuje sie, lu-
 bo to Ociec Bobrecki zostawszy Pseudometropolita Schismat-
 tyckim zakał. był tego czynić, ale że tego na piśmie z druku
 nie podano, y nie ogłoszono. Przeto też niestety o tym może wie-
 dzieć, a drudzy t. j. Panowie sami sie napierają tego trzykrotnie-
 go pożywania, a pop ku woli Jaworowi Pańskiemu y w szya-
 tekby Sakrament z Bielichy Panu wydał.

Wielkie to
 absurdum.
 które tylko
 ludzie mado-
 szymogapo-
 iac.

Ale m

Ażem w przeszłym rozdziele albo paragrafie namie-
nił o rozdawaniu Sakramentu Łyska: przeto iesli sie to przy-
stojnie dzieie wważ Cytelniku. Naprzod że to ani Chrystusowe
ani Apostolskie podanie Łyska Sakrament rozdawać. Bo
Chrystus pan ná Wieczerszy Wielkiey ostatniey w rece darował
Sakrament Winiom swoim. Potym ten zwyczaj dla wielo-
kich y poważnych przyczyn Kościół S. Rákholicki Rzym-
ski odmienil: że iuż drudzy y ná złe rzeczy pojęli byli tego Sa-
kramentu do domu przyniosszy zżywać. Czasem też y here-
tycy miedzy Rákholikami krádkiem ten Sakrament bráli. Żá-
czym teraz w Kościele Rzym skim w ostá dáia Kommunikán-
tom Sakrament á nie Łyska.

Druga że w takim Łyska rozdawaniu Sakramentu ztru-
dno sie może wchronić aby iáká kropla nie wkánela albo ná
brode / albo ná waś drugiemu / albo ná welum albo wozdych
ktory wiec pod osty Kommunikántow trzymáta. Czasem też
drugiemu popowi reń á drzy albo od stárości / albo od pián-
stwa: y musi niosąc do geby wchlinac / dno iest Banon. Je-
stiby kropla Krowie Páńskiey ná Chustę albo ná co kolwiek w-
kánela: tedy to káza wyrzesać y spalić. Q nieiednemużby nie
tylko Chłopowi ále y Popowi wásatemu y brodatemu ktorzy
we Krowi Páńskiey wásy y brody płoczą: te wásy y brody trze-
bá palić.

Trzecia że te Łyski czasem bywáta wielkie sierokie / á dru-
gi też ále o druga y geby niewmie otworzyć: ále ieszcze ściśta ge-
be: zázłym necesario musi sie Krew Páńska okolo wst rozláć.
Drugiemu też geba iák láś w łosámi zárosnie / że led wie mu do
geby Pop trási / y kómeźnie musi sie Krew Páńska pierwey w
wásách omoczyć: niżli do wst przyidzie czego sie tak wielokróć
doświadać było ná wielu młeyścách.

ir
o rozdaw
niu Łyska
Sakramentu.

czemu w r
stá teraz, á
nie w Rece
Sakrament
dáia.

W rozdawá-
niu Łyska Sa-
kramentu
wiele nie-
przystojno-
ści.
Rogiewanie
Krowieboż y

Wásy w krowi
Páńskiey Po-
pi y chłopi
płoczą.

Nauścam
drugiemu
czyni.

Czwarta, że czasem drugi będzie miał wsta nieczyste y ge-
be wrzodowata, a bierze Sakrament lyska / potym drugiemu
za nim następującemu z oneyże lyski pożywać jest okropno /
ba y niebezpiečno.

Piąta, y drugiego też grubianą wlecze sie śliną z geby za
lyska aż brzydko pęcząc. Zaczynam znalem takich wiele O-
sob / że iesli wprzód nieprzyieli Sakramentu, tedy aż na drugi
raz odkładali, a śnić oia tych dwu pomienionych przyczyn

Ale znowicie, zganiłes ten sposob rozdawania lyska Sa-
kramentu, a inszegoś nie wskazał.

Jaśko żabie-
gac tym abo
furdom.

Odpowiedam: Waleśy o tym radzić y tym Absurdom
zabiegac Jch M M. Wycom Władytom, mnie dosyć w kto-
tce wskazać te Absurda. Jednak mym zdaniem (saluo alioz
rum meliori iudicio) tak ym rozumiał takim Absurdom za-
biezeć.

Pierwsza Rzeczki barzo mieć subtelne do Kielichá / co-
by tylko mogła sie na niey zmieszać Partykulá Sakramentu
we Krwi omoczonego

Druga mieną bierac Krwie pełney Rzeczki / idko wiec
brudy y popi czynia, że większym Włobom wiecey Krwi w ly-
sku biera.

Trećcia nauczac przyejasnikow albo Komunikantow
iák máia do Sakramentu przystępować / gebe przystoynie ot-
worzyć. Prawda bywa to, że drugi albo druga z daleka idac
Przysrzęga gebe iáko iák rozziemiá do śmiechu przywodzi.

nie ważow
na, ięba wie
le potrzeb

Czwarta Brodatym y wasutym kazac nad wsta mi wa-
sow przysrzęgać, leć y drugich y Popow y Władytow wasa
mi geby pozaraśtały, a przysrzęcić nad geba rozumieia, że pa-
piezka Heresia, y wola wasy we Krwi Bożey plokac, a niżeli
ich przy

ich przysiężę. Bóg to nie tylko dziwna, ale y krwawych też
godna, kiedy będzie jednego dnia siedm set albo osm set y wie
cey Komunikantow, czym ich Pop Komunikuje y gdzie tak
wiele Gościy albo części poświęcił, y iako ich przez Cerkiew
na Perenosie na malex Patynie gdyżby sie nie zmieściły przenosi
y gdzie tak wielki Kielich wziął, żeby w nim tak wiele Wina
na tak wielu poświęcił, y iakby z onym Kielichem pełnym Wi
na przez Cerkiew do Ołtarza przeszedł. Ale y to niemniejszy
dziw, iako tak wielu jeden Pop a chociaż y dwa mogli za trzy
albo cztery godziny przepowiadać, bo choćby tylko owe Mo
dłitwy rozgrzeszalne nad niemimowolnie zanudzić iesli w
mieia paćierz Wierze w Boga, Zdrowieś Maria albo z Dwieście
ciorga Bożego przykazania, albo z iśwch grzechow, tedyby
im na to spowiedź dwa albo trzech dni potrzebą, ale to po kilku
y po kilkunastu razem spowiadając, łatwo mogą tak wielką
kupa za kilka godzin odprawić. Czasem też y kilka godzin
w noc Pop na Spowiedzi siedzi, a świeca daleko będzie od niego,
go, a każdy musi cokolwiek od spowiedzi dać, bo sie iak pew
nego długu Pop wspomina, y w całym mu Spowiedzi zwołuje
na wielkich paraftach złotych pod stopłus, minus, y kto wiecey
Popowi da, temu więcej pokute naznaczy.

Alle może który Pop zapytać. Jakoż mam postąpić w
tym, gdy ludzi będzie kilka set do Komuniy, a ja niemam
tak wielkiego Kielicha, żeby w nim na tak wielu Komun
ikantow Wino w Krew Pańską mógł poćmić.

Odpowiadam, może to być takim sposobem.

Pierwszy mieć dwa Kielichy y dwie Patynie albo Disto
sy y na lawosy w jeden Wina a na Patynie nakładać części w
drugim mnożstwem Komunikantow, y oboje to z Kielichem po
stawiać.

lako może
Pop zjedno
go Kielicha
málego kiel
ka jest albo
tyśiac czy
ludzi Kom
munikować
Niepodob
na y to aby
za 3 albo 4 y
5 godzin kil
ka, a spowie
dzi w stu
chać.

VRęci łode
wie dziesięć
tyvmie Pa
ćierz, a wieś
rzy w Boga te
dwie setny
gwałt, ja po
Winach.

Za powiedzi
zapławy się
pominać.

Rada tak
gdy
wiele, par
stawiać.

drugow y cō sławie na Ołtarzu na Antymisie A drugi Kielich niech stoi
 mnikantow z pátyna na Bertowniku, który pod czas perenofu z pátyna niech
 Trzyposwie pop z Kielichem niesie y postaw. w Ołtarzu przy onymże Kie-
 ceni Eucho-lichu y pátynie. A potym gdy przyjdzie czas poświęcania / tes-
 rzstiey, ma dy nad obiema pátynami y nad czaszkami na nich leżacemi ma
 zop żegnac wymawiać. Formam consecrationis, y błogosław c. Jakże
 Hořna y kie nad obiema Kielichami ma mowić Forme poświęcania / a po-
 lich á Popi tym przykręć Kielichy / y kiedy mowi: Twoja ob twoich.
 drudzy nieże Tedy jedne tylko pátynie y jeden Kielich podnosić / to jeden čas
 gnia, tylko k: sposób.
 pokazuje Drugi sposób jest cielski, ho może być tak, jako Ten

popi dawać. Ano ten Sakrament dorosłym y już rozum mającym y spowiadać się umiejącym y pożyć go mogącym ma być dawany. Czego iż iestże dziatki niemające / przeto też nie potrzebne im dawać Nasz Eucharystiey. Bo mowi Pan Jezus bierzcie y jedźcie / także na drugim miejscu Pismo święte mowi: Niech siebie ciele doświadczą iako ma używać Ciała Pańskiego ić. do czego iż dziatko nieposobne / przeto też nieposobne y do Komunii / I owszem Koncilium Trydenckie tak o tym Konkludowało / iż iesliby kto z potrzebny rozumiał że potrzeba małych dzieci Komunikować / taki Anathema. Dość dziecięciu do wzrostu lat iego do zbawienia przyjąć Chrześc w którym ono będzie zbawione. Do tego w takim małych dzieci Komunikowaniu wielki Dishonor: dziecie się Naszemu Sakramentowi. zaledwie iako był wykożenł w Dubnie / niewiemże iako teraz tam rzeczy idą / nam ipsi popones proclives sunt ad Schisma. Ażkolwiek był ten zwyczaj in Primitiva Ecclesia, Komunikować dzieci y nie mówiacet / iako wspomina Cyprian y Augustin y drudzy. Ale potym dla słusnych y ważnych przyczyn zabron. I te^o Kościół.

Jest y to napisano w Agendach albo Ritualach Trebnickich Ruskich Schizmatyckich / iako w Trebniku Straticinskim Balaaban Władyka Lwowsti nádrukował fol. 620 y 621. Ze ludzitych ktorzyby grzechem iakim wielkim śmiertelnym pána Boga obrázili / y choćby tego się grzechu spowiadali / tedy niekaze ich Ciałem Bożym Komunikować / ale niekaze Woda święcona Bohoiáwlensta / nazywają te Wode Agasma / y tak postarowosy tego spowiadającego się we drzwiach owych iako oni zowasie wernych / ktoremi popółtárzá wychodzi / a nie w Carskich / Komunicie onego penitenciarzá ona Woda.

¶

pytać

Z tego ieda
nak Komu
nikowanin
niemowia
tek musis
Grekorusi
nieprzyjác
je im tylko
jedne Osobe
Krwie, da
wano, bo cza
ski Ciała w
osobie Chle
ba niemo gli
dziatki pot
knac.

Miało sáe
krámentu
Woda swie
cona niekto
rych Komu
nikuia.

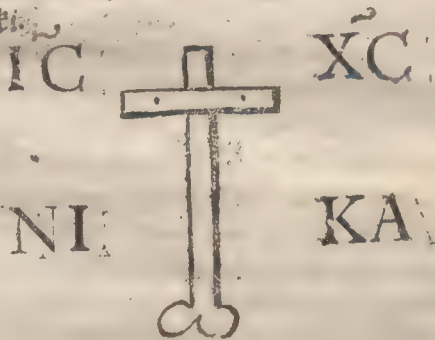

Pytać takiego popa Szalbierza/żab to on ma taką tradicję :
 albo pobanie Komunikować ludzi Woda a nie Ciałem Bo
 żyym/ y co mowi za słowa dając te Wode Komunikantowi.

73.

Absurdum Dłwina zaprawde rzecz/ wysłuchał Spowiedzi y rozgrześli
 pokutniacego/ a przecie niedaie mu Sakramentu/ ale go Wo-
 to wielkie. da świeconą Komunikację. O nązbyt głupie Owieczki co
 Orogdźcie- to daciecie sie oszukiwać tak głupim Pasterzom/ ktorzy inż ani
 nie na czes wosobie Chleba/ ani w osobie Wina/ ale w samey Wodzie nie
 ry czystki wiem co wam miasto Sakramentu rozdają.
Hostiey pos Tierszko napisali ale y nadrukowali Schismatycy w
świeconcy swoich Misalách albo Służebnikách bluznierstwa y arczy Bła-
 korem/ cerkwa Nauka o rozdrobieniu Ahnca albo Hostiey na cztery
 zych czre- czesci/ co żebyś Czynieliku Kátholicki nieświadomy bedac
 rech czystek w netrznych Ruskich Ceremoniy zrozumiał/ tak ci te rzecz obe-
 Kommu- iasziam. Jest w Rusi taki obyczay że chcąc pop Liturgia
 kować ludzi odprawować/ wezmie proskute iedne na ktorey wyrysowany

bedzie znak taki.

3 tej Proskury miasto Ahnca albo Hostiey wyrzeżen-
 wsiytek Krzyż z temi Literami / y kładzie na Pátynie / a potym
 po poświęceniu gdy już przydzie do Komunikowania / tedy
 te Hostya dzieli na cztery części według tych słow około Krzy-
 ża położonych / y iedną część na ktorey wyrysowano to slo-
 wo IC. to iest Iesus / kładzie w Kielich / druga część na kto-
 rey to słowo XC. Chrystus. dzieli na części y pożywa iey sam
 Pop y drugim Popom albo Diakonom rozdaje / iesli Sobor-
 nie z nimu służy. Temi zaś drugiem dwiema częściami
 ktore pod temi Literami NI. y KA. zamknięcia sie / kaze ludźi
 prostych Komunikować / a onemi częściami na ktorych na-
 rysowano IC. Iesus y XC. Chrystus iadna miara niekaze lu-
 dzi prostych Komunikować / iakoby oni niegodni pożywać
 Jezusa Chrystusa / ale tylko iakiegoś NI. y KA. ktore Litery
 same przez sie wziete nic nieważa. To tak w krotce przelo-
 żywszy / pytamyż tych popow y Władcykow zkad to oni wzie-
 li taką traditię o rozdzieleniu na te Syllaby Hostiey y pyta-
 my tych Zawodźcielow. Czy Syllaby te dają poświęce-
 nie Hostiey / czy słowá Chrystusowe / gdyż y bez wyrysowania
 tych słow na proskurze / może być Hostia albo Ahniec wzie-
 ty y poświęcony / bo choćys iako naywiecey słow napisał na
 Hostiey / by y wsiytek tytuł ktory był na Krzyżu od Pilata
 napisany / a niewymowil byś Formy náđ Hostia (quæ dat
 esse rei) nieby twoie Litery nieważyli. A na coż niezbedni-
 ku czyniś taką diwizję w iedney y teyże Hostiey / y iednych cza-
 ści sam z drugim pożywasz / a drugim tych części pożywać
 bronisz / y czynisz wątpliwosć / iakoby nie iednąka istnosć y
 moc iedney y teyże Hostiey była / ktorey sam zażywasz / y kto-
 ra prostym ludzicom rozdajesz. Ano masz wiedzieć ślupy wod-
 22 30/te

Tak właśnie
 w służebnis-
 kach druko-
 wanych shif-
 macyckich
 napisano.
 Coś to poszło
 na prac-
 max, emax
 I w Rzym-
 kim Kościo-
 le dzieła Ka-
 plan Hostya
 na trzy czę-
 ci ale nie na
 Syllaby, y
 z iednąkim
 rozumieni-
 em y wiara
 owsiykich
 częsciach.

zu/ie y w nāmnieyszy częście Hostiey ieden y tenże zupełny jest
 Iesus Chrystus Bog y Człowiek prawdziwy.

14.

Rus na służbie przede-
 szwieżonej (Pras-
 tificata) która przeg-
 caty Post wielki odpr-
 waia procy Sob. a Nie-
 dziele, ied-
 ny tylko o-
 soby w Li-
 turgiey ja-
 żywa Wina
 niepoświa-
 cianym kre-
 d przeg-
 prostego wi-
 na niaśby kr-
 wie Bogey
 żywa.
 Wiekie coin-
 conueniens

jest Prasantificata, która Grekorusi w Wielki Post (procy
 Soboty y Niedziele y Zwiastowania Panny Maryey) odpr-
 waia wielkie nietylko Absurda, ale też y białochwalstwa
 znayduia sie. Albo wiem w tey służbie przedeświeżonej/
 przed niepoświeconym Winem w Krew Pańska dopuścza
 pop.ną Perenosie ludziom na ziemię upadać / w czym Ino-
 latriam to jest Winechwalstwo popelniaia Potym tymże
 Winem prostym niepoświeconym ludzi jest beda do Kom-
 munitate przyciasza, y Komunitate miasto Brwi Bożey y
 sam Pop pożywa. Bo mowi tak rozdaiać z Kielichá Wi-
 no to proste: Czesnaia y przeczesnaia Krow Hospoda nášoho
 Ius Chrysta prepoadaet sie rabu Bożemu etc. Tej słowá y
 sama Pop mowi gdy z Kielichá piie, wlasnie iakoby też na Li-
 turgiey ja-
 tacycy S. Chryzostoma, albo S. Bazilego, gdzie poświę-
 cone bywa Wino w Krew. A że te słowá przy pożywaniu
 na przedeświeżonej służbie z Kielichá prostego Wina
 pop ma mowić, tak Schizmatycy podrukowali w swych
 Służebnikách, albo Nśalách, osobliwie w Służebniku we
 Lwowie wydánym z Drukarni niaśkiego Słozki w Roku
 1639. A gdym Schizmatykow bá y niektórych burnych
 Unitow z tego strofowal, tedy mi tak odpowiadali, że tam
 jest prawdziwa Krew Boża, bo powiada zmieszala sie z Ho-
 stya poświęcona y Krew w Niedziele nápoiona. Powie-
 dzialem: Toćby taka rzeczá czegoby kolwiek Hostya po-
 świecona dotknela sie, stawałoby sie Sakramentem y Krew
 Boża, ex ipsa commixtione, o czym już nieraz sie ná-
 mienia

mieniło. Tożby y ná Liturgiách S. Chryzostoma y S. Bazilego niepotrzebá Wina w Krew poświęcać/ale takżeby ex Commixtione y dotknięcia prostego Wina z poświęconą Hostyą stawałoby się Krwia Boża. Już ná to nie mieli Dilemna ná y niem ogliodpowiedzieć/ y nigdy nie odpowiedza. Ale mu Rus.
 że z tych dwu rzeczy iedne przyznać/ albo że pod iedną osobą Chleba tylko tą Przedewiaśzenną Liturgią odpráwione (ciakaj tak jest bo owa intinctia nullius valoris est) albo żeby wychodził Chlebochwalstwo y Winochwalstwo/ mus Niefluß
 że koniecznie Wino w Krew Pánsta wymowiwşy forme ność że Pop
 poświęcać. Do tego y to iestże głupstwo Popowskie/ iż Kielich pro
 gdy odpráwia te processia ná Perenosie/ tedy pop da Hostym winem
 sę poświęconą z Pátyną Diákonowi nieść/ a sam idzie zą niesie, a Diá
 nim z Kielichem proste Wino w nim niosąc. Zaczym ráczey kon Pátynie
 by niech tak pop uczynił/ żeby albo wino w Krew Pánsta z Hostyapo
 przed tym Perenosem wymowiwşy forme poświęcił/ albo swietona.
 tedy Hostiey poświęconey częścikę w Kielich włożył/ albo
 też niechby same tylko Pátynie z Hostyą niość/ a Diakonby
 przed nim idąc kádsil.

Też iestże niebosżność y niektórych Popow w tej słu Wielka y to
 żbie znayduje się/ że wyławşy z proskury Abniec albo Hostyą nie część ná
 y nápoiwşy ją Krwią Pánsta/ znowu wkładáia one Hostyą swietsemu
 w proskurę y wciśláia/ że Krew ona z oney Hosty przénita y Sakramen
 dotyka się oney prostej Proskury/ ktora to proskura popi po towi.
 słu/ bie/ rozdrobivşy miasto Dory ludziom rozdáia. O Jes
 zu taká zniewágá Krwie twoiey świętey. Ano głupi po
 pie maś chorować takie Hostye albo w Kielichu poświęcas
 nym albo w pusce poczęstney.

Dywa też y to czasem/ że myś porwie te Hostyá ná Żer

Tu sek na toreniku/ coś bedzieś Panie Popie w takim razie czynil/ insey Popow schi ci Hostiey niegodzisz poświecić aż w Niedziele na Liturgi-
 gmatyckych ey S. Bazylego. Czasni też w mrozy wielkie zmarznie y
 ba y Vniat z Koscienicie ona Hostya odd Niedziele do piatku. Nad to
 skich nieko niewidzie i araciey/ czemu by tey Liturgiey predeświeſze-
 rnych. ney niemogl Pop odprawować/ y owym Sakramentem do-
 Vide diligea rocznym/ ponieważ tak je iest prazanctificatum Sacramen-
 ter. tum. Także/ czemu by niemogl Pop poświecić tego Sa-
 niemaſz na kramentu/ winſe dni w ktore odprawuie te Liturgie/ ale tyl-
 to raciey. ko żeby koniecznie w przod w Niedziele był Abnec poświe-

Co ją przy- cony.
 czynią go mil Pytam też Ruſkich Popow/ Czemu gdy na Perenoſie
 czkiem ida iha z Hostia y z Kielichem/ niemowia owych Modliw aby
 i opi nic nie p. Bog wspomnial na Krola pana naſzego y wſytek Se-
 mowiac na nat iego y Duchowny stan w Kroleſtwie ſwoym/ Wieſt im/
 Perenoſie. ale to tak milczkiem te Procesſia odprawuia nic niemowiac.
 i Rzymian Daczym nieznac czy iest iaka ofiara za żywe y umarłe w tey
 gwrczay ch Liturgiey. I to ſie muſi przypominieć/ czemu na tey Ruſkie
 wilebny gdy rozprawiać ludzi do Komunii w Carſkich drzwiach ſta-
 Naſwieſzy ſy/ niemowi Pop ſo ſtrachem Bozym y zwieroiu przyſtupite. a-
 Sakrament le tylko mowi Przyſtupite. iakoby nie z ſtrachem Bozym/ y bez
 Ktylan lud wiary do tego Sakramentu przyſtempować.

iem pokazu Ale mowi wiec Rus że takaz Miſa y w Rzymian w
 iemowi Sal Piatek wielki. Odpowiadam że daleka roznoſć/ Wez cie no
 um fac po Miſal Rzymſki y ſwoy Sluſebnik/ Konſeruycie/ obaczycie/
 poluntuum że daleko inakſza A ieſlibyſcie ſwoie Liturgia Predeſwia-
 Domine. ſzczenna z Rzymſka Wielkopiatkowa chcieli ednakowic/ tedy
 koniecznie muſicie przyznac że iak w Rzymian na ten czas
 pod iedna tylko oſoba Miſa bywa/ tak y w was pod iednaz
 oſoba

w Sakramencie Eucharystiey.

31

Osoba przez wielki Post procz Niedziele y Soboty. Czw
zgoła niema perwonego fundamentu cż Liturgia Przedeświeśa
czennia / to iesliby ia Grzegorz pąpież Rzymiski postanó
wil / tedyby y w Rzymian była

Niemniej y to nągany godno w Ruskiey Cerkwi Schi 15.
zmátyckiey / że nieodprawnia w wielki Post káždego dnia Liturgiey S. Chryzostomá / ale tylko we Srode y w Piatek Przedeświeśa
deświeśenniu stąibe / y to chybá w Miasłách iákich wiel turgiey win
sych á w Manástyrách. Rabbym sie ia náuczył od Schiz se dni S.
mátyká / czemu niegodno káždego dnia w wielki Post odprá Chrystoflo
woróc Liturgiey S. Chryzostomá procz Soboty / czemu to ma tylko w
godnieysza sáma Sobotá nád wšytkie inše dni w tygodniu / że Sobote.
tylko wnie Liturgia S. Chryzostomá odprawnia. Wšák
wiecie Pánowie Popi Schizmátyccy / że to wielki Post albo
Quadragesima iest dzieśnecina wšytkiego Roku / przez ktory
czás dobrzy Chřeściánie wielké wtrápienie czynia Ciału swe
mu w niedoiádaniu / w niedosypianiu w trawieniu czásu ná
naboženstwie / na Modlitwách / w wdzielaniu iálmužny wbo
gin / y w inšych pobožnych wčzynách / miedzy kceremi / iesli
co wielkšym iest wblágántem Páná Boga zá grzechy náše /
iáko co dzienna ofiara Ciała y Brwie zbarwičila nášego /
ktora iest kiedy iáko w Quadragesimie áwieta máia Báz
plani Boží zá żywe y zá wmańle ofiarowác. Czemuž tedy Liturgie
wy Grekoruscy Popi co dzienna ofiare znošiciež Cerkwi swoz przedeświe-
iey / y tylko czájami albo godzinami y Niezporem to odby seżenne po
wácie y te niewośedzie káždego sie dnia odprawnia. Wá południu we
wet choć to gózie indziej y Liturgie przedeświeśenne by dwie y trzy
wáia / tedy áž po południu we trzy albo we cztery godziny / że godziny od
ledwie czáseni dwie albo pultory godziny ledzie po Liturgiey prawia.
bazacho.

Inconuenientia

22
do zachodu słońca/ano ma sie Liturgia odprawić przed po-
łudniem iako w Rátholików Rzymian. A iesli znowicie
ze to czynimy dla zachowania Postu/teby ná to odpowia-
dam: Ze nie do Postu niema Liturgia/bo wolno y po Litur-
giey pościć kto zechce/ale wśytkich y málých y robożych y
nieposobnych do Postu przez dzień globem trapić/co niesta-
fina/wiec iesli Popones seculares vxorati non possunt quo-
tidie sacrificium offerre,teby przynámniey w Monástyrách
Zakonnicy ktorých w drugim Monasterze bedzie sámých
Presbyterow do dwudziestu do trzydziestu/niechby służby
Boże odprawowali/ale to chca iedna Praefatio iustificata Li-
turgia odbyć/zgola oziebłość wielka Rusi ku służbie Bożej/
drugi Zakonnik ledwie w kilka Niedziel bedzie Liturgia od-
prawował/áżci y niedostátkiem Winá y proskur sie wy-
mawiaia.

16.
Nieustannie Schizmatyccy w Unitách to gania/ze oni
o nieustá- iuz kilka Liturgiey ná dzień ná iednym Ołtárzu miewaia. Co
ney naganie y w Uniey niedawno sie počelo odprawować ledwie od lat
w Unitách dziesiaciu. Mowia wiec Schizmatyccy/ze iako Chrystus
od Schizma Pan raz tylko ná Brzyżu ofiarowány byl/tak też ná Ołtárzu
tykow ze ná raz ná dzień ma być ofiara. Toćby takim sposobem pánie
i ednym oł- Schizmatyka raz do roku miał Káplán y to w wielki piá-
tazgu kilka tek ofiarować. A to ná co Syn Boży powiedział: Níle
Liturgieyie kroć to bedziecie czynic to iest ofiarować ná pánnatke moia
dnego dnia bedziecie czynić. Job S. za Syny y Córki swoje co dzień
odprawuia, ofiary pánu Bogu przynosił/á Káplán ná to poświęcony/
aby za swoje y za ludzkie grzechy ofiare pánu Bogu przyno-
sił/á ma proznować. Tak wiele bedzie in dies grzeszacych/
á żadnego niebedzie za nich ofiaruacego/gdyż indziej ledwie
w Nie

w Niebziele y to nie w każda Liturgia bywa. Ależci Popł Ruscy żonami y Gospodárstwem obowiazani/niemoga tak iáko Káplani Rzymstiego Kościoła/ktorzy od tych Cieżarów uwolnieni/co dzień ofiary pánu Bogu przynosić / tedy przynamniey w Mánástyrách Zakonnicy Czerncy niechby te powinność wykonywali. Pytáćby tedy tych Czerncow Ruskich co też ich zá Zabawa w Mánástyrze/czy oni nákazania sie gotuią/czyli náuc sie iákich weża/álbo Casus conscientie słucháia / czyli ná Meditácie albo nabożnym rozmyślániu/czyli ná ráchunku Sumnienia swego czas tráwia / nihil horum. Bedzie w drugim Mánásterze sto/puleorá stá y dwieście Czerncow/á żadnego nie bedzie coby kazanie powiedział/álbo coby Casus conscientie wiedziál. Jo-wšem y tych gánia y złorzecza/ktorzy w Szkolách weża. Pytáćby Kłiowski Czerncow co w Szkolách weża/iáké przesławowanie cierpia od drugich Czerncow głupich. Jáś prawde godniby wielkiey pochwały tamci Czerncy/ktorzy w Szkolách weża/by tylko Heretyckich náuk nieuczyli. Lecż wróćaiac sie do swojej rzeczy. mówie / że nieustannie gánia Schizmatyey ná jednym Ołtarzu dwu álba kilku Liturgiey jednegoż dnia odprawowánie/gdyż ten Presbyter co wprzód celebrowál nieprofanowál Ołtarzá; alias łuzby y w tym Bielichu y ná tey páryn timer ná tymże Mśale y w tychże Ryżách/ niegodziłoby sie/mu celebrować/y ná drugim Ołtarzu/álby tak nieczysto zostawáło aż do wieczór/ coby wlasnie coś Żydowskiego zákrawáli.

Do tego bedzie Swieto iáké zácne álbo Pátrocinium Práżnik iakiey Cerkwi lub. we Wsi lub. w Miescie / álbo Mánásterze / y ludźi sie tak wiele ná naboženstwo zbierze / z

Co Ruscy
Czerncy w
Cellách ro-
bia.

*V Rusi ied
na służbą
wszystkich
ch ooby kil
ka dziesiat
osobdalo na
służbę, a v
Rzymian za
kiedgo oso
bno, y tak
mą być.*

których każdy radby służby Bożej wyślachal y na służbę Ká
apłanowi dał, żeby za niego osobliron. Kapłan Pánu Bogu
ofiarę przynosił: a w tej Cerkwi nie będzie tylko ieden Oł
tarz, a Popow tak sie wiele na prąznik zbierze y wakuia służ
by Bożej nie odprawuic, a ludzie prości iako błędne Owo
ce po Cmentarzu sie blakáia, bo iedną tylko służbą będzie y
do tej słuchania drugi sie niedoćisnie, a częsem y do Kom
muniey tak wiele ludzi będzie że aż zpełudnia godzina y dru
ga minie, nim Liturgia odeydzie. a kiedyby kilka Liturgii
na iednym sie Oltarzu odprawowało, tedyby y ludziom y
Káplanom sie wygodziło.

Ugáci ia wiem że oni przywodza za soba iedem Sobor Antis
ziodorski pártikulárny Can. 10. który był Anno 614. w któ
rym napisáno Non licet super vno altari in vna die duas
missas dicere, nec vbi Episcopus Missam dixerit. Ale
sie to inż używaniem przeciwnym dla pomnożenia wielkiej
chwały Bożej y zbawienia ludzkiego zniósło. Godna tes
dy y świątobliwa rzecz kilka Misy, albo Liturgii na iednym
że Oltarzu iednegoż dnia, gdzie to być może odprawować, id
kosie w Kościele świętym Rzymskim odprawuic.

17.

*Niesłusznie
y w tym schi
zmácyey v
nitow gánia
że inż czył
ne Liturgie
odprawowa
ia, iako y w*

A że teraz y Vnici na niektórych miyscach zwyčajem
Kátholickim Rzymskim poczęli Liturgie częstane odprawo
wać, Uá co nie tylko Schizmatycy, ale niektórzy y z Vnitro
wianych sarkáia, powiadáiać, że sie to niegodzi, y nie
bywało to w Cerkwi násey y gdym ia napierwiey na Woły
niu częstana Liturgia wniósł, tedym miał wielkie za to prze
śladowanie, aż też y od Vnitow, aż gdym imi statecznie to za
kazal y ratami słusznemi dowiodł, że to jest rzecz chwaleb
na, na częśc y na chwałę Bożą sie dzieiuc, iże w Kościele
świętym.

Światym Kátholickim Rzymskim zachowuje się / a czemuś
by Oniáci ktorzy widności z tymże S. Kościołem Rzym-
skim żyja niemieliby tegoż światobliwego zwyczajn nastá-
dować. Albo y Chrystus Pan / y Apostołowie / y drudzy
świeci w onych oppresyách y przesładowaniách iákie Mŕet
odprawowali / czy śpiewáne / czy czytáne / o trudno tam było
nietylko ná kilka głosow / ale y ná jeden głosno śpiewać / gdy
wciemnicách w pieciárách kryptách Mŕet święte odprawo-
wali. I pierwie y sie pojecha Mŕet czytána / niż śpiewána /
która áż gdy przesładowanie wstawáło pojecha sie odprá-
wować. A czy nieprzystoyniey Mŕet albo Liturgia czytá-
na z Ministrantem iednym odprawować / niżli gdy owo
diáczysto ládáiaki nákrýslo sie stojac / bedzie beżał iáť Ro-
żiet iáť / áż brzydło strchác : albo czy lepiej gdy pop nie má-
iac diáká z popádia słuźbe odprawuie iáť to było w Sery-
iu w Mieście ná podgorsu ić. że pop Andrzej Košilo z po-
pádia swodia ktora lepiej niżli pop czytác y śpiewać wniála
słuźbe odprawował y Epistole popádia czytál / Dies ia wie
eto ia ná Diakonŕe postrzygał.

Tuż kiedy pátriarchá Jerozelymski (ieśli nim był)
Theophan świecił w Kiiowie w Brátstiey Cerkwi w noc
cy Bozákich Wládykow y pseudometropolitę Boreckie
go / áż alinieptána nierzkac czytána Liturgia miał / bo rá-
dšiby byli żeby / nietylko Cłowiek / ale y Muchá nieštyřálá
ich Liturgiey dla tegož otná nietylko okiennicámi / ale y ko-
biercámi pozábtiáli / toć to tám čichy był pácierz / á przy tá-
kim Akcie.

Wielce y to nieprzystoyna rzecz dšicie sie / że popi nieš
pořywáia Sakramentu ná Oltarzu / gdzie go poświęćáli. y

Košiele
Rzymskie

Iákie Ly-
urgie čásu
prešlado-
wánia byli.
czy śpiewáne
czy czytáne.

Do tego ie
dyn Boh po
iuřčých y
bláholuřš-
čých.

Sám Pátro
háleroroly
mski w Kii-
wie czytáne
Liturgie od
prawował.
An. 1620

*Śaniu zaraż
wſykiego
Śakramen-
tu na Oltu-
rzu, ale odno
ſeniu iego
na Zertowa-
nik.*

*Spomina E-
uagrius lib.
4. Hystoria
Eccleſie y
Nicephorus
lib. 17. c. 25.
y Greg. Tu-
ronen lib.
1. de Gloria
Martyrum
cap. 18. y
Baronius
otakim poży-
wania oſta-
tka. Śakra-*

gdzie ieſt portátel albo Antimis / y Korporal y preſtoł ſám-
poſwiecony / ale go odnoſzą z preſtoła na Zertownik / y tam go
poſtawiały obchodzą / y kończą przy Oltarzu Liturgia / a
potym Kazanie ieſti ktory umie porządkować albo z Księgi czy-
ta / potym dobre ludziom rozdać / y pirogi albo kucie y inne rze-
czy pirożić. ieſli do Cerkwi przynioſia błogoſławi / y inż
po odpuszcie zámknawſzy drzwi Cárſkie / idzie Pop do Zerto-
wnika y pożywa oſtátek onego Śakramentu / bez żadnego wcz-
czenia albo wenerácie / bo tam y świece nie będzie / y Chlo-
pietá y wytrykúſe tam zártcy ſtroia ſálcia proſtury iedzą / ty-
lem ſie do Śakramentu obracaia / czasem też ten Śakrament
zámágnie / gdy wielkie mrozy beda / tedy Pop albo wſtópem
roſtwarzą / albo kopie / albo nożem dziuá / aż z Bielicha
nie tylko na Zertownik / ale y na ziemié krosſki Bzowie wylátu-
ia / y po Konſumowaniu tego iakoſkolwiek Śakramentu
nie czyni Pop żadnych dzieł pánu Bogu / ale tylko rozbiátiac
ſie kółka Tropárow / przemarkocze / a po proſtu iáko by inż nie
Śakramentu / ale czegoś innego záżywa / bez żadney wenerá-
ciy. Nawet doſtáłomi ſie ſłyſeć że we Lwowie ieden Pop
a z przednieyſzych ſmiał to mowić / że po wymowieniu owych
ſłow przy Oltarzu / Wozneſiſia na Nebſá Boże. że inż powiá-
da Chryſtus z Śakramentu na Tłebioſá ſie wznosił w czym-
iákie blaſnierſtwo / każdy bágny moſe wważyć. Tłewie
przekłety / bluźnierca / że potym Śakramencie Ciałó y Krew
Páńſka trwa / potki nienaruſhone / ſpecies chleba y winá zoſtá-
ia / wiec y tom od niektorych Popow do Uniey od Schizmy
náwroconych ſłyſiał / że powiáda na niektorych mieyſcách
znáydúia ſie / tak glupi Popi / że ten oſtátek Śakramentu na
Zertowniku zoſtáwiony dáia pożywać wytrykúſom / y Chlo-
pietom.

pletem posługującym w Ołtarzu. Leż o proś tych Abs mentu w
 surdow, Ruchay Czytelniku iakie przypadki bywają niepo- dzien szcho
 żywania tego zaraz na Ołtarzu Sakramentu, ale zostawie- lnych te
 nia tego na Zertowniku. Trąfło się w Grodku Slonym raz niegod-
 cztery Mile ode Lwowa, że także Pop w Cerkwi S. Mi- nie się tego
 kolia. słuch Liturgia, y zostawiwszy Sakrament na Zertow- czynić.
 wniku, sam Kazanie powiadał. Tym czasem na Kazanie Przypadek
 paraliżem zarażony w choroba wpadł, w ktorej y żywot za- w Grodku
 konczył, potym nim Popa pochowano, y nim drugiego Po- slonym,
 pa do Cerkwi nalezione, tym czasem on Sakrament zagnił
 się, y robactwo się z niego poczyniło: y gdy ten Pop nowo-
 tny wezmie Kielich y to obaczy, zdumiał się, y niewiedzial
 co z tym czynić, y radził się Zakonnika iednego Laika iefsz-
 na ten czas Isai Rádewieź, który teraz Káplanem iest y
 Namieśnikiem w Dermáńskim Mánásterze, który ożywie-
 słym Świadkiem był tej rzeczy, y mowi ten Ociec Isaiá
 że y ja niewiedzial co z tym czynić, ale mu kazał Stara-
 bych się radzić.

Drugi Casus niedawno stał się w Lisku w Mieście Drugi Casus
 Jego M. Pana Stádnickiego, y Pódzáfego na ten czas w Lisku.
 Brákowski, że także mało nie struł pop Schizmatyk Wy-
 cá Hieremiaśa Lisiatyckiego, Onicá, gdy on także na Zertow-
 wniku Sakrament zostawił, a sam Kazanie w Cerkwi po-
 wiadał, tedy pomieniony Pop Schizmatyk pód czas Kazá-
 nia wśpódby w Ołtarz, wrzucił żywego srebra w Kielich, y
 by był zarażem Ociec Lisiatycki, iako to bywa wśpytko z
 Kielichá oraz konsumował, tedy by się był peronie otrul, ale
 śnad sam pan Bog przestregł go, że tak powoli pojął z
 Kielichá pożywać, alie srebro żywe wst się dockalo y po-
 S.

to go leptać / ktore on na Oltarz wyrzućiwszy / obaczy / alie
siebro po Prestole staje / otoż widzicie Pánowie popi do
czego przychodzi Sákrament / niezarazem iáko y Bírholi-
tow na Oltarzu Konsumowány. Já czym od tego císu
radze kádemu Presbyterowi záraz na Oltarzu Sákrament
Konsumowác / y že wszytkim służy Bożey dokonawć.

19.

Iáko Popi
Ruscynázer
towniku bá
y na Oltarzu
czásem poży-
wá Sákra-
mentu.

Wypożywaniu albo Konsumowaniu Nasz Sákra-
mentu wielkie sie absurdum y nieczęść Nasz wiershemu Sákra-
mentowi od Popow dzieie / Albowiem bierze pop w gá. sć
czáste Sákramentu / ścisła go w dloni y náó głowe / eke z
Sákramentem wznosi / á potym pożywa go z dloni / á ostá-
tek iesliby kroska iáka Sákramentu na rece zostáá / tedy o
włosy brody y głowy oćiera / ktora kroska (á może być y nies-
iedná) zostánie we włosách / á potym albo sama ná ziemié
spádnie / albo Pop częścá głowe y brode grzebieniem ná zie-
mie wyrzuci : albo też może y w posćieli zostáć To tákie
absurdum in sumptione corporis Christi Jáś wpożywa-
niu z Kielichá iesze wietże absurdá committunt. Albo

Iáko Ruscy
Popi z Kieli-
chá Sákra-
ment poży-
wá.

wiem iedna tylko czáste Chrystus nazwána z Páczyny wzia-
wszy y w dloni iáko sie rzeklo ścislawszy one pożyie / A dru-
gie wszytkie czástki ktorych czásem bedzie do trzydziestu ál-
bo y wiecey y niesubtelnych / te wszytkie w Kielich wšpuie /
že czásem ledwie niepuł Kielichá bedzie / potym to lyška z
Kielichá bierze y iákoby Bíršež iáki lyška do geby wnosi /
gdzie drugiemu y po włosách y brodzie Brwie Páńskiey pe-
no / bá y sámych krosk / tedy on włosy śmóte / á že ták wiele
tych czásteł nákládl w Kielich / že ledwie niepodie sobierze
dy idł trudność ich w pożywaniu była / niemanieysá trudność
y w wyčyščeniu / z nich Kielichá / já czym co raz kilká raz
wody

W oby przy lewa / czasem też y palcem z Kielichá kroszet siaga. A na ostatku co y dosłyszema / rzecz okropna gembka czarna zabrukana zaplesniała Kielich wychodoża / gdzie może sie y krosztá iáta Sakramentu w gebke zagarnąć. A potym one gebke / z oney mokroty wysysa / wysmokuie. Ja niewiem co za Natura tak gruba że może tantam nauleam znieść / randem zawieści te gebke na ściennie / po ktorey Muchy paiały iáza plugawia / y siatki swoje rozsławiaia / a potym przez tydzien od oney wilgotności gebka y poplesniecie. A niedziwuyćcie sie że tak popi musza czynić / bo im tak starszych rostáusia / y tak w Służebnikách podrukowali / aby gebkami Kielich wycierali / a te gebki wysmuktywáli. Co ieszcze y w Unitorw na niektórych mieyscach sie znayduie / zwłasczá niedawno do Uniey przysłalych. Dważże pobożny Czytelniku Grekoruski y Rzymiski / iesli to nie wielkie Absurdá y w porzywaniu Naszroetsego Sakramentu y w wywyższaniu Kielichá w Cerkwi Ruskiej dzieia sie. Których iesliby popi Ruscy chcieli vsć / tedy niech zwyżsá u chwalebnego Rzymskiego Kościola nastadnia / w którym wshreko przystoynie sporządzono / niemá ię panowie popi Ruscy prócz iedney czasiki / kiedy Komunikántow niemá w Kielich kłásć / a drugie wshrekie ná Pátynie pożyć / za czym y kshreie niepotrzebá beozie do Kielichá : dotego co po tych czasłách tak wiele ná imioná tak wielu swietrch / a drugich y nowych iakichsi Mostiewskich / Metostich / Kúrowskich / ktorych tak wiele Wátec Niechila w swym wielkim Służebniku nátládl / także zá żywe y zá umárle tak wiele ná kłásć / zwłasczá kiedy alesmasz Komunikántow / gdyż nie swietego Ktorego áni Naszroetsego Panny / nád wshrekie Swiete Ciałowierse Ciałe y

Kielich w
Rusi gebka
mi plugawe
mi ánie chu
steczkami
wycierają.

Iedne tylko
czaskewkie
lich wlozyc,
gdz Kommu
kantow nie
masz.

Krewn

Niewyprás Krew ofiarujesz, ale samęgo zbawiciel twoego który cie ob-
wi sie Rus kupil. I gdyby widzial Kościół Rzymński który jest Mát-
igdy tych ka wszystkich Kościołow, potrzeba tych częstek, tedyby ich
częstek y le- także przy Hostii kładł ale tego nie czyni. Z okkazy tych
preyby ich częstek ieden zacny Pan w Litwie Ruskiego Tabożensstwa
já niechac został Kátholikiem Rzymńskiego Tabożensstwa. Albo
gdy Kommu wiem trąsilo sie że Oycowie Soc. Iesu byli przy Tabożen-
nikántow stwie w Cerkwi / gdy Pop Liturgia odprawował y gdy te
niemają. częstki wyimuiac przy Hostii albo Ahneu kładł a niemiał
Z okkazy intenty poświęcać ich w Ciałło Boże y niepoświęcał / a prze-
tych częstek ciepotym w Kielich wsytał / pytali go Patres Soc. Iesu przy
w Ciałło Bo- obiedzie u Pána Oycze te częstki ktoreś w imię swiętych wyi-
że niepoświe mował / także za żywe y umarłe / iesli one są Ciałem Bożym.
conych iedę Odpowiedział że nie są. Rzekli á czemuż sie w Kielich po-
zacny Pan w świecony wsytał y ludziom za Ciałło pánstie / Ciałło Stephá
Litwie Rzy- nowo Kuzmine ię. rozdawał. Tę co pop niewmiał in-
mskiego Ko- responsu dać tylko mowil: Ale bo taki obyczaj w násoy Cere-
ściółá Owie kwi. co słysząc Pan zarazem Kátholikiem Rzymianinem
czka został. został.

Przestroga Przy Konkluzii tego Rozdziału / moia rába Presbyter
Popow ocza romi Ruskim / zaniechac tych gembek do wycierania Kielis-
skách albo chą albo zmiatania nimi kroszek / ale ráczey palcami wietśes-
ich poświę mi te kroski z pátryny zmiataycie / á Kielich Chusteczkami
caycie w Ciał- pieknemi wyciśzajaycie / á nie gabkami brudnymi / ktore wy-
ło Boże, ál- syśacie. Z owate Chusteczki po Lácinie purificatoria iáko-
bo iesli nie- by wyciśzajaycie / á tych kilek má być / ię gdy sie iedna za-
poświacacie brudzi / druga wziac / á ząbrádzona sám Pop má wyciścic
tedy ich nie wybielic / y te Wode ná miejsce czyste na którym niechodza
wymuycie, wylewad / iáko to inż niektorzy z Dniatśkich Popow czynia.

Przy;

Przytymże rozdzieli y te przestroge dāie iż gdy owo pod czas y niekładli
mrozow wielkich Sakrament w Kielichu zamarznie/tedy przy Hostiey
aby do tego nieprzychodziło. Nāpierwiey mieć Kielich w nā Pātynie
ciepley Izbie. Druga nielāż zaraz Winā nā prostomidy y w Kielich
chybā kropelke mālā ale āż gdy Sanctus to iest Swiety niesupcie.
Swiety poźna śpiewać / dopiero Winā y Wody troche Ale gmowi
włāć / potym mieć chustę biālā krochmalnā ktore niechby Pop głupi ā
posługāż rozgrzewāł nād ogniem/ y ta ciepłā chustā Kie- w pārtu. Opo
lich Pop niech ogrzewā/ drudzy też y Kule żelāzne rozpalone ładżku to
miewāia y Kielich zagrzewāia/ o inszych sposobāch od tego Chustkām
inszego moście sie nāuczyć. Kielichywy

Godzi sie y to wważyć/ iesli to Rusinie dżieie sie w Cer- tierać, wole
kwi Grekorustiey/ że w niektore Wigilie / iāko Bożego Nā- my my geb-
rodzenia Bohoiawlenia ālbo Theophaniarum y w wielkis kāmī jā bru-
Sobotie āż pierwszey y Wtorey godziny w noc wstāw ālbo kāmī, bo
Constitutie y Rubricie Ruskie kāsā Liturgia konczyć/ iez tu ider o wi-
si Wigilia Bożego Narodzenia ālbo Bohoiawlenia w po- ru.
niedzialek Wtorek we Srode Czwartek w piątek przypā- Przy stroga
dnie. A iest w Sobocie ālbo w Niedzieli tedy przed połn- co czynie że
dnem kāsā Liturgia odpriawowāć. A potym swego cāsū by Kielich
Nieśpor/ ktora rzecz niewiem z iāżtego fundāmentu y Rusino- żmie nie-
ści iāżie/ że wieдне dni āż w noc/ ā w drugie przed poł udniem margat.
to iest w swoje w remia w swoy cās kāsā Liturgie odpri- 20
awowāć. Rzeko podobno Rusnacy że to dla zachowania O Liturgi
Postu/ tāk pozno w insze dni procz Soboty y Niedzieli Litur- ach w nies-
gia odpriawie sie/ bo w Sobocie powiādāiy w Niedzieli ktore Wigie-
niemāš Postu. Jā zās powiādām/ że Nāšā ālbo Liturgia lie āż w nos-
nierozwiesznie Postu/ bo może kto zechce y po Liturgi y pościć/ cy sie kon-
iāko sie wyśsey powiedziāło. Ale żeby dla tego āż w noccy cā.

Liturgie odprawować / żeby sie za den nieważyl ieść / aś po zachodzie Słońca y po dokonczeniu Liturgiey wgozdine albo bo w druga w noc / to nieieś z słusności / y fundametu niema ani z Wyśców świętych / ani z Soborow / y owsem ciężkość y chorobe drugim nаноsi takow y Post / zwlaſzczą młodym / roboczym chorym y barzo starym ludziom y brzemiennym białym głowom y Studentom wżacym sie. Rtorzy mają iac sobie za nieieśis Skrupul niezachowania Postu / aż do skonczienia Liturgiey mogą w chorobe wpasć / albo ukródkiem ieść ie. Do tego z takiego przez dzień przemorzenia dorwie sie drugi kuci / y infemi potrawami obciąży Żoładek / y muſt przyboleć na Żoladek dla nieſtrawności / a potym nieſpoſobnym ſie ſtaie y do Wabożeńſtw / na ktore rano potrzeba wſtaſć / ale niewyſpały przyſiedſzy do Cerkwi poziewa / eruſtat uſque fit Phe. Ano eſy nielepicy by w czas ſwoy iako w Sobote y w Niedziele te ſłużby odprawonieſy y w drugie dni także odprawować / y pot armu zażywoſy w czas ſie wſpołocić / y ſpoſobnym być do wſtania na Ranne Wabożeńſtwo / Nieſt to w. a ſnieżydowſki Poſt przez dzień poſcieć / a w Wocy ſie obżerać. A ſobliwie w Sobote Wielka aś drugiey goſdziny w noc Liturgie kończa / a potym każe wſtaw po okruchu Chleba zieść y pewne liźbe Fig ogurkow / y Wina ſie napić / a gdzie powiada / niemaſ Wina tam Miod albo Piwo albo kwas pic każe / iakoby y bez tego roſtżania drugi niedomyſlił ſie / a potym iedzeniem y picia / zarazem wſtaw każe iść do Cerkwie / y Dziele wſytkie Apoſtołſkie przeżytać / a potym dzwonić na Wabożeńſtwo nad grobne / potym na Proceſſya przed Cerkiew / potym Jutrznia ić. y tak aś do ſiamego dnia z Cerkwi niewychodzić / a potym Liturgia na ſtempu.

Niepuscie y Spowiedniki przed Liturgia / Za czym y jedney
godziny niemaś kiedy przespac sie Presbyterowi y drugim
Czerncom / (iesli to w Mianasterze bedzie) Co iesli stasnie y
przystoynie sie dziecie kazdy woz.

Nie jest y to rzecz pochwalny godna w Ruskiej Cerkwi/
ze owo przy Liturgiey drzwi iako onie Carskimi nazywaja
zamykaja y ludziem na poswiecenie y podniesienie Tias
Sakramentu patrzac niedopuszczaja. A zamierzenie panno
wie Rusnacy ze inż Chrystus Pan smiercia swoia one zapo
na albo zawiasa Cierpienia na dwoierozdarc / a na coż wy
ia znoru czynicie? y dusze zbawienney wcieck ludzi pozbawia
ciez zeby y niewidzieli gdy sie poswieca y podnosi Tiaswier
szy Sakrament y zeby nieoddawali dostojney Czci y poklo
nu Bogu swemu w Tiaswierzym Sakramencie przytomne.
mu / ktoremu wszyscy dobrzy Katholicy klaniaia sie y przed
nim wpadaja / a wy go Popi Ruscy przed swemi Wziewczkami
zamykacie. A zamierzenie ze to jest istnosć y skutek Wszy
swietey wszytkiey / poswiecenie y podniesienie y zazywanie
Tiaswierzego Sakramentu. Wiec biedni prostaczowie
y niewiedza kiedy bywa poswiecenie Tiaswierzego Sakra
mentu (gdyz y sami sie Popi o formie tego niezgadaja) Te
dy przynamniey melibyscie dzwonkiem w Cerkwi oglaszac
w ktory czas poswieca sie Ciało y Krew panna / y w kto
ry sie podnosi / apowinienes wysley glowy podnosic Kielich
zeby od wszytkich mogl byc widziany y adorowany / czego
zaden niemoze widziec przez drzwi zamknione / ktorych drzwi
przed S. Bazylim w Cerkwiach nie bylo / ale to S. Bazyl
z tej okazji kazal byl wzynic drzwi / ze Diakon z nim stu
sac patrzal na jedne Twarziste mrugajac na nie okiem a ona
na nie

21.

O zamknięciu
niudzwiczar
skich przy
służbie y ze
nie dzwonia
gdy sie Sas
krament po
swieca y po
dnośi.

Do tego od
Niedzieli
Wielkonoś
ney do Nieś
dziele Prześ
wodney rch
Carskich drz
wi niejamys
kacie y kieś
dy sami wła
dykowię stu
ga tedy Nieś
zamykaja a
czemuż po
Niedzieli

przewodney na niego y że sie golab w śpacy nad Ołtarzem w którym Sakrament był chowany nieruśał / na ten czas gdy S. Bazylijskiej Liturgii Diakona nie miał / takiey przepony ludziom czynić / żeby oni nie patrzał na podniesienie Św. Śacramentu / y teraz kiedy Władcykowic służa / tedy niezawierają drzwi / patrzą w żył / tylko przy Komunii. S. Augustin mowi że wócie S. k. k. ktoregokolwiek dnia patrzą kto na podniesienie Ciała Pana Jezusowego / tedy w ten dzień niefrąci światłości oczu swoich, ię.

Ażem wspomniał że miała być małe dzwonki w Cerkwi / aby wnie dzwoniło gdy Św. Śacrament poświęca y podnosi / żeby y ci którzy są Cerkwi stoja wstępowali dzwonek / wiedzieli że to do Bożego Ciała dzwoni / częśc y chwale y poklon dostojny Panu Bogu oddawali / ktore dzwonki ażkolwiek już w stronie. Wniatkiej mało nie w śbady znayduia sie / wawet y w Schizmatykow na niektórych miejscach iako w Wilnie y na drugich / drudzy zaś Popi y Chłopi / bardo temu przeją / powiadaiac że w Grecyey nie masz dzwonow. A głupia odpowiedzi / że w Grecyey dla Tureckiey opreskiej niegodzi sie y niewolno nie tylko dzwonić ale ani krzyżow na Cerkwiach mieć / tylko pul mieściac / herb Turecki / przeto y u nas w Państwie Chrześcijańskim y wolnym niema sie godzić dzwonow y krzyżow na Cerkwiach mieć / zła to Consequentia. Ma tedy być dzwonek nie tylko w Cerkwi / ale gdy owo y do chorego z Sakramentem idzie / mała we dzwonek wprzód idac dzwonić / żeby ludzie Weneracysa Św. Śacramentowi czynili.

A niegrzezi a y nebezpieżna Ceremonia y Ruśiowa /
że dziać i

żabłatki małe/skoro po k:cie podkładana pod Perenos/gdy
 owo Pop idzie z Oltarza mośc pątyne y Kielich przez Cer-
 kiew do Oltarza na prestol/ przez ktore dziatki z wielkim nie-
 bezpieczeństwem Pop przestępować o to tych dziatkech czasem
 będzie kilkoroz/y gdy Pop bez szkody lwoicy y onych dziatkech
 te przestępki odprawi/ tedy iak Kozak rad gdy porohi przez
 szkody przebedzie. A nietylko dziatki/ale y dorosli mezo-
 wie y niewiasty y Panny/klada sie czasem pod ten Perenos/
 Quod potest esse & cum tentatione dum Monachus sine
 illis inferioribus transcendit per Virginem aut aliquam
 faminam.

Chcialem tu ieden Casus przypominieć /ktory stał sie
 na Wołyniu miedzy Włodzimierzem a Luckiem we Wsi
 Watinie nad iedną pánia y nad popem w takiej Processyey/
 ale że ta rzecz Confusionem Russis & risum Romanis
 Catholicis faceret, dla tego sie opuściz/ bo tam w tey
 Processyey y Panley/y Popowi/prosziz sie stala/o czym glo-
 sno na Wołynia. Slyszałem y o inszych przypadkach w ta-
 kiej Processyey/y przestępowania przez ludzi/quod cingu-
 li dirumpebantur. Zaczyni iz to rzecz niebezpieczna tak
 przestępować przez ludzi/tedy lepiej tak czynic iak w Lit-
 wie Unici czynia. Iz gdy Presbyter idzie w tey Process-
 syey/tedy osoby ktoreby sie mieli na ziemi klasc/klęziz/a ma-
 je dziatki inszy trzymadza klęziz/a a Pop na glowie kazdego
 mimo idac kladzie Kielich/a potym znamienuie ich krzyzem
 w Carstich drzewiach stojac y Woda swiecona kropi.

Gdyby kto byl w Moskwie/ba y nabialey Rusi/przy-
 patrzyly sie iak a tam confusia w odprawowaniu Liturgi-
 ey. Jeden to porwawszy cyta/dugi owo/a owi Diacy po
 23.
 Odprawowa-
 nie Liturgiz-
 palcach,

rey Hoż No-
gi y bożagni
Hożey.

palcach tylko licząc śpiewaia Hospodi pomiluy, Poday Hof-
podi, Tobie Hospodi. á iáko inšego náboženstwa ludzie przy-
mowěi czynia mówiac/że przyšedšy do Ruškiey Cerkwi/
nieostryšyćz tylko Hospodi pomiluy y ták wiele raz/á potym
Poday Hospodi, náostátek mówia: Tobi inž Hospodi, inž my
došyć mámy. A gdy z takiego bezczynia albo Konfuziey y nies-
porządku ich strasieš, tedy mówia z Mostiewska: Inosu
Boh rozumny wšeszu gnaet. Pop mówi: Borusu. a Diacy
mówi: Było su Pákysu. y dobey Kátholik planaršy wy-
šedłby z Cerkwi. A iešli to w Ruši biáley, y ná Mostwie
dzieie sie/á což rozumiećie w Greciey między Pogany/ákie
tám teraz Náboženstwo. J tu w nášey Ruši byłaby tá-
kaž gubianitas, by nie Kościół Kátholicki te reforme czy-
nił/že iešli niektorzy nie dla bożagni Božey/tedy dla wštydu
Kátholikow do reformy przychodza.

Niepotrzeb-
ná owa Ek-
tenia o ohlá-
sennyh.

Albo y po owych Ekteniách o ohlášennych co inž w Cerkwi
mowie/poniewaš inž ohlášennych álbó Káthechumenow
niemaš, á którym že to Káthechumenom każećie z Cerk-
wi wychodzić / gdyž wšyscy inž sa wierni y okrzęzeni, áno
mówia Philozophi: Cessante causa tollitur effectus.

24.

O Arcusiená
Wielkanoc.

Jest ten zwyczaj w Ruškich Schizmatyckich Máná-
šterách, že ná Wielkanoc wpietšy bulke Chleba psennego/
nápišá ná tey bulce Krzyž/á ekolo Krzyža hymn. Chryštos wo-
škres y žmeriwychet. nád ktora bulka Modlitwe Pop prze-
czyta, y te bulke wšyscy do Dory idac przez tydzień cá-
luia/á potym Diákon teš bulke (Arcusem to zowia) ná gło-
wie do refektárzá przez tydzień noši/á ná dzwonnicy pod gá-
tey Procesšiey we wšytkie dzwony dzwoni: Ktory Artus
w Sobote rozdzieláia y žiadaia. Já ni wiem co to zá mi-
sterium

sterium dwonić y na głowie iak Sakrament prosiy Chleb
noście.

W Rátholickim Rzymstím Kościele/ Kiedy Káplán
idzie do Misy / tedy pierwiey ma Intentia o czym ma mieć 243
Misa / y Sakryścián pyta Bápłana o czym bedzie miał tylko Litur-
Misa/ żeby wiedzial iaki Apparat do Misy nágotować / bo giazá wšy-
inakšych Apparamentow zażywáia ná swieta/ sáмого Šbá kiejpotrzeby
wiciela/ inakšych ná swieta Naświetšey Pánný/ inakšych y ná wšy-
ná Apostolskie/ Męženškie/ Wyznáwcow rć. rć. Ná pokie swieta, á
grzeby. á w Ruśi niemáš tego / ale to innieyša o Rzygdyž á żywey zá
medošáték/ Leč tego niemáš w Ruškiey Liturgiey / żeby umárle y
według potrzeby álbo šwieta pop miał Modlitwy przy Lit-
urgiey odpáwcowáć / iáko to w Rzymstím Kościele inšec hore
Introity/ Oratie/ Gradualy/ Tractus/ Offertorya/ Secreta /
Communio / post Communione &c. ná swieta SS.
Trinitatis, S Duchá ná Bože Národzenie/ Obrzezanie/ w
wielki Pešt/ ná Šmartwých wštanie/ ná Bože Wstapienie rć.
A inše ná swieta Naświetšy Pánný Máryey / ná Apostol-
skie/ Męženškie/ Wyznáwcow. y zá umárle rozneho štánu/
Duchownego y Šwicckiego / inše Oratie/ Kollektý rć. zá
Pápieše Biskupy/ Bápłani rć. zá Krole/ zá Rodzice/ zá Do-
brodzieie żywe y zmárle rć. Takše zá potrzeby rozmaite/ y
zá oddalenie plag Woyny/ głodu/ powietrza/ čiásu suchošci/
mokroty / zá podroznych / y ná Woynie/ y w wíezieniu/ y w
chorobie y w trášnišku bedacych/ y po wodách zegluiacych rć.
Owo zgoła zá wšytkie Štány y potrzeby według náležno-
šci sa w Kościele Rzymstím przy Misy S. Modlitwy/ kto-
re Káplán pánu Bogu ofiaruje. Czego w Grekoruštíey
Liturgiey niemáš/ ale táž Liturgia/ y tež w niey Modlitwy
ná Wiele

na Wielkanoc co y na Boże Narodzenie y na Panny Mary-
ey y na Wszetkie Święta y za umarłe / (procz tylko Etenia,
to jest Letania iedne po Ewangeliu y za umarłe przykładnia)
Nie masz Modlitwy za rozmaite potrzeby tak publiczne iako
y prywatne. Tiedybyś pytał Popa o czymś dzisiaj Oy-
cie służby miał / tedyć nie będzie umiał odpowiedzieć / bo In-
tenciy idac do służby Bożej niemiął / y niewie co to jest In-
tencya / á to tylko idzie iak rzemieśnik dorzemiesz swego /
albo y gorzej / bo przecie rzemieśnik może mieć Intencja swo-
je co dzisiaj Świec ma zrobić / czy Bory / czy Trzewiki / czy
Pántofle / ale Pop nie o tym niemyśli / tylko byle się odpra-
wiło. Przynamniej Oycowie Presbyterowie Ruscy choć
te Generalna Intencja miećcie idac do służby Bożej. Je-
li chce dzisiaj poświęcić Chleb y Wino w Ciało y Krew Bo-
żą / y one za żywe y za umarłe y za inne iakie potrzeby albo
za osoby iaka Pána Boga ofiarować. Bo inaczey ieślibyś
Intenciy niemiął poświęcać Chlebá w Ciało Boże á Wina
w Krew / tedy bez twej Intenciy choć y słowa Chrystuso-
we nad Chlebem y Winem będziesz mówił nie poświęciś Sá-
krámentu / ale prosto Chleb y Wino będzie zostawało.

Także y w odprawowaniu innych Sakramentow potrzeba
mieć Intencja : Należałoby Władcykom o tym sporządze-
niu Nabożeństwa przy służbie Bożej staranie wezywać y Liś-
tów należyć albo Służebniki sprawić : Łacińskiego na Słowieski
język te Modlitwy wielce potrzebne przelożyć / w Słu-
żebniki y Trebniki swoje kazać wpisać / y z dru-
gim światem wydać / boć wieśni Popi w tym niewinni / ale wy Pasterze po-
winni tego doglądać / y iako naprzysiężnie Nabożeństwo
sporządzić. Rzeczy dwie pochwały godne teraz Ociec
Władcy

Nauka Po-
pom żeby
mieli choć
generalna
Intencja i-
dac do słu-
żby Bożej-

Ich M. M.
Oycow Wlá-
dzykom nále-
ży porząd-
kować tych
rzeczy.

Władysław Włodzimierski w Cerkwi swej postanowił: pierwszą, że kiedy idzie z Processia około Cerkwi / tedy Sakrament nieść / a tym czasem dzwonia / a gdzie indziej tylko Ewangeliy y Krzyżow Popi nabrawszy idą bez Sakramentu. Drugą rzecz przystoyną uczynił, że Credo albo Wierze wielebnego Boga przy Liturgiey śpiewaia / gdyż to pożyteczniejszą rzecz niż gdy owo chłopczyko iakie / albo ktokolwiek zkaż wyrwawszy się Wierze w Boga mątkożę przedko, że y niewie dzieć co mowi / a czasem y errorow tak wiele committit.

Dwie rzeczy
godnie po-
chwaly Oci-
ec Władysław
Włodzimierz
ski w Cerkwi
swey postać
nowił.

A iesli by sie kto odezwiał z Popow albo z Władysławow, że y u nas przy służbie odprawia się Troparia y Kondaki świętym. Odpowiadam: że y te Troparia nie Presbyter / ale Diakony / albo Chłopczyko iakie mątkożę odprawia / przynajmniej niechby to sam Pop albo przed Epistola / albo przed Ewangelią czytał. Do tego Tropariami y Kondakami się nie zastanicie w tej mierze / ktore niewszystkim świętym popisano y nie na wszystkie potrzeby. A choć y molbny ze chęć przypominieć ktore choć są wielkie wagi u Pana Boga / ale przecie wielkiej wagi y mocy jest Własy święta / w ktorej się Ciało y Krew Zbawiciela naszego osławić / a nie żeli Molbny / ktore y nadszły się y napiwły może odprawować / ale Własy świętey albo Liturgiey niemożę tylko nadszć oyt rzeźwo y z przygotowaniem cum Confessione.

Utemnię się y to Absurdum w Cerkwi Schizmatyckiej, że kiedy Pop albo y Władysław z Diakonami służą, tedy Diakoni podnoszą Własy świętey Sakrament / jeden z Pateryna Hostia / a drugi z Kielichem Krew Pańską / a Pop albo Władysław mowi: Twórz od twoich tobie przynosiące o wsiach ckiey podajawia. A iesli jeden Diakon będzie z Popem albo Władysławem noszą Diako-
ra sua

25.
Absurdum
że u Rusi
Schizmaty-
noszą Diako-

nipopoświęta służył, teby ten Diakon oboie y Pátynie y Kielich obiemá
 ceniu Ciáło rełomá podnosi. Co iż wielce nieprzyystoynie sie dzieie. Kády
 y Krew Pán niech wważy, gdyż ofiárować sámym tylko Presbyterom na
 skąd nie sam leży, á nie Diakonom, iáko o tym iest Canon 18. Soboru pier-
 Presbyter. wszego Nicenskigo że Diakonom zabroniono Proskomisiati,
 co iesti mnieyszey rzeczy im zabroniono / oblacyi czy-
 nic do ofiáry / bo to Proskomidia rozumi sie oblacyá
 Chleba y Winá na poświęcenie w Ciáło y w Krew Pánsta,
 á niy iáko sie im ma godzić ofiárować albo podnosić Sakra-
 ment Pánstki albo inszym rozdáwać y dla tegoż gdy owo w
 Cárskich drzwiách Diakon stojac y Kielich trzymáiac morá
 so strachom Bożym y zwirotu pristupite (Coby niemíało być
 bo sam Presbyter miáłby y Kielich trzymać y te słowá wy-
 mawiać / á nie Diakon) bierze pop Kielich od Diakona y
 Kommunia z niego ludziom rozdáie, á choćáż to sami Schiz-
 mátycy w Proskomidii položyli / y nádrutowáli, że Diakon
 niema sie tego tykáć, á przecie iáko słyszye rzecz przeciwná
 dozwaláia im czynić y odprawowáć.

26.
 Onienák y
 wán-in Kieli
 chá po poświę-
 wieniu.

A w tym wielka nieostrożność nietylko v Schizmaty-
 ckich Popow / ale też y w Wniátskich niektorych, że po po-
 święcenia Kielichá nienákrywáia / ale tak nienákryty stoi ná
 Ołtáru / áż gdy drzwi Cárskie otworzą, kad moze Múchá
 páśk páteczyna, proch y popiół ić w Kielich wpáść, á żem
 przypomniał że y popiół / albo wiem bywáia w niektorych
 Cerkwiách Rominki albo Dúynicy wielkie, ná ktorych ogie-
 eń wytry kúse albo chłopcy wáchlazámi rozdymáia y ten
 popiół roschodzi sie po wszytkim Ołtáru, á ogień ten rozdy-
 máia dla Rádzielnice albo wiem kadza ná samey Liturgiey
 siedm albo dziewięć razow y tak iuż obrázy potopcieli od tak

gesta

czystego kadzenia / a iestże niemáło kadziola / a czásem też y w O Kadzeniu
 Wosku w niedostátku kadziola kláda / y kadziá mezczyzn y
 białych / iestże druga białagłowa y Suknie y sube
 zwierchnia roztworzy / żeby tey nakadził / y ná niektorych
 miejscách / dobrze to kadzenie / popom wychodzi / áno mo-
 że bydz Liturgiá / y bez kadzenia / gdyż y Pan Chrystus nie-
 kadził ná ostatniey Wieczery / Non est de essentia Missæ
 Thurificatio, zwlászczá in priuatis Missis á iestże Woskiem
 że y z Cerkwie drugiego tym kadzeniem wypedzi. In Sole-
 mnitatibus to inż kadziá w Bosćiele / ále nie woskiem Kadzi-
 olem albo Jálowcem zc. Zstad to bywa przymowká ná
 Rus od insey Religiey ludzi / że mowia wszytko Tabożenstwo
 Ruskie záwisto ná dzwonieniu á kadzeniu. Z owó nie do-
 rzeczy dzieie sie / że popi chcac pokryć wólami albo wozdu-
 szkami Bielich / y pátyne nágrzewáia te wozdusiki okolo ka-
 dzielnicy ogarnawsy / áno lepiej y poczęstniey przykrywsy
 pátyne y Bielich po kadzić oboie.

Wielka y w tym iest rozność Ruskiej Cerkwi od Ro- 27.
 ściolá Rzymskiego / że w Bosćiele Rzymskim Portatele sá O Antimis-
 Kámiennie z Reliquiami Świetych przystoynie opráwne / ná sách albo Po-
 ktorych Mše święte odpráwnia / á w Rusi káwałek płotná rtatelách.
 Wládyká poświęci / y Chryzma náznaczy bez reliquiy świę-
 tych / á w Rzymaskich Portátelách zarazem nápiśa ktorych
 świętych relliquie w nich beda / y bedzie drugi Portatel kilk á
 dziesiąt bá y sto y wieceylat trwál. A w Rusi máło nie-
 co A ládyká to insey Antimis swoy dáie / albo ráczey przebá-
 ie po kilku złotyach / á drugi y po dziesiąciu zá Antimis biorac /
 y osóblivy swoy Quest Wládykowie z tych Antimisow má-
 ía / Távot y Vnit Wládyká po Vnicie Wládyce ná Wlá-
 dystwo

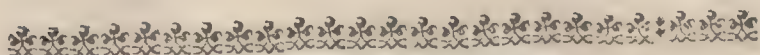

Antymisu
niepotrzebá
rozwiáć.

bystwo nástapiwošy / znorow swoje Antymisy dále / żeby si ię
go włádza znázyla. Drugzy zaś popi miasto Litoná albo
Korporála / záwše Antymisu przy službie rozwiátiac go zas
żywiá / y ták go zá krotki čas zemnie / zábruka / woskiem po
kápá / że snádnie može mu dáć Wládyká nagane / y sám ten
wziac / á swoy inšy ná Prestol položyc / á zá to kilká kop musí
dáć pop / wiec že to plodno Wláteria stába / predś sie može
zwatlić nárušyc / przeto teź do częstej odmiany te Antymisy
musia przy chodsić / y popow do kóšci przywodzić / że drugie
go popá do dwudziestu / do trzydziestu lat kilkádziest / złotych
te Antymisy beda kóštować / náwet y te iešże stuka ná bie
dných popow lázomi Wládykowie wymysliłi / że ná Sobo
ry swoje káza popom z Antymisámi sie stáwić / y te Antymis
sy lustriá / rewizula / y láda przyczynke Antymisowi dawošy
z Popá wine wezmie. A choć y bez przyczyny / tedy przecie
onego Antymisu dármo názád mu nieoddáwa / musí przecie
pół talára albo grošy kilkánásćie dáć / záčzym żeby do tákie
go zdiierstwa popow w Cerkwi Ruskiej nieprzychodziło / y
częstej odmiany tych Antymisow niebyło / potrzebáby o to sie
stáráć / áby tákiež Antymisy / to iest Portátele w Cerkwi Ru
skiej byly / to iest Kámiennie z Reliquiámi świetých / iáko w
Kóšćiele S. Rzymskim / o co wy sami popi melibysćie ná
Soborách mowić. bo Wládykowie wiem dla swego ztád
częstego pożytku nieládá iáko ná to pozwola / ážby to potrze
bá Stolicy Apostolskiej oznaymić / wšakže iegli do tego kie
dy przizdžie albo nieprizidžie / tym časem wy Popowie te
Antymisy kiedy sa niepodwiznie ná prestole ie przybiayćie /
á iegli podwizne dočasne / tedy ná wierzchu Prestolá pod E
wangelia podložywšy / nigdy ich nierozwiayćie ani zwiaay
će / ale

w Sakramencie Eucharystiey. 51

że/ale Komporaty/to iest Litony czyste cienkie y dobrze kroch-
malne na Oltarzu miewaycie / na których pátynie y Rieichy
stawiaycie/iako czynia w Bosciele Rzymstem/y ták wydzie
cie tego częstego oplacywania Antymisow / może sie czasem
Antymis y przesuszyć zwilgotności/ tylko sie go prać już
niegodzi.

WATPLIWOSCI O PROSKOMIDYI,

Albo Oblacyi y przygotowa-
niu Chlebá y Winá y Wody na Prosko-
medyi, na Poświęcenie, na Lurgiey
w Ciało y Krew Páńską.

*Y żeby tá y táka Proskomedyá za czasow S. Iana
Złotoustego była, iaka teraz w Grcko-
ruskiey Cerkwi znáyduie się,
á to z tych przyczyn:*

ZŁ w tey Proskomidiey teraznieyszey Grekoruskiey/wie-
lu Swietych Imioná polożono. ktorzy ieszcze y na
Swiecie nie byli za S. Złotoustego / á iakóżby ich miał S.
Złotousty kłaść w swoiey proskomidiey/gdy ich ieszcze nie by-
ło na swiecie/y niewiedzial iesli beda.

2. Jestliby ta Proskomidia od S. Złotoustego złożona y ná pisána była. A ná cożby sie sam S. Złotousty w po-
czet y liczbę świętych przed nim y po nim pożytych
miał kłaść? gdyż iaden sam siebie za żywota w poczet świę-
tych niekládzie?

3. Je Lyeurgia ábo Mśsa iesteże za czasow Aposto-
łów przed S. Chryzostomem była. A iakoż te czasiki
mielej sie wymować y przynosić w cześć y chwale SS. Apo-
stolow ábo Niewiastey, Panny, ktorzy iesteże w żywych
byli.

4. Je w tey Proskomidii iakieś wielkie Perplexitates
y Difordo znayduie sie. Bo to co miało ná początku sie
położyć, to ná koncu położono. Ná przykład wyrzeże kępi-
em ábo nożem Pop Hostya z Proskury / y ná Krzyż one Ho-
stya przeryna / á potym kępiem ábo nożem one Hostia ábo
Ahniec przebiá / y ná Pátynie kładzie. A potym / Kon-
cząc one Proskomidia / kładzie Gwiazde ná onym Ahncem,
iákoby ná Dsieciatkiem pániem Jezusem w łobie leżacym
mowiac: Przyszedłszy z gwiazda sta wierzchu idege bi Odrogza.
Przyszedłszy powiáda Gwiazda stanela z wierzchu gdzie b y-
ło Dsieciatko. Dziwna zaiste rzecz w tey Proskomidii /
Wzdyć pierwey sie miał národzić / toż miał być ofiarow-
ny y kępiem przebuány. Ażci iá niewiem iesti to potrzebna
Ceremonya / Chleb ten ábo Ahniec rzezać / y wloznia go
przybiáć / y iákoby iakás Anatomia ná ta Hostia ábo Ahn-
cem czynic. Ciego iaden Narod Chrześciański we Mśsy
nieczyni / prócz samego Grekoruskiego. A niewiedzi iáka to
ofiarę Grekorusi ná tey Proskomidii wyrażaia / czy Melchis-
sedekowe / czy Aronowe / czy Christusowe / Lecż ani Melchis-
sedek

Kępie to by
był kępie
wielkie rd-
zawiele tem
prócz wy-
mować Ah-
niec Prosku-
ry y rekepo-
krywani.

Inconuenientia w Proskomidii.

53

świec Chlebá który offiarował kopiem ábo włócznią nie przebił. A tenowé też offiary krwawe Chrystus Pan śmiercią swoją stawszy się sam za nas offiara zniósł / sam też Pan zbawiciel nasz rozdając Ciało swoje weźniom swoim w osobie Chlebá / onego Chlebá włócznią nie przebił / tylko błogosławił / zęgnął y łamiał / zwoleńnikom swoim rozdawał / y toż na pamiątkę swoje im czynić rozkazał. Co jest wyrażać na tej Proskomidii / Akt Longwiná Sernika że po śmierci przebił włócznią. Bóg páná Jezusow / tedy byście y drugie akty poświęcania / błagowania / oplowania / korowania / y ná Krzyż wbićie ić. ić. powinni wyrażać. Jako więc niektórzy kaźniodziele w Wielki Piątek ná Rázánta re prezentują / ale nie ná Msz / y nie ná Z-śtia ábo Ahncem.

5. Piata ratia / że są same Dissonantia y rozności y odmienności / tegoś inzego á nie Chryzostomá S. pokazują być Autorem tej Proskomidii. Bo w iednych Służebnikách to zbývá / w drugich niedostaje. Czego śnádnie doświadczysz / wziawszy starše y postednieysze / y nowše Służebniki / konferuyśie z sobą / wsak obaczysz iáko między nimi zgodá. Moskiewski ynáczey / Ruski ynáczey / Wołoski ynáczey ić. náuczá. Ano iesliby S. Chryzostomá to dzieło Proskomidii było / tedyby iednakowe y zgodne z sobą wszedzie było / iáko inše Piśmá które są prawdziwe tego. Ale to iákiegoś Ktośia / ta Proskomidia. Szukalem ją wmyślnie w Brátkow. e po Bibliotekách zacnych / w Dycow Dominikánów / w Dycow Soc. Iesu / w S. Piotra / w Dycow Kármelitów Boskich / y w Akádemey tej Liturgiev Grackiej. Ná znalazłem w pomnienionych Bibliotekách / w Księgách S. Chryzostomá Tomo 5. Liturgia S. Chryzostomá po Gracku y
pó 24.

*Aloze sie to
czytać, ale in
strumenta
mi nie ex-
primować,
nie rzezać,
nie przebić
włócznia ho-
sirey.*

po Lacinie drukowana / y Konferowalem 3. Slowienska Liturgia / alie wielka rozność od Greckiey Liturgiey / wiele Rus przypydawala y po odmieniała w swoich Sluzebnikach / czego w Greckim niemaſz. Mianowicie niemaſz tego w Greckim / Aby tak wiele Proskur miał wyimować / pop / iak w Ruſkim połoſono / Niemaſz tego / aby kopiem aſ bo włócznia Ahnec przebiáno / Niemaſz tego / aby Gwiaz de nad Ahncem kładſiono / Niemaſz tego / aby wozduſtki aſ bo wela ktoremi pátayne y Bielich przykrywa / okolo Ka dziełnicy obwiſiano y nagrzewiano / Niemaſz y tego aby Drzwi Carſkie po Perenoſie zámieráno / Niemaſz y tego aby Ahnec ná 4. częſtki dzielić ná owe Litery IC. XC. NI. KA. Niemaſz tego aby Diákon miał Sákráment podnoſić / tak gdy mowi Twoi i od Twoich / iáko gdy mowi Soſtrachom Bozym. Niemaſz y tego aby do Bielich iuſ poſwieconego poſtey Wody / ábo okropcu przylewać. Połoſono tej expreſſie w Greckim Antiphony ná Liturgiey ſpiewać / á nie Błáſſenná czytać. Táſ znáydzieſz w Tomie 5. w Baſiliey drukowanym w Grekołácinſkim Anno Domi 1534. Táſ znáydzieſz w Tomie 5. Laciſkim w Paryſu drukowanym Anno 1588. Ználazł ſie iednáſ ieden Tom niedawno w Gronie drukowan y po Grecku od iákiegoſ Heretyká ábo Schizmatyka Anno 1612. z tem i Ruſkimi Superſticyami / ále w dawnieyſzych niemaſz tego.

6. Gdy Wládykowie ſami ſtaſa / teby nie przeb Liturgia / ále iuſ po Ewángeliey immediate przed Perenoſem Proſkomidia odprawia / y częſtki z Proſkur wyimua / co poniekad barzſey kwádruie cum Sancta Romana Eccleſia, á niſeli popowſta Proſkomidya. A zapráwde ſwietobli wieby

wieby się to w Cerkwi Grecorustkiej stało/gdyby Wyćowie
Władcykorwe synodalnie namowiwosy się/odmiane iaka mo-
gli uczynić tey Procesy Perenosney/nie dając prostym ludzi-
om okłasy do Artolatriy y Inolatriy/ do Chlebochwál-
stwa y Winochwálstwa / czasem też y Mity y Omofory
Władcyże y co innego niośa na tym Perenosie / a ludzie przed
tym na ziemię wpadaia. Ano mogłoby się to zaraz z Ser-
towniká bez tych Ceremoniy na Prestół przemieścić/iako czy-
nia gdy w Kámiennicach y w Domách na seymie będąc / Ly-
turgie odprawia / ábo y w Obozie. Ze na jednym stole y
Sertownik y Prestół bywa / y z końca stola iakoby z Sertow-
niká / na środek stołu Dáry ábo Chleb y Wino ku poświęceniu
zgotowane bez owego obracania się ku ludziom przynosi.

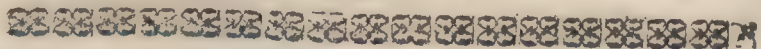
O PROSKVRACH.

Proskury / są to Chleby z których pop Ahniec ábo Hostia
y drugie części w imię y część świętych wyimuje. A
będzie czasem tych Proskur 7. ábo y więcej / a gdzie indziej
y niemále Bochenki / iako na podobu y Pokucia y w Wołos-
zech / że Kobieta tych Proskur Pop nabierze do domu idąc.
Co jest superfluum, zbytnia rzecz / Bo może y z jednej Pro-
skury Ahniec / y drugie części wyjąć. Ale to Popi dla swe-
go pożytku wynalezli / A w Miastách Ukráinskich iako w
Kliowie rz. rz. wielki pożytek Popi z tych Proskur y z
świec miewaia / czasem drugiemu Miec sie tych Proskur
dostanie / bo ludzie przynoszą na ofiary po dwie Proskury / z
których Pop jedne sobie bierze / a z drugiey części wyjąws-
zy ludziom wraca / y niegani się to / by tylko niebył Abusus.

O Formách Proskur.

Tych proskur / nie iednaka forma ábo Kształt v Rusi /
 Ábo wiem ná niektórych mieyscach bywáia okragle / á
 ná inšych Chrześcizate / to iest Brzybowe / wiec y wymowás
 nie Hostiey ábo Ahucá z Proskury czworográniašte czynia /
 y ná 4. częstki potym díela / dáiac rácyá. Se Chrystus Pan
 zá wšytkie 4. częsci Swiata vmárl / w Rosćie záś S.
 Rzymškim wšedšie po wšytkim Swiećie iednaka figurá
 Hostiey okragla. Bo y Chrystus Pan wziawšy ná ošćie-
 niey Wiečerzy Chleb psenny okragly / (bo Chrześcizatego
 ná ten čas niebyło) blogostawil y lámál. Do tego do-
 stónalšá iest figurá okraglá / nieželi iáka inšá / bo tá wšytk-
 kie figury w sobie zámyka. A iáko figurá rotunda okra-
 glá / nemá počátku ani konca / Tak Bog náš Jezus Chry-
 stus wyrażony w okragley Hostiey / niema ni počátku / ni
 konca / A iž Swiat iest wšytek okragly. Tedy Pan Jezus
 zá wšytkich ktorzy sie w tym okregu znayduia vmárl ić. ić.
 máia tedy býć iednákiey formy Proskury v Rusi ić. ić.

W SACRAMENCIE KA-
PLANSTWA ABSVRDA.

Iestli ktory Sakrament v Rusi iáko Káplanstwo iest.
 v Rusi wiel **Ka Symonia.** swietokupne y pzebyne. Ábo wiem drugi Wládyka.
 niepatrzy

niepátrzy ná godnošć ná náuku y žyćie Stánowleníá Ordi-
nanda / y niepyta go: Quod sunt Sacramenta, co zá Mlá-
teria/co zá Formá ktorego Sákramentu rč. ale go pyta mi-
nie / y pyta wíeles przyniošć od šwiecenia / y miasťo formy
co zá Meneta / czy Czerwone Złote / czy Tálary / czy Orty rč.
Tákže go pyta czy y mafiš žone / czy Dšiewotš poiat / á ták stár-
gowawšy sie z nim / y wzíawšy sam pieć dšiesiat albo šesć
dšiesiat á časem što / dšiesć y trzysťa Złotych / poslepi / czy li
pošwieći go ná Popowštwó / časem y jednego dnia wšyt-
kie Ordines Minores & Maiores konferuie mu: Potym
muší sie okupowáć Spowiedníkowi / Diákonowi / Pisarz-
owi / Spiewákowi / áž tej y Kuchárzowi y Woznicom / y miewa-
tám dobry Exámen mštká šwego / A iešliby kto temuže ták
ániecinázej iešć niechćiał wierzáć / tedy látwo sie može indu-
ktioné probowáć / ktory Wládyká ták nie Dnišć / iáko y D-
nišć od ktorego Ordinanda zá šwiecenie wzial / ale niechćac
ich wšytkiemu Szwiatu zá Symoniákow wdáwáć / á žali sie
obáćž / niemianuie sie Dšob ich / ale iešli potrzebá wkaže tego
probowáć / ná tych miasť sie wkaže.

A to sie pokáže že niektorzy Wládykové dšwujeńcow
y co Wdowe poiat ná Popowštwó pošwiećili / wzíawšy Sy-
monyám / wkaže sie y to že z dšingich Popow dšwujeńcow ná
Kášdy Rok iáko by Wykome biorac / pewne quote pieniedzy
dopuszćáia y pozwaláia im Celebrowáć / Bywá y to že čas-
sem do cudzey Dycešsey y parafsy pošwieći. Czasem teŹ
y bez parafsey / y ni do šadney Cerkwi / ale ták ná wiatr gopa-
šwieći / dołoŹy wšy w Formácie albo wlišćie / y deŹe Boh
preštol mu odkryet / gdsie mu powiada Boh Oltarz obíawí /
žkad wielki nieporządék / Popi biegunowie woloŹa sie od

wšwiecenia
ná Káplana-
štwó že dro-
go muší wla-
dyce zaplá-
cić od šwie-
cenia ná pre-
šbyterštwó.

Dšwujeńcow
šwiecu.

Dšwujeńcow
popowbyko-
wie co Rok
biora.

DocudŹeypa-
rafsy šwieca
časem ná wia-
tr y bez para-
fisy šwieca.

Ieden dru- Cerkwi do Cerkwi / czasem drugich godnieyszych / albo wbo-
giego Pop szych skupuia / a Pan y Wladyka lakomi / latwo sie dadza
skupuie. pieniadzom wwieśc. Czasem też do iedney Cerkwi kilka
Do iedney popowiezom iakoby Oycowom Wladyka poświęci / iakoby
Cerkwi cjaż mowia / choć sobie lby pourywaycie / bylem ia od świecenia
se kilka po- zarwał. Dlatego też drugi Pop nie bedzie dzieciacta krzcić /
pow poświęci aźby koniecznie Chlopek by naubozszy krzćiny sprawił / żeby
ci. tam z Popadia y z popieniaty dobrze sie naitał y napił albo
Sakramenta wypil. Także y z Sakramentem do chorego nieporyżcie / aź
przedai. zaplaca y spowiadac darmo nie chce / mowiac jem ia to do-
brze Wladyce popowstwo osolil / za czym is a maioribus in-
cepta est iniquitas. Wladyka Popa złupil. Pop też Chlopa
lupi / niepotrzeba sie dziwowac. Ale też niech wiedza y
Wladykowie y popowie że wielkiemu przeklestwu za takie
Symoniactwie świecenie albo rączęy przedawanie y kupowa-
nie. Świeścizństwo podlegala / bo tak mowi Sobor Bar-
tainski Can. 4. y drugie Synody. Jis któryby Episkop po-
tagen. Can. 4. Mzdi / to iest za zaplate na stan Duchowny ordinowal świe-
cił / takowy Episkop ma być degradowany / y ten ktorego
ordinowal / is zbadza sie powiada łaste Boga przedawac.
Młta Oycowie Wladykowie Młietności do Wladyctwo /
z ktorych moga mieć przystoynne wychowanie a nie z Symo-
niiy.

Przysło do piśe Baronia A. 1057. Jis Cesarz w Schodni Isar-
tego że dż acius widzac / yż Wladykowie Greccy wielkie pieniadze od
Cesarze świe świecenia na popowstwo brali / tedy chcac temu zabiezeć /
tecy musieli postanowil prawo aby nad siedm złotych żaden Wladyka
taxe cżyhic od świecenia niebral / zkąd znać że dawno w Greccy Symo-
pożemwla nia paniuie / a teraz pogotowiu gdy Turczyn Poganiin paniuie /
y do Ru:

y bo Rusi tak Symonia iakoby iure hereditario zaślą, a dykowie od
 czasby ia inż wykorzenić, zwołaszą z Cerkwi Oniatstkiej / S. ^{świecenta}
 mego tylko Kościoła S. Rzymskiego pan Bog od tey Si- ^{Popow mis-}
 moniy zachował y zachowuje. Bo Jch M. M. Xieza Bi ^{ia brd.}
 stupi pomniac. na nauce Dbańcielowa. Gratis accepistis ^{Math 10.}
 gratis & date, darmoście wziali / darmo też dawaćcie, nie-
 bora nic od świecenta, y owsem iestże wspomagaia / godnes
 go a ubogcego. Takby mieli y Władykowie Ruscy czy-
 nić, ale to niegodnych niewmiesznych na stan Kapłanski dla
 Symoniy przekletery świeca, y Owieczki krwi Chrystusowa
 odkupione / głupim y niewmiesznym pasterzom pasc poz-
 walaia. Drugi pop nietylko nierozumie co po Słowienst-
 czyta, ale y czytać nieumie Wzdy Szewczyka / Krawczyka /
 Rusnierza ic. w Rzemiesle Szwieckim niewyzwola, iestli
 skutki Rzemiesla swego niepokaze / a to Rzemieslo Boze, a
 iakieyże wmiestności y godności potrzebuie. Przychodzi
 y to niektórym Rátholikom w podziwienie / czemu w Gre-
 koruskiej Cerkwi gdy Władytow albo popow poświęcaia,
 niepomazuią ich Oleiem, a tenzwyca y Ceremonia y w sta- ^{Czemu w Gre-}
 rym y w nowym Zakonie przy poświęceniu Kapłanow za- ^{korusi przy-}
 chorowal sie, y Greckich przed tym Episkopow y Archi- ^{poświęceniu}
 episkopow przy poświęceniu Oleiem pożywano. Wspo- ^{na Kapłana}
 mina Symeon Methaphrastes w żywocie świętego Chry- ^{stwo Władv}
 zostomá kroy położony iest y Surinfa w Tomie pierwszym. ^{kow y Po-}
 Ji gdy S. Chryzostomá na Archiepiskopstwo Konstanti- ^{pow Oleiem}
 nopolstie świecono, tedy go Oleiem pomazywano. Euz- ^{niepomazui-}
 zebius w Księgach 10. Kap. 4 wyraża rozmianke czyni-
 po mazowania Kapłanckiego według Religiey Greckiey,
 zkąd Innocentiusz trzeci papież ganił to Grekom, że za tego

czasow opuścili te Ceremonia. Dionizius Areopagita w Hierarchiey Kościelney Kap. 4. mowi: Żegnawam iż Biskup we wszystkich poświęceniach Biskupich S. Olein mazać ywać / A każdy Kapłan zowie sie pomazancem Boszym / według onego Psalmisty Noli te tangere Christos meos, zacząć ym ma być przy Kapłanstwie pomazywanie. Musi sie y to przypominieć / że w Ruskich Władych / w niemasz pewnych czasow albo Suchedni do święcenia / iako w Rzym skim Kościele / ale kiedykolwiek Diak przyjdzie zgotowem i pieniedzy do Władyki / zawsze go gotowym naydzie do święcenia / dla tego czasoby sie iuż w tym przynamniey Władyskom Vniatskim obaczyć.

ABSVRDA W SACRAMENCIE MALZENSTWA.

Formy własney tego Sakramentu dotąd Rus na piśmie drukowanym niema Zapowiedzi niema. Bezspowiedzi żenia sie.

Y W tym Sakramencie Malzenstwa / wiele jest Absurdow / bo do tad niemaż Formy Malzenstwa napisaney albo wydrukowaney w Trebnikach / iako jest w Agendach Rzymskich napisano: Że ia ten a ten biore sobie ciebie N. za Malzonke / y flubuiet wiare ic. Także Panna albo Wdowa mowi: Ja ta a ta N. biore sobie ciebie N. za Malzona ta ic. Ale tylko mowi Pop / czy nieslubowales komu insemu albo nieslubowalas ic.

Item / zapowiedzi y ogłoszenia w Cerkwi niemaż kto skim w Malzenstwo ma wstepować ic.

Item

Item, częstokroć chwytanym Dziećmi Popi sta-
by daia, częstokroć w nocypiany Pop y pianym.

Nierospominam, iak w powinowactwie sie poymuia.

Nuż iak częste rozwody zlada przyczyny Władcykowie Rozwody
y namiestnicy ich czynia, wziawszy Biletdzieiat á czasem y częste.
sto / dwieście / y wiecey złotych / y meżowi insha potać żone á żonami sie
żone inshogo meża potać dozwaláia. Czasem też żonami iá. nietylko ch-
to Kobylami sie nietylko chlapi / ale y Popi frymárza / stare łopi ale y po-
zá młodsze mieniaiac / y przydátki dáiac / iáko w Piskim Wlá- pi frymár-
dyctwie Pop przydał Swiniá za stáca swoje żona / á ná Młos cja.
stwie kiedy sie żoná niepodobá / wepchnie ia do Mánástyrz / Słuby y
taka też to táń Czernicá. tym dáia co
żony żywe
máia.

Item, śluby dáia Popi choć czasem wiedza że má żo-
nę żywą albo meża.

Item, inshy ślub Pánnom / inshy Wdowom Wdow Indkshy ślub
com czynia / á ktoby trzeci raz albo czwarty żenił sie / ták mu Pánnám in-
wielko pokuteżadáia. ákshy Wdos

Item, w Metryki Małżonkowi nieropisuiá / Ceremonie wam.
bšiwne przy ślubách / wódzi sie Pop zo blubiencami y zduz Táneciákis
żkami / družbami / starostami / okolo stolca / y tancuie z nimi Pop z żeni-
śpiwáiac: Swiaty Muczenicy. Co mi zá Muczenicy. po chami w Cer-
tym napáwa ich piwem / á bogatszych Winem / Baże sie kwi odprás-
im calowác w Cerkwi / iáko by gdzie indziej nienacátowali wuie.
sie / Agdzie indziej y włosy im zástrzygáia. Opuścáam in- Włosy im zá-
śe Inconvenientia. to iedno godno wważenia. Że inshy strzygáia.
ślub Pánnie / inshy Wdowcowi albo Wdowie odprácuia.
To czy też y Brzešt inákshy albo y drugie Sakramenta inák-
śe temu / inákśe owemu mogli sie odpráwować. Sed hoc
est absurdum, Ergo &c.

Incon-

INCONVENIENTIA W SACRAMENCIE OSTATNIEGO Pomázania.

Wielkie są Absurda nayduia w Cerkwi Grekorustkiej w odprawianiu tego Sakramentu / bo aż siedmiu popow do poświęcenia tego Sakramentu zbierają / iakoby ieden pop niemógł tego Sakramentu poświęcić / który maioris necessitatis Sacramenta, Krzżenia / Spowiedzi / y Eucharystey sam odprawuie ić.

Jak 15. A na dowod tych 7. Popow biora sobie za fundament słowá Jakubá S. gdzie mówi : Jesli który między wami choruie / niechże wezwie Presbyteros a nie Presbytera.

I. Leż na to krotko sie odpowiedzieć może :

Mat. 2. Jedną / że w piśmie świętym często liczba wielka miasto małej sie bierze. Pluralis numerus, pro singulari. Jako to w Ewangeliu mówi Anioł do Josephá we śnie : Wstań weź Dzieciatko, a idź do Ziemi Izraelskiej / pomarli bowiem ci ktorzy szukali Dusze Dzieciatka / chociaż sam tylko Herod
Matth. 27. Krol szukał. Także Matheus S. y Marek Ewangelisto-
Mar. 23. wie mówią / że oba y Liotrowie wiśca na Krzyżu z Chrystu-
Luc. 23. sem bluźnili go / y przyczytali mu niepotężność. Ano Lu-
kas święty wyraźnie piśe / że ieden zwiścających Liotrow blu-
źnił Páná Jezusá. Także páwel S. mówi o prorokách /
Heb. 11. Obcurauerunt ora leonum, lapidati sunt, secti sunt, zá-
wżeli vszá Lwom / po kámielowání sa / pilámi potárci. A
tylko o iednym Dánielu czytamy / który vszá Lwom záwżel-
o ied-

w Sakramencie ostatniego Pomazania. 69
o jednym Hieremiaszu ktory w kámenowany / o jednym Iza-
iaszu ktorego pila przetarto. Stąd łatwo wiedzic / że w pío-
sinie świętym często liczba wielka miasto máley bierze się.
Jáko S. Augustin lib. 3. de consensu Euangelistarum
cap. 16. uważa.

Do tego y tak się to miejsce może tłumaczyć ex Pre-
sbyteris. Ze tego Sakramentu Extremae vñctionis niemo
je nié konferować / tylko Presbyter / ad Differentiam Ba-
ptismatis. Który czasu gwałtownego y od Diakona Sub-
diakona nawet y od Łaika Oroká y Białeygłowy może
być konferowany.

O Formie ostatniego Po- mazania.

I 3 formy tego Sakramentu Rząd niema opisany / przeto
też musi być oney czworakie mniemanie / w który czas y
przez ktore słowa wyraża się. Pierwsze mniemanie / że iáko
by przez owe słowa wyraża się / gdy mówi Pop w Ektenii /
O blagosławici się teieia semu Hospodu pomolim się. Aby
powiada łlogosławiony był ten Eley panu modlmy się.

1.

Drugie mniemanie : Jáko by przez owe słowa ktore się
zamykaia w owej Modlitwie po pierwszey Ewángeliey.
Bez nazczalné / niezminné światé światym rć. gdzie prosi pop
Boga / aby posłał Duchá swego S. aby oświecił Eley ten.

2.

Trzecie mniemanie / Gdy mówi Pop owe słowa poma-
zuiac chorego. Pomosćz náša woimie Hospodne sotwor
śáho / nebo y zemlu. Ad iutorium nostrum in nomine Do-
mini, qui fecit cælum & terram.

3.

R

Czwarta opinia iakoby przez owe ostatnia Modlitwektora Pop nad chorym mowi/otworzwszy nad nim Ewangelia / a za nim wszyscy Popi tej Modlitwe mowia: Otcze Swiaty wra-żu duszám y ciałom naszym etc. Pater Sancte medice animarum & corporum nostrorum. Acora Modlitwe niektórzy za forme položyli. A ta Modlitwa własnie tak ostatniemu pomazaniu służy/iakoby kto mowił: Baculus in angulo, Ergo pluit. Bo ta Modlitwa nammiej nie służy formie Nastoświaśczenia/y inż po wszystkich siedmi pomazaniach na koncu czyta się. Lipcy by tedy Formy Kościoła Kátholickiego w tym ostatnim pomazaniu zażywać. O ktorey niżej napisze się.

A to godzi się wważyć Władcykom.

Je dáremne ich poświęcenie tego Oleju w wielki Czwartek/ponieważ Popi niebiora tego Oleju od nich/na pomazanie chorych/ale go sami poświęcaia. Także nieślusnie y nie należnie Władcykowie czynia (ba y drudzy Archimandrytowie) że poświęciwszy ten Oley w Wielki Czwartek/pomazania nim pierwey samych siebie/ a potym drugich przytomnych zdrowych ludzi/ málých y wielkich/ czego nieporzeba.

7. Popow czynić.

Forme wymawiania.

Druga/że ci wszyscy siedm Popow Forme iakakolwiek ont máia/nad tym Oilem odprawnia/y wszyscy siedm Popow chorego pomazu a iakoby pierwszego 2 3 4 5. 6. nie chorego po ważne y niedostonałe Formy byli/ ale aż siedmego. Ano raz wy mowiona forma stale się Sákrámēt/ a na coś ta Tauto Grzesza Po logia y Iteracia/żeby tylko testności y choroby się boleiacepi Forme mu przyczyniało/nawet przekleństwo na takiego położono/powtarzając ktoby iedne y tej Forme powtarzał/ a czemuż Rus powta-

rzá/ Bo iáko grzeszyłby pop / gdyby wiedział że już Dziecie
jest okrzęzone/ á onby go znova krzcil/ ábo gdyby Sakrament
był poświęcony/ á drugiby go znova święcił/ ták y to sie rozu
mie/ Ták to tego Oleiu bawełna nieścieráa/ záczym też cieże
z Czólowieka / á nietylko ná piáci zmysłách ále y ná inšych
mieyscách Ciála pomázua/ praefertim famineum sexum.

Wiec nietylko chorým ále y zdrowým ten Sakrament
odprawua/ á to dla niešťeśney Mammony y wziátku.

Ano Jakub S. mowi : Jestli kto choruje miedzy wa
mi/ niechże wezwie Presbyterow Kościelnych/ gdzie niemo. *Chorym tyła*
wi siedmiu ábo trzech/ ále Presbyteros to jest ex Presby- *ko á nie dro*
teris, pluralis numerus pro singulari figurate positus, iáko- *wym należy*
by y ták rozumieiac/ że niemoże tego Sakramentu żaden inšy *ten Sakra*
krom Presbytera odprawować/ iáko časem tempore maxi- *ment.*
mae necessitatis krzcić może y Laik y Miezgzyśna y Niewia-
śta/ by tylko mieli intentionem Ecclesiae, A co Schizmaty-
cy mowia/ że sie to może y duśná chorobá rozumieć. Opo-
wiadám / że niemoże/ ále woláśnie Cieleśna/ y dla tegoż owym
ktorych iutro zá excessa ná gárle maia káráć/ ktorzy mogá
sie spowiadać y Komunikować/ ále ten Sakrament niemo
żeim być dány / bo nieśa choremi ná cieie. Nawet same
Modlitwy to wyrażáia/ że tylko chorým ten Sakrament ma
być konferowany/ bo ták mowi pop : A wozdwiżni ieho
ot odrá boleśni rć. rć. Dla tegoż niešťuśnie Schizmaty-
czynia/ że y zdrowým ten Sakrament dáia/ iáko to ná owych
praznikách stánie chłopow y niewiaśt kiltá dźiesiat porosp-
nawšy pierśia/ Popiich smarua y zá to po Ortu y pozłotes
mu biera od káždego/ dobre lucrum.

Bywáło y to że w iedney chorobie kiltá razy ten Oley

To mi sami
popi oskoga
socy podiada-
li.

Vide.

świecono. Powiem dsiwnieysza, że iednegoż dnia siedm ra-
zy siedm Popow iednemu Slachćicowi w Ostrogu za czas
Schizmy świecili, y już gdy chcieli hosty raz zacząć świecić.
Tedy on Slachćiciuś nie tak choroba, iako onym obracaniem
y miazdzeniem od Popow zemdlony, poźnie mowił: A pokij
mie Wyowcie bedziecie trapić, już niewytrwam wiecey te-
go pomazowania, zaniechaycie mnie. A tak musieli na ho-
sty razie przestać. Co rozumiecie, iak to wiele czasu wzieto
Ceremoniye takim blugie, spiewania niemalo, toż a toż po-
tarzaia, 7. Epistol y 7 Ewangeliy czytala: A inſe Ewan-
gelia Meczysnom inſe Bialogłowom. Podobno to po-
pi 7. Biesom i kilka chorego choć niebedzie opatany temi 7.
Ewangeliami wyganiaia, iakoż na ten sie sens zanoſi, bo za
każdym pomazaniem spiewaia: Hospodi oruzie na diawo-
la Krest twoy dał iesi nam etc. Aż dopiero Ociec Mohila
Metropolit Disinitſki w Soborze swoim Kłioſkim zaka-
zał po 2. albo po 3. razy iednegoż dnia tego Oleiu świecić, za-
prawte nierychło sie w tym absurdzie postrzegli, y Popom
zaplaty za każdą raz świecenia wiel.

Przy Oliwi,
czasem y m.
sta. świeca

Tráfia sie y to czasem w tym Nastoswiaſzczeniu, yż gdy po-
pi tráfia na bogatego a głupiego y nieswiadomego tych
rzeczy chłop, tedy mu każe przy oneyże Oliwie postawić
czasem y m. faſte albo gárniec maſta, y chodząc koło onego maſta spie-
waia / kadza, a po dokonſzeniu náboženſtwa, onym sie ma-
stem dziela. A chłop rozumieiac, że poniewaſz sie ten Sa-
kráment názywa Nastoswieſzczeniem, tedy koniecznie maſta
tám potrzeba. Toż czyni Pop, tedy komu y dom Modlit-
wa albo błogostawie, każe w każdym kacie położyć po 4. Bo-
chny chleba, y na stole 4. y te chleby sobie bierze. Do tego
býwalo

w Sakramencie ostatniego Pomazania. 69

Bywało y to do tego czasu w Rusi je iedne y też Oliwe kłkã Rada w sienn
naście y kłkã dziesiąt raz do inſzych chorych idac świecili/ãſ cżnych, iedo
dopiero Oleie Nobila zakażał tego czynić/ale za każdym ra ne y też Oli
zem inſo Oliwe świecić/ã tam tey coby zostało spalić/ y tak we y pſeni
by miało być. ce przez rok

Bywa y to że przy Konklusiey tego Mądroſciaſzcie błogoſławi
nia/pomazawſzy chorego/tedy y ſamych ſiebie Popi/y dru
gich przytomnych zdrowych ludzi pomazania na czołach. Co
ieſt glupſtwo dawać to zdrowym co ſłuży chorym.

Przeſtroga.

Jeſlibyście pánowie Ruſnacy tych Abſurdow chcieli uſć Rada iako
tedy naſładować zwyczajã Koſciola Rzymſkiego/ktory tych Abſur
ieſt taki: że ſámi Biſkupi świeca ten Olej/ã od Biſkupow downić.
biorã Káplani/y z gotowym Oleiem poſwieconym idzie Ká
plan do chorego/choć o polnocy dadzia znać. A nauczyno
ſzy chorego co za ſtucek ieſt tego Sakramentu/y z iákã wiara
y intentia ma go przyjmować/ y odpráwioſzy kłkã Mo
dlitw y Litania pomaje chorego na 5. ſmyſłach mówiac:
Przez to ſwiętym Oleiem pomazanie/niechci Pan Bog ob
puſci wſytkie grzechy twoie/ktoreſ popelnil widzeniem ſys
ſentem porwonieniem wkuſzeniem y dotykanieniem/y wſytkimi
ſmyſłami twemi/ w Imie Oycã/y Synã/y Duchã Święte
go Amen.

Ale poniewaſz to już długim zwyczajem weſło w Cera 7 ſpicieſ oz
kiew Grekoruſka. że Popi ten Sakrament poſwiecaia. leonũ apud
Tedy niechby ſobie z Pontyfikátow Rzymſkich formam po Ruhenos.
ſwiecenia/ã z Agend ſpoſob pomazywania wypisali/ gdzie i Chryſmatũ
bárzo pięknie y przyſtoynie terzeſy poloſono. A przeſzy 2. Cathedu
rawſzy by iedne Epiſtole y iedne Ewángelia y kłkã Mo merum.

- 3 Infirmorū dlitw nād chorym/pomázáć go ná 5. śmysłách ieden Rás-
 4. In noctur plan ma/ Jákó sobie kazał wczynić S. pamięci Ociec pogar-
 nu. powstł Władysk Łucki / że go tylko ieden Ráplan ná 5.
 5. Ex Reliz śmysłách pomazał / po przeczycaniu iedney Epistoly y E-
 quiu Sáčto: wángeliey y dwa Modlitw. Bo gdzie to zbierać 7. po-
 6 In Lampa pow y 7. ferm. czynic y psenice do tego nabycwać / y każde-
 dibus. mu popowi płacić y karmić y poić ich.
 7 Defūctor.

Konaiących do Rospáczy przywodzą.

Folio 216. y
 218. y 219. y
 224.

W Agendzie ábo Trebniku Strácinškim drukowanym/
 położyli Schizmatycy také Modlitwy / ktoremi nie
 do wśnosci w miłosierdzia Bożym / ale do rospáczy głą w-
 mirájacego przywodzą / gdzie mowi wmirájacý / ábo ten kto-
 ry nād nim cýta / Ze mi już nic niepomóże przyczyná Nasz
 pány / ani żadne Modlitwy y śpiewánia / y przyczyny An-
 gielskie / Prorockie / Apostolskie y Meczénskie / y wśytekich
 Świetych. A mowi tám : Niepogrzebaycie Cialá mego
 w ziemi / ale psom wyrzaccie / y niech psi ziedza Serce moje.
 A daley / Co mi powiada zapomoc / że nād Ciałem moim
 śpiewacie / á dusze moje w stráśne meki wloku w ogień wie-
 czynić. ić. A niegodneż také Rálegi pálenia? Aż dopiero
 w inšych Trebnikách / obaczysz sie inše Modlitwy napis-
 sali. Day Boże abyś sie we wśytekich bledách Rus obáz-
 cýłá.

O WIEL-

O WIELKICH ABSVR- DACH, Y NAGANY GODNYCH Ceremoniách, y rzeczách niepodo- bnych do zachowania napisanych w *Vstawách* *Grækoruskich*.

Vstaw, iest to *Rúiegiá* *Cerkiewna*, ktora moze sie naz-
wać z *Lácin* *ſka* *Konſtitutia*, *Ránonem* y *Rubrycká*
Cerkiewna. W *ktorym* *Vſtáwie* opisáne ſa ſpoſoby od-
práwowania nabożeńſtwá, w *ktory* *čas* dzwonić ná nabo-
żeńſtwo, w *ktory* *świece* zapalać y gásić, w *ktory* *čas* poſcić
y niepoſcić, w *ktory* *čas* zá *vmárle* *Liturgie* odpráwować,
y nieodpráwować, w *ktorym* *vſtáwie* ſa niektóre rzeczy do rze-
czy popisáne, niektóre też barzo niegrzezy. *Nowſem* *ſmie-*
chu y ná *gány* *godne*, iáko to z *ſámych* *rozvſialow* *káždy*
*zrozu*mie. *Be* *ktory* *Vſtáw*, niektóra proſta *Rus* ledwie nie
zá *piata* *Ewángelia* *przyim*ie. *Przeto*, żeby te *Absurda*
Rus w *vſtáwie* popisáne obáczywoſy, *ch*ciála ie z *vſtáwu*
*wykorzen*ić. *Ali*ſliby *Rus* *oporna* *bylá*, żeby ich *Kátholi-*
cy *Rzymianie* *ex amore fraterno* *ch*ciáli *ſtrofow*ać, y z *tych*
Absurdow *wywodz*ić. *Dlategoſ* te *Absurda* musieli ſie z-
druku ná *świat* *wyda*ć, żeby o nich y *Kátholicy* *Rzymianie*
*wiedz*ieli.

Dwaſ *Czytelniku* *pobożny* iest to *ſuſny* *Ránon* w
vſtáwie, iſ iestliby kto w *poſi* *wielki* *vmár*l, żeby zá *duſa* *iego*
ſuſby

Wielki

Post v Rusi służy Bożey w insi dzień nieodprawowano, tylko w So-
 kto umrze, bote, toczy taka rzeczta niegodziło sie y grześć Rusiną w in-
 tedyż duse by dzień, tylko w Sobote, ponieważ przy pogrzebie tego mes-
 tego niekaż może sie odprawować iżda za dusza. Kacholik zaś ka-
 że rstał za dy pobożny, radby żel y za dusze tego na każdy dzień niet tylko
 duszneymsa iedne ale y kilkanaście y kilkadziesiąt iżby odprawowano
 odprawa. żeby co przedcy dusza tego z Ciec'a y zaciżmania była wy-
 wac tylko w zwolona y do niebieskiego na szana sie dostala.

Sobote.

Jesli y to słusna wraź Cytelniku, że przez cały tydzień
Rogany v Wielkonożny, na żadnym Tabożenstwie nieodprawu sie
 Rusi nieus pśalmy ani Modlitwa Pańska ani do Naszawstsey Panny
 mierac w ani Credo, procz na samey Liturgiey. Ale tylko w sytko
Post wielki. Chrystos woskres y mierzonych y za Jutrznie y za prima, ter-

2. cie, Achte none y za Wiešpor y za Komplete odprawu. A
 o nieodpra- dedzie tego Chrystos Woskres, do kilkuset razy na dzień, do to-
 wowaniemo regonietkore Troparia y Kondaki przydala. Nad v maryl y
 dlitwy i an- grzebiać go też hymny cona Jutrzni o zmarłych wstania
 skiey y do pańskiim śpiewaia.

Naszwietly

Alleluia iż to jest pieśń wesola, przeto też wesolegoby
 Panny y nie ciału należało ia śpiewać, o czym długoby tak z pisma świę-
 cztaniu ps- tego iako to Thobia 13. y Apoc: 19. iako y z Historikow Ro-
 almow przez ścielnych potrzebą wywodzić. Sozomenes w Kiegach 7.
 tydzień wiel w rozdziale 13. pisze: że w Rzymie Alleluia poczynano śpie-
 konożny. wiać na Wielkanoc iako y teraz, a przez Post Wielki, białeś-

3.

Alleluia y A że to słusnie y przystoynie sie w Kościele Rzymskim dzień
 nad v maryl y same Kiegi Cerkiwne Ruskiego adza sie to ztwierdzać
 lym y przez albo wiem w Mney albo Trophologio Aprill. 22. w Wi-
 wielki Post gilia S Jerzego na Wieżerni tak napisano.
 śpiewaia.

Ally.

Allyluia Allyluia Allyluia Chrystu Woskreszu. Jakoby
 mówiac: Spierwamy inż teraz Pieśń wesoła Alleluia Al-
 leluia Alleluia/ábo wiem Chrystus zmartwych wstał (żt ob-
 zarázem y tego może każdy postrzedz/że święto/ S. Jerzego
 zawięse ma przypadał po Wielkieynocy/á nie przed Wielką
 nocą/iáko tak rok było przypadło w Wielki piątek Anno
 1641. gdy Rusz z Pascha swoia znaczenie była pobladyła)
 Czemuś tedy w Rusi tak wesoła Pieśń Alleluia pod czas smu-
 tny y żalobny śpiewała. Pობobno ná pogrzebach dlatego/
 radniac się iż Cziowiek umarł/iż y Popowi á czasem y Wła-
 dyce co się z pogrzebu okroi: z okłazy tego śpiewańta Allelu-
 ia ná pogrzebach przypominie co się stało w Bawaru/gdyś-
 my pogrzeb Kieźny Jey Mości paniey Woiewodźsiney Bi-
 iorostkiey Małżonki Książęcia Bawarskiego pána Alexan-
 dra odprawowali/ná którym pogrzebie był y S. pamięci
 X Ruskij Metropolita/y gdy Muzyká iego śpiewała Ally-
 luia: Tedy Książę Jego M. Pan Woiewoda przystał do
 Kiedźa Ruskiego/mówiac/á dla Boga y mnie teraz żalosc
 wleka/á W. M. Kążećcie śpiewać Alleluia. W posty zaś
 śnać dlatego w Rusi Alleluia śpiewała/żeby tym śpiewaniem
 wiekšy Post oznaczali/bo gdy w który dzień postny w Cera-
 kwi Alleluia śpiewała/tedy inż w ten dzień Czerncom y ryby
 niedadza. A wierzcie mi żeby drugi nierad tym częstym
 Allylujam/bo nieborás musi peniewoli pościć. Tráfiła
 się rzecz smieśna w Dubnie w Mánástyrz S. Spasania/áko
 mi referowali Czerncy támeżni (áto iestże zá Schizmy
 było) że Ciesle robili w philipow Post w Mánásterze/w kto-
 ry Post/iż iednych dni lepiey się ná stráwie miewali/á w dru-
 gie dni nieát/ pytáia Ciesle przyżyny/ czemu się tak dzieie/
 2 wstát

rozkazy my powiada iednakowo kazdego o to robienia. na-
wzrost. I tak. Zamyślenie to w te dni kiedy byłby mój ten
przyjawa. Złota goje iuż wielkŝy Post. Tęsa. Łaż. zamy-
wytwać. I tak. Byłby i spiewać w który dzień. Boh. Hospod.
iawia. Iam. i. d. y. y. my. Czernoy. lepiej sie na. Strawie. miewa-
my. Leoy. rzek. a. Ciesle. i. Tu. poniewaŝ. to. nas. dlaty. y.
ciasty. d. Halliduy. waŝy. y. globem. trapić. / przeto. my. od-
chodź. iamy. z. roboty. waŝey. a. nie. pokaŝem. ŝe. c. u. / aj. Boh. Hos-
spod. iawia. ŝe. tut. / Nie. ŝuŝ. na. tedy. rzec. ŝ. spiewania. Allelu-
ia. pod. c. a. s. smuty.

Sposob od
prawowa-
nia strastiy
abo Passiey
ze Czwartku
na Piątek y
Rusie.

A. w. obprawowańtu Passiey nie taki kształt y sposób
iaki by takiemu ciastowi służyć miał Rus zachowuje. Albo
wiem na Wtorey godzinie w noc ze Czwartku wielkiego na
Piątek zaczyna to nabożenstwo y oraz wszystko co sie z Pa-
nem Jezusem w Ogroven w domu Kaiphasa Annaŝa Pi-
lata Heroda y na Brzyżu działo y iako w grob położony od-
prawia y to co sie w Piątek o godzinie o z Panem Jezusem
działo y co na Brzyżu wiŝac mowilić. to wszystko w nocy
przed Piątkiem odprawia. Ewangeliey 12. czyta / 12.
razem w dzwony dzwonia / do każdej Ewangeliey / Tuŝ
coy ch. Antiphony w Sidalen / a wszystko o ŝe. o. Judaŝu pul-
tabożenstwa / T. u. e. l. e. g. a. przez cała noc odprawia / a
gdzie indziej Pop. piaw. Oltarzu / a diacy w Chorach / a chlo-
pi w Katách w Cerkwi także / Czasem y do Oltarza okienkiem
sobie trunki podać / taceo alia quæ fiunt. Owo Diabeł za-
wŝe / a płuć. ike. przy. Boŝdiale. buonie / bo. gdzieby. miało. być.
n. y. w. i. e. t. ŝe. T. a. b. o. ŝ. e. n. s. t. w. o. / y. b. l. a. g. a. m. e. p. a. n. a. B. o. g. a. z. a. g. r. e. z. e. y.
ŝ. w. o. t. e. y. o. p. l. a. t. i. w. a. m. e. n. e. t. / a. w. i. e. d. e. l. o. w. e. y. p. o. d. t. e. n. ŝ. a. s. w. i. e. k.
ŝ. g. o. b. r. a. z. a. W. a. l. e. ŝ. t. a. t. u. B. o. ŝ. ŝ. e. g. o. b. y. w. a. / S. p. o. m. i. e. i. e. ŝ. e. b. i. e. i. a. s.
Poz. t. a. s.

Co z takiego Naboženstwa y piánstvá Popow w Oltárzu
 áz do wómitu ieden Pan wielk: w Litwie zgoršywošy sie za-
 raz obšedl do Rzymstiego n: boženstwa. Dážíym čy nie
 lepiešby to zwýčajem Košćielá Rzymstiego ták to Nabo-
 ženstwo odpráwowač: y w te godziny w ktore co Pan Jezus
 zá ás cierpiał ale to wšytko w noci odpráwio: á w piaték
 y kázania y naboženstwa pušto. A chočias to y čas y w pia-
 tek odpráwienie (iáko ie nazýwačie Cárstie / iáko by inše nie
 Carstie y nie Pánstie byli) á ktož ná tych časách bywa: kto
 ich slycha: bo teš inš slychali ich w noci: á przy časách táš
 Tanlogia. Do tego y głowy by Popowi nieštálo: y ták wie-
 le Naboženstvá y kázanie odpráwowač. Do tego y to ná
 Popy náložyl wšláv: aby wšytkich čtverech Ewángelstow
 zá 3. dni w ponedziálek / Wtorek y Srode přečýtali / Czemu
 leowie dšestacy Pop došć wčym: bo y gospodarstwo: y cho-
 dzenie woz / Modlitwa po parafiy nie dopušć mu: došć by
 niego gdy by pášio z naboženstwem čýtal.

Takžem z iakžey Consideraciey v Ruši ná Wielk:
 noc one Ewángelia čýtá. In Principio erat verbum. A
 nie o Zmártwych wšláv: co by nášnie časowi služylo: iáko
 w Košćiele S. Rzymstím čýtáno bywa. Bo iáko Ewán-
 gelia Wielkanocná nie berze: čy by bylo čýtáć ná Bože Ná-
 roženie: tákž y te co Božemu Narodženiu služy: čýtáć ná
 Wielkanoc: z ktore y Ewángeliey nie niemožej wysáć: y do
 zmártwych wšláv: a applicowáć: prož nicožowych słow.
 Et lux in tenebris erat & tenebrae tam non Comprehen-
 derunt. Táktž y w pierwoš. Tiedzieli w Post: čýtáta E-
 wángelia o Philippie y Nathanaelu á nicopá čie y kúšeni
 od Diabla pána Chryštusowym: y wiele sie tego znaydzie co

5.
 Ná Wielk:
 noc Ewánge-
 lia čýtáta
 co Božemu
 narodženiu
 služy.

co niewedług czasu w Rusi odprawnie się iako w poniedziałek Wielkonočný y Świąteczny.

6.

O Odprawianiu Nabożeń- stwa w Niedziele Świąteczną, że zaraz po Liturgiey Nieszpor y Modlitwy Kolanopokłonne odpra- wują.

Rus prosta
gowie te Nie-
dziele Kła-
czeniem.

Niewieść z iakiey ratiey Cerkiew Grekoruska w Tles-
dziele Pentekostiey abo Świąteczną zaraz po Liturgie-
y Nieszpor abo Wieczernia y Modlitwy (iako oni zowią
Kolanopokłonne) odprawuie y ięże przed południem czy-
tała. Prysedsa sloncu naga pad. Veniente sole ad occa-
sum. Ispodobi Hospodi w Weczer sey bez hricha Sochrani-
ti si nam. Dignare Domine Vespere isto sine peccato-
nos custodire. nawet y te Modlitwy ktore Pawieczernicy/
abo Komplecie słusz z temi Modlitwami Kolanopokłons-
nemi odprawuie zc. zc. A czemużby wieczernia abo Nies-
zpor niemiał sie swego czasu iako w insey Niedziele po obie-
dzie odprawować? A Pawieczernicą abo Kompleta po
wieczery iako inšych dni na ktorey Pawieczernicy abo Kom-
plecie Trnosy abo Hymny Bożemu Urodzeniu a nie swoie-
temu Duchowi położono śpiewać. A za liby to słusność
kto mógł nazwać śpiewać Hymny Wielkonočne w Roscie
elena

elena dzieł Bożego Narodzenia / albo Bożego Narodzenia
Hymny na Wielkanoc i. Strony zaś odprawowania o-
wych Modlitw Kolanopokłonnych / tedyby te albo trzecię-
godziny na dzieł / o ktorey Duch święty na Apostołom zsta-
pił należało odprawować / albo na samey Liturgiey Słowo po-
Ewangeliey / iako iuż na niektórych miejscach w Litwie O-
nici obaczysz sie odprawia.

Iż przystoynieysza rzecz kłę- cząc niz stojąc Modlitwy w Koście- le odprawować.

Ażkolwiek różne są sposoby modlenia się Panu Bogu /
jedni bowiem stojąc / drudzy kłęcząc / inſzy Przymiem na
ziemię wpadać modły swoje Panu Bogu oddać. Cies-
to spominam chorych y w więzieniu siedzących / że y siedząc
y na Łóżkach leżąc do Pana Boga wzbudzać / Modlitwy
swoje przed nim wylewać. A pan Bog na Intencja y
Serce każdego patrzy. Pospolity iednak Tryb kłeczenia
na Modlitwie y w starym y w nowym Zakonie zachowany
jest. Ażaniechawszy przykładu starego Zakonu / w no-
wym Zakonie sam Bógwićiel nasz / iako na przeswłeta twarz
swoie wpadać na ziemię modlił się Bogu Dycu w Ogroycu.
Piotr S. Apostoł / chcąc Tabite Wdowę zmártwych wskrze-
sić / potleknawszy modlił się Panu Bogu. Paweł S. wy-
mowiłszy one słowa: Bielepiey dawać niżli bracie (ialmuż

Mat. 26.

Mar. 14.

Aktor. 9.

Aktor. 20.

Inconuenientia

Act. 7.

May: 1.

Chwała bna
ręce kłęk
na modlit
wie.

ne) upadły morot na kolana / ze rosytemi modlił sie. S.
Stephan za swoje Kámiennowniki kłęcząc modlił sie. S.
Jakub Apostoł od kolannego co dziennego na Modlitwie
upadania sterc miasa iak Wielbładza na kolanach miał.
S. Paweł pierwszy on Pustelnik schodząc z tego świata po-
kłębawszy modlił sie Panu Bogu Duchu mu swego poru-
szając / y tak go kłęczącego tuż umarłego Antoni S. zastał
Czym w żywotach S. Opaść sam infemny scia y dowo-
dy o sposobie kłęczenia na Modlitwie / gdyś sam rozum może
to nam ukazać. Ze Modlitwa im pokornieysza tym Panu
Bogu p. ytemneysza / a je wieksza potęga w kłęczącym niżli
w stojącym na Modlitwie wyraża sie bez wątpienia też przy-
temneysza jest Panu Bogu / Bo jest przed Brolem Ziemi-
nym kłęczący y onemu sie klániamy / daleko więcej przed
Brolem Niebą y Ziemię naszą upadć y klánić się / Cze-
musz tedy Rusz miaso takie przykłady y śluby Bóstwa ied-
y / Swiętych ię / nie kłęży na Modlitwie / ale ię / niektor-
rzy g'upi na śmierwają sie z Rzymianow Biskopow na
Modlitwach kłęczących / y wolą żyrow śmierdzących w sto-
iących y w boynicach swoich iak Kozłow beczących na śla-
dowach / niżli dobrych Biskopow kłęczących y przed Pa-
nem Bogiem sie upokarzających. Aż na niektórych mie-
scach y Rus kłęży / iako w Litwie / w Wilnie / y w Żurowi-
cach y na innych miejscach Unici / y Formy w Cerkwidch
zwyczajem Rzymskim mają. Hereticy nawet w Zborach
swoich kłęcząc modla sie Panu Bogu choć to dárno / nam
sine fide vera Catholica impossibile est placere Deo. A
wy Panowie Rusnacy obligowani iestescie do kolannego
pokłócenia na Modlitwie. Bo tak na was wolą wasi pre-
slyteroz

sbyterowie w Troszle świąteczna na wleczerni: Paki y Paki przekłonsze kolina Hospodu pomoli n sie. To jest: niebże y zneru upadby na kolana Panu modimy si. Co sie nieo tym tylko jednym dniem świątecznym marozumieć: Zebracie tylko w ten dzień mieli kłężyć. Ale tak sie to ma rozumieć: Żywy ktorzyście z Panem Chrystusem powstali (co jest przez pokute światła od grzechów iakoby od umarłych)ście powstali) y ob Wielkieynocy aż do Pentekostiey stojac Panu Boguście sie modlili. A teraz po Wstąpieniu pańskim y Zesłaniu Duchá S. znova kłęczac przez cały rok macie sie modlić Panu Bogu y tak to sie marozumieć: Paki y Paki przekłonsze kolina Hospodu pomoli n sie.

Leż chociaż czasem trafia sie y kłężyć Grekorusi w Cerkwi iako to w wielki Post / gdy na Liturgiey Prezbiteria świątecznoy Práfanctificata śpiewają / Na sie y sprawię modlitwa moia: Albo y na Pentekostia / gdy czyta Mołitwy Presbyter / tedy y to kłęzenie ich niepolityczne / y nie grzechne / bo głowy na Ziemi položywşy / owożie iak dżala narychtowane nazad powstawaia. Anoby należało poklon do ziemi wżynwşy / znova głowe od ziemi podnieść / y ręce złożyć albo na pierśiach položywşy / oczy ku ziemi spuścić / y Panu Bogu sie modlić.

Clawet y bicia poklonów wáşych w Cerkwi wrota sja w wielki Post a ci niepolityczne y zgorśzeniem sja sja y ma / bo w tłumie bicia poklony bowa mieśnina orokow z biała plicia. Wier fmet sketst w tym obrzędowódni y bicia poklonów dżicie sie / wzruszenie pyła prochu / sja na obrázky na Sztáment na Kłegi / drugiego leż w e pól na / wduś / bo to tych poklonów bywa dżie n i dżie n o w

V Rusi nie polityczne kłęzenie.

siac iako na Jędrzejowe stojanie y przyboleie brugi Scrupa-
ant od tych gbyenich poklonow. Anoty to raczej w esof-
bności wedlug sił należało odpraszować.

O Całowaniu Popá ná Wie- likdźień.

Nietylko amieszna / ale yz pogorszeniem dziełacá sie Cere-
monia y Rusi ná Wielkanoc / że całuiac ludzie w Cere-
twi ná Jutrzní Brzyże / Ewangelie / záraz też y popowy Dia-
konow / ale tylko Mężczyzny / ale y białe glowy / y Pánnny y
Báby całui / y krasne iaycá popom dáia. A bedzie tych
Oskulatorow ábo Całownikow Całownic czasem kilka set
ábo y tysiąc y wiecey / gdzie wielkie Paráfie / y każdy y każda
całuiac Popá mowi / Chrystos Woskres. A pop każdemu od-
powiada / Woistinnu Woskres. A tak onym całowaniem nie
tylko Popá yfatiguiá (bo do każdego musi sie náchilác /)
ale czasem y yslnia. Wieladáni Ceremonia / z pokasa cało-
wać popá ábo Czerncá Białey glowie ábo Pánnie / á drugi
pop ábo Czerniec bedzie mlody iako Rybá. Czasem też
Bábko iakie brzydkie ábo y niewiścisko z gęba iako nieczy-
sta y śmierdziaca / ábo Fráncuskim gościem o nieczyścizna /
ábo o nieczyścizny może być / ić. y całuié Popá.

Nieczyścizny tego / áby one Marye Wronceńce / mieli
sie z Apostołami po zmar twych wstániu Páńskim całować.
Wiec / y popadie nierády ná to patrza / gdy Popá iaká Mo-
łoduchna całuié / Skad iedná ná Wołyniu y w Cerkwi nieroy-
t. wata / gdy iedne widziáta o ktorey oná suspicia miałá popá
calo-

cálowała / ále krzyknęła ná popá / aż do turbáciey y lądania
 przysło w Cerkwi. A w Litwie / gdy do sedney zacney Pán
 ny Młodzieniec wzałoty ná Wielkanoc przysiąchál / y żartu-
 iac z ona Pánna / mówił : Mściwa Pánno / A będziesz
 W. M. iutro popá cálować ? Rzekła Pánna / niemyśle o
 tym : Lecz rano ná Jutrznia z Matką wielką Schizmaty-
 czką do Cerkwi będący / prosiła Matkę / aby tey niekázala po-
 pá cálować / á Matka / y słowa niedála ná to rzecz / ále powia-
 da musis to czynić / co y ia. A gdy sie Pánna wybraniła /
 tedy Matka / spilkami ja wkłówszy / przymusiła do cálowa-
 nia popá. A Pánna iak we krwi od wstydu przy obecno-
 ści Młodzienca / y drugich gości stanela. Przeto skoro Mat-
 ká umárła / ona Pánna zárazem z tey samey okłázyey Rzy-
 mskiego Nabożenstwa Owieczka została. Niemaż tey Ce-
 remoniey w Kościele Rzymskim / nic po niey y w Cerkwi Ru-
 skiej. Jakoż iuż ná wiela mieyscach y Dnitow to zniesiono
 y znoszą.

Ażci test w żywocie S. Kunegundy / że tá święta
 miała ten zwyczaj / że w Niedziele ktora kolwiek Siostrę po-
 tkala / pozdráwiała ja mówiac / Christus zmarłych wstał.
 A Siostrá / tey odpowiadała mówiac : Záisle zmarłych
 wstał. y cálowała ja nábożnie. Jednak insha rzecz / cálo-
 wanie Siostrę Jákonna / á insha Mężczyne. Do tego cálo-
 wanie S. Kunegundy cudowne było / bo y choroby leczyło /
 Bywa tyż osculami cálowanie y między Káplanami / ále
 przy Ołtarza / y Biskupow / cáluia / ále w reńenie w iagode

Febr: 7.

O Krzywych Piatnicách.

m

Jest

Kan. Apost
62.

Iest też w Rusi kilka tydnio w do Roku w ktore Srody y
Piątki niewymuśiac y za Niedziele te dni mając /
Mieś iedza y te Niedziele Wświecznymi, Ladzki mi zowią.
Niewiem / zaprawdę / skład ie Ladzki mi nazywają / gdyż
Zachowiemierylko w Piątki / ale y w Soboty / a wiele ich / co
y we Srody mieśa nieładają. Pytać by sie tedy Rusi / skład
to oni licentia mają we Srody y Piątki iść mięśo / który to
im Synod pozwolił / albo który S. Ojciec dispensował / Ża
den y niegdziey / A owsem Banon Apostolski 69. srodze
tego zakazuje mówiac : Że iesli by Szwiecki cżłk we Srode
albo w Piątek mięśo jadł / tedy go od Cerkwie odłączyć. A
iesli kleryk / tedy z Kapiłanstwa złożyć / a niemaś tam w tym
Kanonie Excepcyey tych Brzywoch Piątek / bo ich niebyło /
y za czasow Apostolskich y po Apostolach. Boie sie iaraś
by to nie. Antecessor iaki Luterski dal wam te licencia / we
Srody y Piątki iść mięśo / gdyż Lutrowie y drudzy Hereticy
y w Wielki Piątek żra mięśo. A iesli zmowiecie że tak w
Ustawie napisano / Pytamyż sie / kto ten Ustaw tak przeci-
wny Kanonom Apostolskim piśal / y który Synod ten U-
staw approbowal / nigdy y żaden. A owsem wedlug tego
Ustaw waszego / niepowinny byście Pánowie Rus y Wigili
pościć do Bohoiawlenia / ad Festū Theophaniarum / bo
tak Ustaw wasz dispensuje. Ale wy iecie w Piątek przed
Bohoiawleniem mięśo / a w Niedziele pościć / gdy sie w
poniedziałek trąfi Bohoiawlenie / ano lepieyby w Piątek
pościć / gdy y czas Cárskie odprawiecie / a w Niedziele nie-
ma być post. Tuż y to co mi za racya / iść komu na złość
mięśo. Że Ormianie ieden tydzień okolo Gromnic postęją.
Ergo my na złość im iedźmy mięśo w Piątki / y po twarz
kładzie wasz Ustaw na Ormiany / iakoby em ten tydzień dla

śmierci łaskiogos Arcuwa Psa pościli / á nie ná pamiatke
 Postu Cíniewastiego / iáko sie oni tłumacza / A nam co do
 czyiego postu? Bog day kto y przez cały Rok pościli / tedy ja
 mam ná złość iemu niepościcie? Nawet iáko by ná złość
 Káth. li kom czyniac publice wte Piatki mieśo żra / by też
 iáko oni mówia yłość ogłodać / by tylko wiry pozmierdzi /
 choćby y w Niedzieleżá to przypościci. Tráfila sie rzecz
 śmieszna w iedney wsi / niedáło Lwowa w Proshni że pop
 nie w ten tydzień oznaymił Páráfianom Sierkizyce / ále w
 tydzień przed tym. á pocym iáchawşy do Lwowa / dowie
 dzał sie / że to ieşcie niewśieidná Niedylá. Przeto przyiá
 chwawşy ze Lwowa we czwartek ná noc / chciał ráno w Pia
 tek przestrzeżdz ludzi / żeby jutro w Piatek mieśa nie iedli. Lecż
 iáko to z drogi szfátygowány / á śnać ná on frásunek / wy
 pil nie máły trunek / y zaśpał / y nierychło ná dzień wstáwşy
 wpadł ná kobyłę / y biegał wzdluż wsi wołáiac. Pámiátáy
 ze sie Chreśćianie ieşce to nie Sierkizycá / á chłopi sie diwdzy
 iuż y po nádiádali mieśa idac do roboty. Pocym chłopi zbun
 towali sit przećiw Popowi / mówiac: żeś ná do wielikoholtri
 ch. przywiól y chcieli Popá do Wládyki pozycwac / áż ich pop
 musiał iednać y częstowác / mówiac: Dítki iuż ia tot brech
 ná jehe be: u. A co mówicie / że y Lachowie ná Boże Wáro
 dzenie gdy sie w Piatek trási mieśo iedza. Odpowíadam.
 Że sie to trási w lat 7. y to infia ná Boże Wárodzenie / á infia
 w Piatek infy prosty polpolity. Włoskie też y infie kráie /
 że tákże mleczna w Piátce záżywáia / tedy śnadź z dawnego
 zwoycáiu / y z pozwolenia Stol. ce Apostelskiej to maia / y
 nie iedzie tám z takiego iedzenia scandalum actuum / iáko tu w
 ná şych kráciách.

O Nieśluszney Nąganie Po- stu Sobotniego w Rzymianách.

ZA wielki grzech nie tylko Rus Schizmatycka, ale nie-
ktora y Uniatka porzyta Rzymianom, że Sobote po-
sta y Anathemie ich za to oddała. Dława rzecz, że ci ludzie
Światłość ciemnością, a ciemność gorzkością nazywają.
Pytam ja was Pánowie Rusinacy, jeśli przekleci Rzymianie,
którzy w Sobote mięsa niejedzą: Tedy też y wáśy Czern-
cy y niektórzy Władcykowie Metropolitowie y Archimans-
drytowie Ihumienowie beda przekleci, którzy nie tylko w
Soboty, ale y w Niedziele mięsa niejadą. Ale wy nie-
zechcie Czerncom wáśych za to, że mięsa niejedzą Anathe-
matizować y przeklinać, y owszem z rad im wielko światos-
liwość przypisać. Jáko y skryskim Czerncom, którzy
nie tylko mięsa, ale y maści nigdy rok od roku niejedzą tylko
z Olejem, y to niezawse (co zaiste wielkie by pochwał y
godni ci Czerncy, gdy by przy takich mortyfikacjach y trapien-
niach Ciała swego, Schizmy sie rzekły, w Jedności z Ko-
ściołem S. Rzymim i byli, gdy by bez wiary Bächtolickiej,
niepodobna rzecz podobać sie Pánu Bogu, choćby kto ná-
lepiej wezynki miał) Jáczym y Rzymian niemoże cie potem
pisać, że Sobote postą. Którzy słusne racye máia tego
Postu.

Racye Sob-
otniego Po-
sta.
Pierwsza, że y Násiwiersta Pánna y Święci Aposto-
lowie dzien Sobotni dla odpoczenia w Grobie Zbawicie-
la nászego poświęci. A jeśli znowia Rus iakoz y mówia, że
tylko,

tylko iedne Sobote w Rok to jest Wielka przykázano w Kanonách pościć. Odpowiadam: Toćby też ieden tyłkopiatek Wielki do Roku mieli smy pościć.

Drugará: ya / że iefiżę od czasow piótrá S Ap: stola *Baron Anno* pórzał sie ten Post w Kościele Zachodnym. Abowiem *68. Folio* iako spomina Báróniusz y S. Augustin / Ji goy on Zwodca *706. in lib.* ludu Chrześcianańskiego Symon Magnus ná vtwierdzenie *Aug. Exép.* Czartorstiew swoier náuki Czarnoksięskiej / á ná ofukanie *86.* wiernych Bożych obiecywał Heronowi Cesarzowi / że iako Bog miał być wzięty do Ciebie á ná zámurz / to jest w Tiedzieli. Tedy Piótr S. ze wszystkimi wiernymi ná ten czas w Rzymie ledacemy w Sobote przed ona Tiedziela pościli / y pánu Bogu sie modlili / aby niedopuscił sile Czartorstkiej mnożyć sie w enym Symonie Czarnoksiężniku / y wysłuchał pan Bog Molitwy swoich wiernych. Abowiem goy go wysoko od ziemi Czárci byli podnieśli / tedy potym ná ziemié wpiścili / y nogi mu potrusyli. A tak co po Ciebie chciał iść / potym y po ziemi niemożł chodzić / y zbechl on sluga Batański.

Trzecia: Tym postem Sobotnim Rzymianie różnią się od Żydow / którzy w Soboty swoje naywiększej rostkosy zażená / Czego im y Rus pomaga. A Rzymianie żeby sie Żydom nieupodobiali / słusnie ten post Sobotni zachowują.

Czwarta: Sobotni Post jest to iakoby Wigilia do Tiedzieli / słusna tedy rzecz / żeby w poście y w Trzyżmości sie Duchowni y Świećcy zachowali / y sposobnemi byli do wstąpiá ná Jutrznie y ná drugie Náboienstwo Tiedzielne / gdyż wiele sie pobożnych ludzi znayduie / którzy przez Pias

trowy y Sobotni Post co Niedziela do Naswietzego Sákramentu przysstepnia.

O Poście do S. Piotra.

Ten Post piotrow/ábo iáko go Ruśzowie Piotrowká/niema pewnego fundamentu/áni ograniczenia swego/á to z tych miar: Ze Pi'mienniki Ruścy, nienázywáia tego postu S. Piotra postem/ále Swietego Duchá postem/ y táka ma denominatia w pismách swoich drukowaných dáli. Tylko to dywna/ie paniewaś ten Post Duchá S. postem názywácie/tedybyście go powinni posćić przed S. Duchem/á nie po S. Duchu/gdyż wśelkie Vigilie przed świetem posćia/á nie po świetcie. Jákoż re vera powinienby ten post być przed Swietym Duchem/gdyż y Apostolowie po wstapieniu od nich ná Niebiosá ich Oblubienca, wócierfysie do Jeruzálem.w posćie y w Modlitwách przebywali/gotuiac sie ná przywiecie Duchá S. iáko to dáie sie widzieć z Dzieiow Apostolskich/á osobliwie z Księgi Tryadion názwáney Cwitey, gdzie w Snoparze ná Wózniesienie Hołpodne nápisáno/że Apostolowie przed przywieciem Duchá S. posćili. I teraz niektórzy pobożni Chrześcíanie gotuac sie do przywiecia Naswietzego Sákramentu ná ten Jesi/tedy posćia.

Jesli zas Apostolskim postem ten post ma być názywány/tedy iáko inśe posty máia swoje czasy y dni ograniczone/tákby y ten miał mieć. Ale to czásem sześć Niedziel/czásem 5. 4. pol 3. 2. poltory Niedzieli/czásem tydzien tego postu bywa.

Ano

Ano poniał to Apostelski post / tedy przynamnie
 miechby 40. dni według liczby 12. Apostoloro był / albo
 iako Theodor Balsamon patriarcha Antiochenski ten post
 y drugie opisał / żeby tylko dni pościli 7. A ten Balsamon w
 Kiegách swoich w Responsie 53. takie pisma o postach zo
 stawił / *Deffendimus ieiunia necessaria praeedere hæc 4.*
Festa, nimirum festum 35. Apostolorum. Natalis Chri-
sti, Transfigurationis Christi, & Obdormitionis Sanctis-
simæ Deiparæ, Sed tantum 7. dierum, Vnum enim ieiun-
nium est 40. dierum Sancti Paschatis. O toż macie pą
 nowie Rus opisanie y ograniczenie dni postu do S. Piotra
 tylko 7. dni / a odwaszego patriarchy Schizmatyka. A za
 prawde iakis to Tyran ten post na biedna Rus w dni tak
 wielkie / gorace y robocze postanowil / albo raczy wymyslił.
 Ano czy nielepiby po Bachelicku do kazdego Apostola
 dzien Wigilii odposcic / a nizel razem tak wiele. Tylko ze
 Rus Swiat Apostolskich proz S. Piotra y Pawla y Jana
 S. nieświeci / wola Charitonow Echimow ię doctorych
 y Weliczania y sławostwie obprawaia.

O Zakázaniá iedzenia Ryb w Post Wielki, y w drugie Posty y w Pia- tki przez cały Rok y w Wigilie.

Napisano w Vstawie Schizmatickim / że niegodzi się
 iesc Ryb przez wstrek Post Wielki, p. oż na Zwiasto-
 wanie (y to iesli nie w wielki tydzień przypadnie) y na Niedzie-
 le Z. w. 15.

le Rwienna. Także y w drugie Posty iako to przy Bożym
 Narodzeniu po S. Mikołaja żeby do Bożego Narodzenia
 Ryb nie iść y przez wszystkie Piątki przez Rok y w Wigilie
 Bożego Narodzenia y inſe czasy. Który Vſtaw y Zakaz
 tego iż sine ratione y bez rozumny ieſt/ przeto też chiba glu-
 pi y bez wszelkiego roſsadku cżik będzie mu podlegał. Bo
 pytać takiego prawodawce/ Dla czego on takiego pokarmu
 w poſt zakazuje iść/ Który właſnie poſtnemu czasowi ſłuży.
 Rzeże podobno Schizmatyk/ Acbo w Ribi ieſt Krow. Py-
 tam/ cż Krow ryb/ ieſli takiego ieſteſtwa y właſności iako
 w Wydletach y Ptakach/ Których zakazano w Poſty iść/ &
 Jeſli zmowi/ że teży ieſtnoſci y właſności/ bo także Czrwona
 iż żywego Zwierzęcia idzie. Tedy też mu na to tak ſie może
 odpowiedzieć/ Ponieważ ty iednakowo o Krwi Wolorowej
 Wieprzowej y Kąpluniej/ iako o Krwi Rybiey ſadziſz/ tedy
 też iednakowo według ciebie y twego roſsadku/ będzie zaży-
 wać w dni poſtne Wolorowego y Wieprzowego mieſa/ iako
 y Rybiego/ iako Lutrowie y drudzy Hereticy czynia/ A ieſli
 inſzego ieſteſtwa y właſności ieſt Ryba iako twarz wodna/
 a inſzego ziemne y powietrzne Zwierzęta/ tedy z tym idzie/
 że Ryby każdego času godzi ſie zażywać/ a mieſa Wolo-
 wego y Ptakowego niekażdego/ y niemożesz reciproca conuer-
 ſionem czynić z mieſem Wolorowym y Rybiem/ Ocoż Páno-
 wie Schizmaticy/ uważaycie glupſtwo prawodawców/ abo
 ſtánowicielow waszych Vſtawow/ Ktorzy takie brednie w
 ſwoich Vſtawach popisali. Boby ſtad ſto/ że mało by nie
 daremne od Boga ſtworzenie Ryb/ było/ gdyby ich niego-
 dziło ſie w dni poſtne zażywać/ a w dni mieſne/ woli każdy
 mieſa zażywać/ niż Ryby/ bo y lepiſe y zdrowſe. Do tego
 niebárzo

niebarzoby wam powinni byli y Pánowie/ktorzy Stáwy ná
spusty zaprzedaia/gdybyście zázazywali Ryb w postne dni
kupować. Wiec drudzy z Schizmatyków Ryby nieiedzo/
á inšych pokármow kiltáraz ná dzien zázzywáia/owych Bo-
cwin z grzybami obecta sie/y musi gorzalka czynić sobie po-
tuche/Owo zgoła Bomory przecadzáia/á Wielblady poje-
ráia zc. zc. czynia tam grzech/gdzie go nemáš.

Acž ci drudzy dáia časem táka distinkcya Ryb/Ze sie to
powiáda niegodzi Ryb wielkich iest/iakie sa w Morza á
bo w Rzékách wielkich y stáwách głownych/že áž sie Sieki-
ra rabáia/ale malé Ryby godzi sie iest. Wláśnie táka to
Distinctia/iáko gdyby kto mowil/Niegodzi sie Wola wiel-
kiego ábo Wieprza dzikiego mięsa iest. Ale owe malé cie-
lata profiatka Bureżatka/gasietá y malé prašenta godzi sie.
Ano časem słuže telbie sieláwki y inše drobnieysze Rybki
przyiemnieysze drugiemu beda/niž Karpie/Szčuki Loso-
sie zc. zc. zc.

O nieczytániu ná Chory go- dzin ábo czásow y Psalterza y Wieczerni.

Kády to musi przyznáć/že przystoynieysza y powážnieys-
za rzecz czytáć ábo śpiewáć Godziny y Wiečer nie ná
Chory per commata/á niželi gdy jeden Chłopiec mártkożac/
y česťotroč lgac to odpráwniez. A popi ábo Czerncy gdy
w Mánástyrách/stoiac požíwáia drzymia. Socrates lib.

6 kap. 8. y Ticephorus pisał / że śpiewanie psalmow ma być po Chorách. Bo iesli śpiewacie czasem Chwalite Hospodaso Nebes / albo na Wieżerni Hospodi wozwách Kzebi. A czerużbyście niemieli y drugich psalmow śpiewać wśak Psalmus à Psallendo dicitur.

O Konárchániu w Cerkwi.

DLA Kátholikow Rzymian musi sie ten termin wytłumaczyć / Co to iest Konárchanie w Cerkwi. Jest to taka rzecz ktora przedzy podobienstwy nišli samého słowa wytłumáčeniem może sie objaśnić. Jest sposob ieden edo práwowania Tlaboienstwa y Grekorussow / iáko wiec bywa pod czas Kolendy / gdzie ieden wprzod śpiewa / á potym toż drudzy zá nim śpiewáia / Albo iáko ná Swádbách ábo wesełách / gdy owo po Obiedzie ieden zá Stolem siedzac záchyna śpiewać y dziakować Gospodarzowi y Gospodyni wprzod śpiewá / á drudzy zá nim toż śpiewáia. Toż sie dzieie y w Ruskiey Cerkwi / że iednemu Chlopcowi dadza Ksiege w rece / A chłopiec biegaiać z ona Ksiega Diákom Popom y Czerncom / glosno wrzeszczac powiada / á oni zá nim śpiewáia / Co iest włásna Kolenda y iáko by toná Swádbie bylo. Ktora rzecz o procz tego że iest rzecz brzydka / tákie wrzeszczenie chłopca miedzy śpiewáiacemi. Ale y to ieszcze wielksza / że gdy ieden chłopiec żelze / tedy wśyscy musza zá nim iść. Do tego Popom Czerncom brodaćow chłopiec wzy / Czasem téż drugi śpiewáiac niedostyśy / á chłopiec powtarzaiac toż á toż sens y kommy rozrywa / á zgola y chłopiec niewie co po pom

popom Bonárchá y popi niewiedza co śpiewaia / bo Słowien-
skiego Jezyka niewiadomi. Trafiła sie rzecz smieszna w
Woleśech w Jasiech przy świątym Gospodarzu Wołoskim /
gdy na wieczerni ieden frant popom pianym ladać w Cer-
kwi Bonárchal. aż sie Gospodar zgorzyl y na Popow krzy-
knął. A to na skute ieden frant ze Lwowa wczynił / powie-
dziawszy pierwey Gospodarowi / że twoi popi niewiedza co
śpiewaia w Cerkwi. A no by przystoyn'ey tak czynić / iako
iuz na niektórych miejscach Uniei czynia / że z iedney Księgi
wszystcy na iednym Chorze śpiewaia / A iesli niemaś drugiey
takiey Księgi / tedy też Baitage na drugi Chór przesyłaią.
Boć rewerbrazydki to sposob takiego biegania / iak śalone-
go chłopca po Cerkwi y wrzeszczania między śpiewaniem /
właśny to sposob Rolendowania y na wesela śpiewania.

O Zabránianiu iedzenia Mię- śa Czerncom.

NJebylby ten dobrym Białholikiem / któryby w Zakon-
nikách ganił wstrzemiężliwość y powściągliwość od
zażywania mięśa / zwłaszcza ktorzy sa ex regula albo voto
obligowani do tego. A owšem to sie bospieczanie musi po-
wiedzieć / że kto wielka mortyfikacya Ciału swemu lubo w
iedzeniu / w pićiu / w nośeniu Wołosienic rć. rć. czyni / ten wiel-
ka nagrode od páná Boga odniesce. Jednak essentialia
są vota, iako iest poslušienstwo wbostwo / y cysność wielksey
sa doskonałości w Zakonniku / niż nieiedzenie Mięśa. O czym

Rus Schizma iż Rus Schizmátycka ináczey rozumie / y zá wielšy grzech /
 mátycka zá pochyta Czerncowi iedenie Miesá / niżli wytkożenie y zá-
 wielšy grz manie ktorego Datum / Czego łatwo by sie inductione mo-
 żech pochy glo probować. Albowiem gdy sie ná iednym mieyscu Czer-
 ta Czerncoz niec Schizmátycki y Ihumena swego spowiadał / y rozma-
 wieść mie te mu grzechy contra vota popelnione powiadał / tedy łatwo
 so niżli Wo go z nich rozgrzeszał. Ale gdy powiedział że Mieso iabl-
 tum glámáć / tedy ná onego Ihumena iák ognia náfypał / że sie z mieysca
 Patryw Trez swego porwał. Nawet y w chorobie / by ná ciężšey nietyl-
 bniku Wilen ko Czerncowi ale y Swietškiemu cštkowi zwlášęza w post-
 skim Schizma dbo w piątek / niepozwoła popi miesá záżywać. Asze y
 mátyckim. konieczná dycháiec / choćby powiada miał y umieráć. A to
 fol. 162. dru re tyranskie nie oycowskie y nie máćierzynskie prawo iest / ale
 kowánym mu każe w chorobie Ryby y Oleia záżywać. A to znáć
 A. 1624. dlatego tá nie Mátká / ale ráczey Mácochá Cerkiew ich
 Mácochá á Schizmátycka / chorym każe Ryby záżywać / żeby ich pre-
 nie Mátká. dze y o śmierć przypráwiła / gdy Ryby niekázdemu y zdro-
 iest Cerkiew wemu pošyteeżne ku iedenia / á choremu bárzo škodliwe.
 Shizmáty. Mátká zá práwdywa Cerkiew Rzymška / iák o milniacá
 cka. Syny y Cerkli swoie / pozwála im w chorobie miesá záżywać /
 Cerkiew Ry wiedzac że necessitas legem non habet / y Apostolski Ká-
 mška Mátká non 69. chorych od postu wyimuje / bo expresse mowi /
 práwdywa. Razwi neduha Telesnoho. Ale gdyby kto Grekorušich
 zkad Greko Czerncow spytal / zkad to pošlo / że im zábroniono Miesá
 ruškim czer iádáć / tedy niewiedza / gdyž ani z Reguly S Báfilego máia /
 ncom zábro ktory tákie° pokármu Czerncom każe záżywać / ktory táńšy y
 nienie Miesá zdrowšy / A że Mies o nád Ryby táńše y zdrowše / kázdy to
 stalo sie. widzieć moze / zwlášęza w tych nášych bez rybnych Křá-
 iách / y Benefaktor / ledwo ey Kłáštór moze opatrzyć Mies /

feme /

sem / nišli Rybami / y w domu swoim łatwoiey Zakonika mo-
że przyiać / y pożywić Miesem / nišli Rybami / zwolążeja w
dzieli miesny.

Do tego ani w wotach swoich obligowani sa Czerncy /
nietesć Miesá / bo tego expresse niepołożono. A sam Bó-
wićiel nasz Chrystus Pan / pospolitey tryb życia na Ziemi pro-
wadzac / Miesá w domach Gospedárstich wezwány bedac
od Symoná Trendowate / Matheusá / od Jakcheusá / y od
inych zażywał / y Baránká Wielkonočnego z Apostołami
pożywał. A Apostołom na opowiadanie Ewángeliey na
wszystek Swiat ich wysyłając / tego co im przelożono będzie
zażywać kázal.

A w Żywocie albo w Wstawie S. Theodorá Studity
ktory żył po Siódmym Soborze Roku 814. Czytamy / że
dla swoich Czerncow / kázal dwa Wołow zabić / na Praznik
Dásnienia na S Panny / Toż y v páchomiusa S. znaydu-
jemy / y winnych.

Alé żebyś y ty Czytelniku wiedział / y ty Czerneże Gre-
koruski / że to zabronienie sie nie iadania Miesá Czernom
stało / tedy o tym tak wiedz / że co ani od Stelice Apostols-
kiej / ani od ktorego z Oycow Swietych Zákazu stało sie /
Alé z okkáziey iedney Swietkiej Wiewiasty Theophanny
Cesárzowey Greckiey / żony pierwszey Lwa Cesárzá philo-
sophá / Ktora żyła Roku 886. Tá Cesárzowa przyiach-
wszy na Wabożenstwo do Konstántinopola w Sobote Wiel-
ka / obaczyla że tam takos nieostrożnie Czerney Pátria: se w-
wiatac sie kolo Miesá / na Wielkánocie sobie gotuac / rece
sobie pokwarowili : Co ona obaczysz / wżym:ła sobie scan-
dalum passuum / Zgorzyla sie bázro / y poźnie mowić : A za-
liby /

liby nielepicy teraz witać sie okolo chwały Bożey / a niżeli
 kolo Miasa. Powiedzieli tey Czerncy / że Miłosć iwa Ce-
 sarzowa / sa y ci ktorzy pilnuia w Cerkwi chwały Bożey / ale
 potrzebą też y tych ktorzyby powinność Mądry od prawowa
 li. Krotko mowiac / weżynila Paćtum z Pátriarcha tak wie
 le Ryb / Wyziny / Gliny / Miasa / Syrow dawać ná Czerncy /
 żeby sie mogli wychować / żeby tylko Miasa nieiedli. Na
 co Pátriarcha nie tak libenter iako reuerenter ku woli Ce-
 sarzowej musiał pozwolić / I byli długie y wielkie spory o
 kolo tego / że to ku woli mowiesćie Pátriarcha iedzenie Mie-
 sa Czerncom odeymował / Mowiono że potym nam tych
 Ryb moga dawać / polita Cesarzowa żyje : a potym / ani
 Ryby / ani Miasa nam nie dadza / y tak sie stalo / że co potym
 y te Cesarzowa / y tego Pátriarche Czerncy y do tego czasu
 przyklina. Należy dostateczney o tym w historyey
 pospolitey Greckey w opisaniu praw Leoná Cesarze Ma-
 drego / Grekowia za Swieta poczytana / te E hec phane Des-
 cernbus 16. die. Spominalo tym y Ociec Snolrzyński w A-
 pologley swojej folio 184. że Czerncy máto nie pod tysiac
 lat Miaso iedli / a potym im zabroniono.

Leć nie w ten cel sie tu mowi / żeby sie vchowey Boże
 post y wstrzemićnie od zażywania Miasa Czerncom miał ga-
 nie / y owsem chwalebna y swatobliwa iest rzecz / nie tylko
 od Miasa / ale y od ulegina y miasa sie wstrzymać kto może.
 Ale ná wszystkie Zakony / koro taki ciężar zaciągac / y nature
 y zdrowie tak psować / to niegrzechy. Mieliby być inſe Ma-
 nąstyre ná takich postnikow / ktore Rybami samemi y post-
 nemi potrawami chca się konte ntować / a inſe ktore Miasa

nemi/inse ktore miesnych potraw musza zażywać. Ażto
y w Rzymskim Kościele rozne Reguly znayduia sie/iedne
ostrzeyszego życia/drugie lżeyszego/á wszystkie do jednego kres-
su wieczności Niebieskiej przysć wsiłnia / y niezajywające
Miesá tych ktorzy go w sławę Bożą zażywają/ nieposiadają-
ia / y niepotempiąia/nietak iak Rus potempia.

A ták to jest przyczyna między infemi/że máto w Ru-
skim Nábosenstwie z áacnych y Szlacheckiey Brwielażi
w Zakon rotempnie/że nieborás postrzygłszy sie w Czernie-
ctwo / musi owe tylko quotidiano potrawę Bocwinc ábo
z Grzybami ábo z Rybami śmierdzącemi y Kiecami w Ko-
tle wielkim wparzonemi leptać/Bo ták Rybá świeżá gość.
Piráwá też ládaiákiego ábo Bwódzu po o nych grubych Po-
trawách/nápiwłszy sie/odmie sie mu brzuch iak leben/ y miz-
si nieborás Czerniec ná potuche/pić owa gorzałczána Lepu-
che/ czym sobie głowe zarázi/y nieposłobnym sie do Nábos-
senstwa staie. Ano lipieyby im odiać ten co dzienny napoy
gorzałczány/á niżeli zażywanie Miesá w sławę Bożą/ Albo
też takie przystoynne potrawy y nápoie dáwać/iákto v Oycow
Kármelitow Bosych / y drugich Zakonnikow Miesá niezá-
woiaczych oprocz choroby/ w ktorey Schizma by miał y w-
mierać niepozwała Miesá zażywać / o czym sie wyśey ná-
mienilo.

O Maflanicy Ruskiey.

Katholicy Rzymianie ktorzy między Rusia mieszkają/
świadomi dobrze owych Ruskich Wstiednych Nies-
dział

dziele / w ktore we Srody y Piatki Niesiodza. Miedzy
ktoremu Niedzielami abo Tydniami / iest też Niedziela Ma-
łanaja abo Syrnaia, iako ja oni nazywają. A ta Niedziela
bywa przed samym wielkim Postem / przez ktore Niedziele
żadnego dnia niewymniac iedni / z mąstem / drudzy z mąsem
we Srody y Piatki iedza / powiadając że sie to do wielkiego
Postu przygotowywają / y nazywają to Preddweriem Postu.
Ciuladami przygotowanie do Postu / we Srody y Piatki z
mąstem abo z mąsem iść?

A iestże przeciwna rzecz Wstawn Schizmatycki poło-
żył. że we Srode y w Piatki Mąsłany także pokłony iak w
Post wielki odprawować / y służby Bożey abo Liturgiey w
te dni odprawować niepołożył. Bo ani Epistoly ani E-
wangeliey dniami tym służacey abo należney niepołożył / a to
wszystko znali sa Postu. A przebcie także w te dni z mąstem
iść / a drudzy też rozgrzeżaia sie / y na mąso mówiac / że też
y mąsto y syr z mąsa idzie. O płocho Schizmatyckie / co to
woliś za wyrokiem iednego Cesarza Swieckiego Herakliusa
iść / ktory ci na ieden czas pozwołił y dispensował (niewiem
iako moce) w te Srody y Piatki z mąstem iść / niżli trzymać
sie Kanonow Apostalskich / ktore tego kazaia.

A bywa to czesto / że białey Mąsłanicy / musza czasem
boleko odstąpić od wielkieynocy Rymskiey / czekając dru-
giego pełnia Miesiaca / poporównaniu dnia z nową. A po-
tym zapuszczyć / co przez tydzień płocho żeby Gorzalka od
onego Mąsła / abo Miesia.

O Po-

O Poście ná Ściecie S. Iána Krzćiciela.

NApisáno to w niektórych Wstągach Schizmatickich/
aby Grekoruski Narod poscił ná Ściecie S. Iána y
másta y miesá niezáywał/ choćby y w Niedziele przypadło.
A dále Schizmatycki Wstąg te racya/ że powiada pod cás
Bankietu swego kázal Herod głowe S. Janowi ściać/ y że
z tey głowy Krew ciekła. Co mi zá Consequentia, Toć
by takim sposobem we wszystkie Świeta Apostolskie y Me-
czeńskie. Których sie Krew rozlewała/ niegodziłoby sie mle-
czna y miesá iesc? Nawet drudzzy głupi/ y głów kapustnych
y różnikowych y makowych nieiedza. Ano masz wiedzieć
Schizmatyku/ że to w dzień Męczeństwa SS. Bożych
dzień odrodzenia ich iest/ z nadzy y otrápienia ná żywot wie-
czny.

O Święcenia Piatnic á osobli- wie Dzięsiątey Piatnicy po Wiel- kieynocy.

NJewiedzieć/ żád niektora Rus głupia wzielá sobiew
zwoyczay/ czy od Turkow/ czyli od inszych takich Pogan/
ktorzy lepiey Piatki świeca/ niżli Niedziele/ á nabárziez Biał-
ogłowy/ A osobliwie Dzięciata Piatnice po Wielkieynocy
świeca.

świeta / y odpusty sobie na niektórych miejscach pożytni. Czego jest siła na Pol-siu na Wołyniu y w Litwie / y dobrze ta Piątница dśięsiała Popom wychodzi / lepiej niżli ro. Niedziel. Abywa na takich Zborách Piątницzych siła Trudżenikow owych Szalbierzow / co sie śalonemi y opetánemi czynia / ktorzy rozmiate grzechy ludziom iakoby przeciw Piatnoncy popelnione wyrzućia / Ze ktorzy w piątek syia Motki wia / przeda / chustyzola / młóca ić. ić. To powiada Piatnoniku pokłoli / pokrećili / pomagali / pochlutli ić. A Rus prosta wierzy temu / rozumieiac / Ze to Duch S. przez tych Trudżenikow mowi. Popi też / żeby sobie questu y pożytku z Piątnicy przychodzącego nie strąćili / nietylko niegania tego / ale iakoby ieśże zwiędzaiac te ich lotrowskie powieści. Popadnam swoim niekażo w Piątki robić. A żebyto prawda była / przypatrz sie každy gdy owo w Rusi przez Wsi iedżeś abo idzieś w Piątki / a ono Niemiasy kupami siedzac proznaią / a drudzy y chłopi tegoż im swieta pomagaią. Ano maś wiedzieć Durniu / Ze Cerkiew rostkaznie w Piątki pościć / a nieproznomąć y darmo ieżec.

O nieślusznosci odprawowania iednego / Dnia roznych Swiat, y nie odkładaniu ich na infze dni.

VWaż y to Katholicki Czytelniku / jeśli to ślusnarzec w Wstawie Schizmatyckim napisana / Ji gdy sie trafi Swieto Zwiastowania panny Máriey / abo S. Jerzego w cydzien.

tydzień wielki/ albo w piątek albo w Sobotę wielka albo na
 samey dzień Wielkonočny. Tedy *Vstáv* Schizmatycki
 niekaze tych Swiat na inſe dni po Wielkieynocy p. ze kładąc/
 ale zarazem w tenże dzień w który przypadnie poſpolu z tym
 że dniem y świętem odprawować/ Co ieſt rzecz bårzo nieſu-
 ſna. Bo na przykłađ/ tråſi ſie y przypadnie czaſem ſwia-
 ſtowanie Panny Mårzey w piątek wielki albo w Sobotę/ á-
 bo y na ſame Wielkanoc/ tåkże y S. Jerzego/ tedy *Vstáv*
 Schizmatycki oraz y dniowi y temu Święta ſłuſzace Nabo-
 ſenſtwo kaze odprawować. A to ſa rzeczy przeciwnie/ ró-
 dzić ſie zaraz y umierać y w grob być połoſonym y zmár-
 wych wſtawać/ wiec owdzie rådoſć y weſele z ſwiaſtowania
 Wcielania Syna Boſzego. A ta ſås zaráżem ſmutek y ſzał
 z mekci y ſmierci iego/ á iåkoſ to moſe poſpola ſtąć/ á iåkaſ
 tåm odprawá w te dni tego Naboſenſtwá: iedno liſy, dru-
 hoie mini Trereie gwini, gá inſ/ ie ſie chwyt/ owo zgola áni dni-
 owi áni ſwięta przyſtoyne y zupełne ſie Naboſenſtwo nieod-
 prawuie/ y tåk ni Siat/ ni Qwał to ſie Naboſenſtwo kon-
 kladuie. Do tego pytám cie Pánie Schizmatyku/ gdy w
 piątek wielki ſwiaſtowanie/ albo S. Jerzego Święto przypá-
 dzie/ Coſ bedzieſ cymk? Liturgiey w ten dzień mieci ſie nieſ-
 godzi/ ná inſy ſås czaſ y dzień wedlug twego *Vstávu* ſa-
 bierſkiego przyłoſyć ci ſie niegodzi. Toć muſiſ koniecznie
 in ſilentio w milczeniu to Święto opuſcić. A kiedy ieſze
 Cerkiew bedzie miała patrociniũ albo ſåłoſonie ſwia-
 ſtowania Panny Mårzey/ albo S. Jerzego/ gdsie y lud ſie
 ná Odpuſt z chodza/ á ty glucho y bez Naboſenſtwá to
 Święto puſciſ/ Coſ za vciechå y tobie popie y páráphia-
 rom twoim/ y obcym ludzom z práznikå twego bedzieſ? Za-

ona dla głupiego Vstáwu tego. Tráсило sie w rokú przez
 słym 1641 Ze S. Jerzego przypádo w piątek wielki / Te-
 dy ledwie smy z Oycem Jánem Dubonieczem Archiman-
 dryta Dermanstun przywiedli ná to Oycá Sielawe Metro-
 polite / Ze sie to Swieto przelożyło ná Wielkonocna Srode /
 á niemogli smy ná to przywieść / áby zwoyczajem Bátholi-
 ckim ná Poniedzialek Przewodny bylo przelożono / Zeby by-
 ło z Swietem S. Woyciecha Rzymstiego odprawowało
 sie. Oglosilo sie to ná Wołyniu przez Uniwersáty do pro-
 topepiw / y tak we Srode Wielkonocnay S. Jerzego swiećili.
 Owo zgoła gdyby Starшы Duchowni Ruscy chcieli z soba-
 sformie iść / y Káendarzby z ájedno był z Rzymiany.

Nád to / y to dziwne / Ze tenże Vstáw Schizmatycki /
 k áże przekládać inšych mnieyszych Swietych / Kánony ábo
 Symny ktore by przypádli ná Niedziele Wielka / ábo Wiel-
 konocna / ktore Kánony czytáia sie ná Niedzieli Czwartej y
 Piatej wprzód ná pawieczernicach ábo Kompletách / także
 y Kánon S. Andrzeia ábo iáko oni zowa / Andrzeiow / stoia
 nie przekládać każe ten Vstáw ná Wtorek przed tym / Jes-
 liby Zwiastowanie przypádo ná Czwártek 5. Niedziele Po-
 stu / á czemuż by sie niemieli przelożyć y te Swieta Zwiastowa-
 nia / y S. Jerzego po Wielkieynocy / iáko ie przekláda S.
 Rzymski Kościół ná Poniedzialek Przewodny. A żaden
 mądry y tego Kościółowi niegáni / chyba głupi y oporny Schi-
 zmátyk.

A że niektorzy Schizmatycy / spomináia iákaś Fábulę
 Fábulá Schi Bábska / że powiada tráсило sie iednego czasu / że gdy przy-
 zmátycka o padło Swieto Zwiastowania ná same Wielkanoc / ktore mo-
 Zwiastowá- wi ná inšy czas chcieli Duchowni odlożyć / y nie temu Swie-
 tu nie

tu nie obpráwowali. Tedy powiada Słońce niechcieło ^{niu Pánnę} wznieść ani si pokazać / y już tulká godzin było ná dzien / á noc ^{Maryey.} trwała. Až powiada gdy počeli y Zwiastováníu odprá-
wować / tož Słońce sie pokázalo. Leč to fyre mendatiů
y táká / bo o tym nikt niepiše / čžgoby nieprzepomniano /
bo by to byl cud wielki / y musíalo by to býť y w Kościele
Bátholickim Rzym skim / gdyž by to dziać sie musíalo / ieže
ná tenčas / gdy ieže Swieta pospolu z Kościolem Rzym
skim byli / y tym sámym tákowu cud niedopusćil by Rzymskie
mu Kościołowi Swiat ná inšy čas překládat. Znáć te ^{slawostwo-}
dy že to fábulá wíckša niż Ezopowá. Wraž y to Ruští ^{ia ná Blaho}
Uarodzie iesli to slušnie broni twoy Vstáw čžynić Sláwo ^{wišezenie}
stowia ná Zwiastování Pánnę Márieu : A čžyni Wsie ^{niečžynia}
nočne / Weliežání / Czyta ná Jutrzni Ewángelia / A Sla-
wostowia niekáže čžynić / Ale Wástychowách čžyta : Ano
Slawostowie iest to iákžy Koroná y ozdoba wšykego
Uaboženstwa.

O Zábronieniu Zašywánia O- wocow Sadowych áž do S. Spása.

G Lupi y ow Zákláz w Vstáwie niešázywáć Owocow Sá-
dowych / Jáblek Grusšek zč. áž Wáprzemienienie Páň-
stie / áno skorozdrze drugie y pognilyby do tego čžasu / y ža-
dnegoby počžtku Gospodáržerowi niewčžynili. A což do te-
go ma Swieto S. Spásáť wšák w tych owocách ničžego
štronnego nemáš / owo žgola wiele Bredn popisano w Ru-
skim Vstáwie / Bies go wic tco ten Vstáw pišal / y tco go ap-
probował.

O wielu y niepodobnych rzeczach ku zachowaniu u pisano w Vstawach Schizmatyckich.

Zakazuje Vstaw Schizmatycki pod czas czytania Ewangelii psalmow: to jest 6. psalmow na Jutrzní aby żaden ani sychnał / ani kasłelnul / ani plunul / co jest rzecz niepodobna. Do tego przystoynieyby zakazać plwać albo kasłać pod czas czytania Ewangeliey / albo Modlitwy Pańskiej / albo Credo mówiac / Ano y tego niemoże nikt zabronić / gdyż to z poruślenia samey Natury dzieje się / a nie z woley człowieka. Wiecie 6. psalmow lada chłopiec w Cerkwi márkoć / y chwyć tając odprawyie / A Czerncy albo Diakowie stojac na Chórach drzymają.

W tychże Vstawach popisano / y miary y wagi poznająco iak wiele czasem Chleba Rodzynkow Bandidow Smotki fig y Ogurkow ic. ic. ziesć / iak wiele Wina w Cerkwi wypić. Krásowolia to oni zowia / w ktora mało negárníec Winá wmdzie / obiecuie gdy to wypicie nietylko zapiti / ale y zawyti może. Wiele zgoła bredni w tych Vstawach popisano / a drugie rzeczy / co tylko Zakonnikom służy / to oni y na Swietłkie ludzkie zaciągają.

O noszeniu Sukien nie według Stánu Ruskiego; ale według Rzymskiego.

Nietylko *Disunitci* / ale y sami *Katholicy* y *Xieśa Rzym-*
scy wielce sie gorzą y wrażają / gdy widzą / a ono popi y
Czerncy y *Władytkowie Ruscy* *Unici* chodzą w *palendrach*
Czámárach / *Bewerendach* y *plaszczach Włoskich* ić. ić.
 z *Bolnierzami* białymi koło *byiey* / y z *Mántietami* na *Re-*
łach / y na *Trzewikach* albo *Borach* owych *Włoskich* / a dru-
 gi *Pop* albo *Czerneic* y niewi dał *Włoskich Kráioro* / y *Pater-*
noster po *Łácinie* nieumie / a przedcie *Xieśy Rzymstiey* *Há-*
bitu zażywać / y czasem niepoznać / czy *Xiadz* / czy *Kánonik* / czy
Bisłup Rzymsti idzie / czy *Pop* / czy *Archimándrita* / czy *Wlá-*
dyka Ruski. Coby niemaito być / ale niechby każdy wed-
 ług swego *Ritum* y *Narodu* *Hábitu* zażywał. *Nie* zaży-
 wają *Rzymscy Xieśa* *Hábitu* *popow Ruskich* / nie mieli by y
Popi Ruscy zażywać *Hábitu Xieśy Rzymstiey* / y do-
 wżyniono iednemu *Czerncowi* w *Litwie* / że porzesałszy mu
Trzewiki Włoskie / na *Tálerzu* w *Refektárzu* przed nim po-
 łožono. Ano dość *popom* y *Władytám Uniatstím* mieć
Conformitatem w *Wierze* z *Kościółem S. Rzymstím* / a
Hábit swego *Narodu* y *Wábożenstwa* nosić / ako w *Rzym-*
stím Wábożenstwie / każdy *Żákon* swego *Żákonu* *Hábitu* za-
 żywá. *Kłobukow* też albo *Bápcurow* *Żákonnych* iuż się
Władytkowie iakoby zrzekli / y drudzy *Czerncy* y *Archimán-*
dritowie / także *Mántiey* / procz kiedy *Władytka* ma służyć /
 y na *Popowstwo* iakiego *Diáka* *Świećić* / y *Symoniami* *Epi-*
ská dzierać / a czasem 100. 200. y wiecey *Żłotych* od *Świacez-*
nia wziąć / to iuż na ten czas y *Mántia* / y *Kłobuk* do *Cerkwi*
 idac na sie wdzierać / W czym *Władytkowie Disunitcy* / má-
 ją nád *Władytkow Uniatstich* / bo oni przedcie nie odstędała się
Kłobukow nosić / y w *Mántiach* chodząc. A záprawde /

ponie.

Coporum Romani ritus. peniewaſi Cnota y w nieprzyjaćielu ma być chwałona/gdy-
by Jęgo M. Oćiec M. obilá Schizmy ſie zrekł ſy z Kościo-
lem S. Rzymſkim w Jednoſci zoſtáwał/godzienby nietyl-
ko Metropolego / ale y Pátriárſiego Honoru/bo wiele rzeczy
go iáko gdy pochwały godnych wyſtáwił. Det illi Deus reſipſcentiam
Rufin gl. Mo- ſeie. & illuminationem intellectus ad ſuſcipiendam Vnionem
cum S. Romana Eccleſia.

Ze Kázanie záraz po Ewán- geliy, á nie ná koncu Liturgiey mia- łoby być.

*Glupie py-
tanie wrze-
czách iaw-
nych.*

A Czelwiek nierychło y nie dáwno wſciéło ſie Kázanie w
Cerkwi Ruſkiey. Bo á ſtáli do Pátriárchi Lwowiá-
nie/pytáac ſie: ieſli ſie godzi Kázania w Cerkwi ná pámieć
powiadać/tákże: ieſli ſie godzi w Cerkwi ſpiewánie ſigu-
ralnego y Pátriárſiego zúżywać/ Czego oboygá y dotad w
Moſkwie niebyło / á ſnáć y dotad niemaſi. Jednak cho-
ćiaz gdzie teraz y Kázanie czynia/tedy áż po ſkonczeniu Litur-
giey/ánoby miało być Kázanie záraz po Ewángeliey ná Li-
turgiey / iáko y zá S. Báſylego bywáło/ który iuż po Kázá-
niu dáł Náſwietſzy Sákrámēt S. Łfremowi. á teraz pokázá-
nu iuż niedáia Komunitę y Ruſi. Do tego iáſas w od-
zona oziebleſć w Ruſkim Narodzie / do ſłuchánie Słowá
Bożęgo / ledwie drugi Liturgiey / (y to gdzie indziej áż zá
przymuſzeniem Pátriárki y wina) wyſłucha/á od Słowá Bo-
żęgo iáť pſzeżoly od dymu wćiekaia. Dáć yni gdyby záraz
zem po

Febr. 7.

zem po Ewangeliey Kázanie bywało / mogli by sie ludzse za-
trzymywać tym samym / że ieżeże Służby Bożey do konca
nie wysłuchali

Czasem też drugi Pop ladaćo bać / y niemaś czego Rus Schiz-
macy słuchać. Drudzy też z Heretickich Postyl Kázania w Cerk-
wach ludzom powiadaia. Jako to ieden Pop za Lwowem poczyta so-
mowił: Posłuchayte Chrestian Kázania swiatego Reia. Cze-
bież grzech go postrzegł y Xiadz Koropatnicki Fráncískan / bedac ieżeże czytać Księ-
gi Swiętskim / wziął za to winy dwa Woly od Popa / y postylę gi Heretico-
le one Reiomu. A wiele by sie znalazło między Popami ikie.
Księg Heretickich / Postyl / Káthechizmow / ktorých oni za-
żywaiac / y sami siebie nimitruia / y drugich ná dusách zabi-
iaia. Ano niech by czytali Postylle X. Wytkowe / X Skazy
gi / X. Białobrzyskiego / y inše Kátholické Księgi / tak też
żywoty SS. X. Skargi z polskiego po Rusku tłumáczac /
iako gdzie indziej czynia. Sa też drudzy tak ziadli Schiz-
maticy / że wymyslnie wybieraiá argumenta z Księg Hereti-
ckich przeciw Boćciolowi Rzymskiemu.

O chowaniu w Cerkwiach y Oltarzách Polci, Syrow, Masel, Sádcl Pirogow, Chust białych, &c.

Z Doświadczenia samego dosli tego Revisorowie Wlády,
czy ná wielu mieyscach wisiuiac Cerkwi / że Popi chowá-
ia w Cerkwiách y Oltarzách rozmaite legumina / Mástá-
Syry / pirogi / piro / kucie polcie / smalce / Peredpieczki / chusty /

takie y owake / aż też y Dudy y Konie krádzione przewodnią
 trzymając z opryszekkami / z ktorych legumin swad po Cer-
 kwi idzie robący sie mnoża / po Prestole y Bielegách y po
 Wielichách łasa / Co las rzec jest brzydka / każdy może woa-
 żyć. Do przychodząc do tego / że Psi wachem dochod-
 ząc onych legumin / do Cerkwi sie pod grzebnywaia / y owe
 legumina iak Baalowi Zercy po iadaia. Jako sie tráfilo
 w iedney Wsi pod Brzemiacem / że Pies pod grzebny sie pod
 Cerkiew Peredpieczki Wielkonocne Popowi poiadł. Przy-
 idzie pop do Cerkwi drugiego ábo trzeciego dnia / y zástaw-
 by tam psá zabil go. Chlop ten kterego Pies był dowie-
 działszy sie / że tego psá Pop zabil / zbuntował gromáde / mo-
 wiać / że już nam megodzien popować. A musiał pop do-
 brze onego psá zaptłacić / y gromáde mohoryczyć / á potym y
 Władyce wine zaptłacił. Powiem dziwnieyszą / że Popi ná
 Podolu y Potnén między opryszekkami żyjący / y przewodnią
 z nimi trzymający / Konie krádzione w Cerkwi przechowywá-
 ia. Dostó tego ná iednym miejscu niedaleko Bamiencá
 Podolskiego / że szukając Chłopi Konie krádzionych po Wsi /
 y mimo Cerkiew idąc / y owsem w krobce potraszając y wo-
 lając / kóś / kóś / tedy Kon wstyskawszy to zardzał w Cerkwi
 hi hi hi / Czego postrzegszy Pop / wciekł ze Wsi przec płoty.
 Tráfilo sie też / w iedney Wsi w támcymże kráiu / że Pop po-
 grzebny iedne^o Dudy / á niemając czego inego od pogrzebu
 rozziac wziął Dudy iego / y zawiesił ia w Oltárzu między Ry-
 zami : Potym iakos zmierzchiem poszł po coś wyrostka do
 Cerkwi czy po pirogi / czy po świeczki / wyrostek idąc mimo o-
 ne Dudy / iakosci ia ruszył / á Duda ryknie / wyrostek z Cerkwi
 wciekł / przybieży do Popá przestraszony / pytaia go / Coś sie
 dzieje ?

dziecie & rzecze: O! Didko w Oltaru ná mene ryknúw, zem led-
wo żyw od stráchu, poyda z światlem do Cerkwi owego Di-
dka szukać, y nayda Dube kosmata wiśaca między ryzámi, y
wyniesli onego Dikka z Cerkwie.

O wielu Cerkwiách w Ruśi bez Fundácyey.

Widząc tak wiele y częstych Cerkwi w Ruśi, mogłby
kto rozumieć / że to z wielkiego Nabożenstwa / álbo
rozszerzenia chwały Bożey dzieje się / Lecz w rzeczy samey /
inaczej jest. Bo czasem ábo dla niezgody sámych Chło-
pow / ábo Popow / álbo też y sámych Pánow wystáwienie
tych Cerkwiey bywa. Je nie tylko w iednym Miaszczku /
ale też y w iedney Wsi dwie Cerkwi bywáia / Czasem y ná
iednym Cmentárze y oszczáne Cerkiew z Cerkwia bywa / y
iedne Wies ná dwie páráfíey rozdziela / Tuz tak wiele jest
Cerkwi kupnych / zwłászcza ná podgorzu / drogo Popi Po-
powstwa Pánom płaca / gdzie Pan iákomy nie pátrzy ná go-
dność Popowst / ábo ná pożytek duszny poddánych swoich /
ale ná syte Bálete Popowst / y ná pożytek swoy / bo támpá-
nowie esobliwy Quasi swoy z Popow máia / Kogo łowiem
w podwode dáleka postać / popá? Z kogo wine zładá przy-
czynki zedrzec z popá zc zc. Popi też iż sie tym ciężarom
przyswoyżaili / tedy iákoby im y nieprzykro zda sie być / Na-
wet by drugi y nie wiem iákie ciężar y od Pana ponosił / by tyl-
ko od Onley był wolnym / tedy nic o to nie trwa. Pánowie

też łaskami żeby swego Quaslu z Popow nieutrąćili. wola ich
 pod Schizmu mieć. mieli pod Unia podać. O takich po-
 pow Symoniakow y Zakupniow gromada już w niewoli y
 bynagor sym był. musi go cierpieć. Potym po śmierci Wy-
 cou Skry. następnie Syn Popowski na Popowstwo. albo
 dzieć przyłożywszy sie do oney Symoniey Pánu y Władcy
 od Swiecenia. A czasem y bez Swiecenia Syn Popowski
 na Popowstwo następnie rezonierac. że gdy sie z Wyca Po-
 pa wrodził. tedy tym samym Popem zostaje. Jako to trąfi-
 lo se na Wolyniu w iedney Wsi blisko Korca. że Syn po-
 powski po śmierci Wyca swego. wdziawszy na sie Suknie
 Wycewskie. administrował Sakramenta. niemając żadnego
 Swiecenia. aż nierychło potym odestány był do Władyki
 Luckiego na Poświecenie. Ktoby chciał wiedzieć. w któ-
 rey to Wsi było. niech sie pyta Wycew Śiánciſkánow Ko-
 rectich. Ano czy nie lepiejby Pánowie Rusnacy iedne po-
 rzadna Cerkiew wystawić w mieście. y fundácia taka do niej
 wżymć. a niżeli tak wiele na budować bez fundaciy. gdyż
 iedne Cerkiew łatwiey sporządzić w Apparáty. Księgi. Dno-
 ny Bielichi Rzyzy Krzyże Swiece. Szkole zc. zc. niżli osobno
 do kaźdey Cerkwi to sprawować. Bo samych Księg do
 iedney Cerkwi potrzeba tylko 20. Miny 12. Ochotkow 2.
 Tryodii 2. Psalterz Apostol. Ewangelia. Ostaw. Czasow-
 nik. Sobornik. Służebnik. Trebnik zc. procz tych Księg co
 do nauki. A w Kościele Rzymskim. mając Breviarz.
 Misal. Agende. Pontifikal. Gladal. wſyeko. Tabożenstwo.
 przez rok odpraw. Mogliby też w wiekſzych Miałściach po-
 2. y po trzy Popy przy iedney Cerkwi być. y C. e. hu. Tal. ożen-
 stwo odprawować. y takby kaźdego dnia mogła Liturgia
 być.

bywać wiedzney Cerkwi / a niżeli w ták wiele żadney nie-
wa / chiba w Niedzielę / Przez taki porządek y sámiby sobie
popi w Gospodarstwie wygodzili / boby inż ieden swey Że-
domády pilnował / a drugi Gospodarstwáby swego doz-
ryzał. O to patrząciena porządek Rzymńskiego Kościoła /
Że w wielkich Miasztách ieden tylko Kościół farny będzie /
iák owo Bratowie / we Lwowie / Lublinie / Poznaniu / w Wila-
nie ić przy ktorey Sárze ták wiele będzie Xieży / a zgodá mie-
dzy nimi / y Nabożenstwo porządnie idzie / A chociaż sa w
tych Miasztách Klastory / Probostwa / Kapelle / ále te osó-
bne swoje fundácie máia / Lepiej tedy iákto w inszych rze-
czách / ták y w tej porządku Kościoła Rzymńskiego nastá-
dować.

Iż rzadko ktora Cerkiew v Ruśi poświęcona.

Lędwie dziesięta Cerkiew v Ruśi poświęcona / między
inśmi przyczynami y dlatego / Że Władysławowie y Was-
mielnicy ich wiele wyciągáa od świecenia / y Cerkiewby drug-
gdy niestała za to / coby Władysław świecacia kosztował / bo
nieby to coby zjadł y spili / y konmi stráwił (áż ci y to niemá-
ło kosztu / boć to ták leży przeley biwa / ieden nocleg popow
Kowienkich dwa kosztował 60 Słotych / gdy ich Władys-
ław Chelmski Cerkiewi náwiedził) Ale to iesté y Władys-
ławemu sennice ábo y duży potrzebá ná / i co ták tych pło-
cień / Obrusów / Ręczników / Cieraków ić / káza dáwać żele-

Heretmonie dwie 4ta część na Oltarz wynidzie to wszystko sobie biora /
w poświęca áno ubogich Chłopkow na taki koszt nieśtanie. Insa v
niu Cerkwi, Rzymian / dał im Bog pánow Xiażat / ktorzy swoim kos-
dáleko roz- tem to odprawia. A Władytowie Ruscy mieliby mieć
ne od Rzym respect na biedna Rus / ale to we wszystkim chcą prerogatiwy
skich. Biskupow Rzymskich Senatorow zażywać / ktorym według

Stánu swego Senatorstiego należy wiekszy Comitatus slug
Naczynia chować / y splendentiu wieksza náw Władytow Ruskich
Cerkiewne y mieć. A nie tylko wiele Cerkwi niepoświęconych v Rusi
Apparatus jest / ale też y wszystkie apparatus Presbyterstie y naczynia Cerk-
Popowskie kiewne Biełich / Pátyny Krzyżerz. nie są poświęcone (prócz
niepoświęcie samych Antimissow) y niemaś do tąd Modlitw w W. Pa-
cone v Rusi lach ábo Trebnikach Ruskich wydrukowanych / przez które
by się te Cerkiewne naczynia y Rzyż Popowstie poświęcali.

Nas też wiedzieć Ruski Narodzie / że Biskup Rzymski
żadnego niepoświęceń Kościoła / aż pierwej obaczy do niego
Fundacja przystoyna uczyniona / Takby też miało być y v
Rusi. Ale Władyka Ruski nie pyta się o Fundaciy / tylko
żeby od świecenia zapłacono / tedy y 10. Cerkwi poświęci-
Pop też przy takiej Cerkwi niemającej fundusu żyć z cu-
dzego tylko nieśczęścia żyć / Czekając / rychli kto ją cho-
rzeć / ábo umrzeć / ábo się narodzi / ábo do służy przyjdzie / y mu
si się nieboras targować z chłopkiem / co mu ma dać od iá-
kiego Akru. Przynamniemy niechby Dzieśięćinká iáka taka
z Páráfián Popowi była / ále to gdzie indziej y Snopká dzie-
siećiny Pop niema. Nawet biedni Popi od Cerkwi muszą
gdzie indziej y Pobory płacić / co jest wielka nieubożność /
zwłaszcza gdy będzie Poborcá Heretik ábo Schizmatik / bá
drugi y Rákholik łakomy Diablu się godzi / radby y z Oltar-
za wziąć

rzá wzial/boč to g dzie indziej y zágoná Pop niebedzie do
Cerkwi miał / tedy od węgłow Cerkiewnych pobor pláči /
á žebyt y lko zá Chlopánie byl počýtány / také čiežary ponosi.

Ze Szkol porządnych Wlády kowie przy Cerkwiách swych Ká- tedralnych niemáí.

Szkoły / sa to Seminaria Nauk y pobožności / w kterých
Młodzy wězy sie Bostich y Ludskich nauk / z Szkol wy-
chodza ludzie godni Duchowni y Swietcy. A zápráwde
wielkiey záplatay od pána Boga máia sie spodyiewáć / kto-
rzy Szkoły / Akadémie / Collegia y Seminaria dla cwičenia
Młodzi funduia. Takie Szkoły powinniby Jch Mm.
Oycowie Wládykové fundowáć przy swých Cerkwiách
Kátedralnych / ábo iáko oni zowia Saborných w kterýchby
wězono čytáć písáć špirowáć po Grecku po Rusku y po Pol-
sku / y žeby tám wězono Báthechisnu / Artikulow Wiary / o
7. Sákrámentách / y casus conscientie, y controuersie čy-
táno ič. A mowie / žeby Rus po Rusku po Grecku y po Pol-
sku wězono / žeby sie nie darmo ludzmi Greckiey Religiey ná-
zywáli / á drugi y Alphabetum po Grecku nie umie. Wo
po Láćinie lepiey sie kázoj w Akádiách y Collegiách Lá-
ćinskich náučy / mzi w Ruskiey Szkole / y iestčesny šadnez
go Láćinníká dobrego w Ruskich sie Szkolách v ič zego-
niemodžili. Jáčym / že též powtorze / niechby Rus Rusi
po Rusku wězyla / čytáć písáć špirowáć. Žeby sie práwdoz-
wie ro

role w nim verifikowało / gdy przydzie ktorego na Presbyter
swo poświecać / y gdy mowi Władzka / Postrzajet sie rab
Boży w czeci w Piwci &c. a drugi y czytać y pisać y śpiewać
nieumie / chibá dobro piti. Tylko że z dobrze náłármionym
pieniadzu Trzosem przybed / tedy zaraz bedzie / Axios Di-
gnus. Anoby mieliście przewielebni Oycowie w lądycowie
táż czynić / przydzie iáki Diáś na popowstwo sie świecić / a
obáczyś w nim / że niema tákiej umietyności y godności / iá-
kiej Stán Káplanski potrzebuie. Odesłiż go do Szkoły /
żeby sie z te pieniadze wczyl / ktoreś od niego miał od Świe-
cenia wziąć / a potym wycwiczen sęgo bedzieś ordinował ná
Presbyterstwo / y to niezaráz mu wszystkie ordines konferuiac
Bo máli sie práwda rzec / Mácie wy Oycowie w lądycowie

Niestuśne máietności do swych Władcyw / ná ktorych miernie żyiac /
branie Ku / możecie y sami y ciałeká wáśia przystoynne wychowanie
nie z Prpow mieć / y Cerkwi ozdabić. Owie Kunice co z Popowco

Władzkar ok bierzeć / niewiem / iákiego to práwá mácie / gdyż Cleric
chelmski ná cus clericum non decimat y Ich M. X. Xieśa Biskupi
Szymy ias Rzymscy tego nie czynia. Wśákie iákim kolwiek to kstał
dac, do Na- tom bierzeć / tedy byście powinni te Kunice ná Szkoły Bá-
ziwy od Po- tedralnych swych Cerkwi obracać / zwołaż w tych Mias-
pow bierze, stách / według ktorych Władzka mi sie titulueć. A iesli
odkądżdego zmowieć / że mamy Szkoły przy náśnych Kátedrách / iáko
Popá, żeby to we Włodzimirzu w Nowogrodku w Minsku / a teraz no-
mu była Ko wo y w Chelmie. Odpowiadam / że to Szkolki / a nie
pá.

Szkoły we Włodzimirskiej káłánásćie Zákow / y w Nowo-
grodku y w Minsku niezagesćili Studenti.

Chelmská też Szkoła / iáś niedáwno sie wzniećiła / táż
też pono niedlugo bedzie świećiła. Skoro Jego M. X. Bi-
kup.

Sup Chelmski cum clero suo poźnie sie w wyjedzie swo-
im ić. Wro zgasły wóśe Szkoły nie tylko przed Łacińskimi
mi, ale y przed Wyśi Mohilinemi w Kiiowie y w Żuższy
fundowanemi, by tylko w nich Hereticzich náwł y odsiępien-
stwo niewężono, tedy perowie miała by sie zá cżáseni z cżego
Ruskiepyć. Wódze ta je in hoc passu vigilantiores sunt
in rebus suis filii tenebrarum, quam filii lucis. Nieboż-
cżyk S. pámieci Ociec Ruskí Metropolitá zebrał bryl nie-
mala summe okolo 50. tysięcy Złoty, tak od Krolá Jęgo
III. S. pámieci Zygmonta Trzeciego, náko y od Ich IIII.
X. Biskupow niektórych, y od Wycew Władytow zebrzac
ná Seminarium Wínskie, á gdy Szkoły byli wystáwione,
álić niebyło komu w nich wężć, choć to y Ociec S. Summus
Pontifex ná 24. Osob Rusi ná roznych mieyscach jeby sie
wężyli fundacya wężnił, á przedcie y z tych niewiele pożytku
Vnia odnosi, bo niechea pracować. Ale tylko ná przelo-
żenstwa ná Archimandrie y Władytwa sie pna, & omnes
volunt praesse, nullus subesse, Concludniac te Grekoru-
skie Absurda, (choć ieszeżeniewsytkie, bo ktoby sie ich ná-
wyliezał) mowie, Jiesli sie Rus teraz rozdwoiona sáma z
soba pierwey niezgodzi, á potym z Kościołem S. Rzymiskim
nie ziedneży, tedy coraz w wielke ciemności y bledy Here-
tickie beożie zachodził, y do ostatniego wpádku przyjdzie.

Czego racz ich pánie Boże wchować, ále day im
wpámietanie, Amen.

✠

Teraz interes
Ociec Ziela
wa Metro-
polita od
tych pienies
dzy bierze.

Q

PA-

PARÆNESIS

Alto

Krotkie Nápomnienie y Persuasja Ruśi
 Difunitskiey, do Jedności z Kościołem
 S. Rzymskim.

Skonczywszy za łaską Bożą Opisanie niektórych Nieprzy-
 stoyności y Zábobonow w Grekoruskim Nabożeń-
 stwie, zwraca się w Difunty w Administrowaniu Sakramen-
 tow y innych Ceremoniach y w Ustawach znajdujących
 się. Jmni kilka Kart od tej Materiey zbywało. Zdáło mi
 się za rzecz słuszną one krotkim wspomnieniem Ruskiego Na-
 rodu do Jedności z Kościołem S. Rzymskim wypełnić y
 wstąpić to Summatum, że bliższa zgoda Ruśi z Kościołem
 Rzymskim, niżeli z Heretikami Luteranami ábo Kalwinia-
 mi, z ktorými dłużej z nich wola się bratać y do ich Sekt
 przystawać, á niżeli do prawdziwej Wiary Kościoła S.
 Kátholickiego.

Zgoda tobie bliższa Jacy Narodzi Ruśi z Kościo-
 lem Rzymskim w liczbie 7. Sakramentow (correctis tylko
 corrigendis) á niżeli z Heretikami, ktorzy w Zborách swo-
 ich jeden tylko ábo dwa Sakramenta stánowią y o tych
 nie po Kátholicku wierzą, á o Sakramencie Eucharistiey,
 że pod takimi tylko Znakami y Figurami ten Sakrament
 przyjmują.

Zgoda:

Žgoda Cerkwi Ruſkiey z Rzymſka / w Modlenia ſie
za umárle / czym przyſnawá Czyſcieć ábo Myárſtwa / To
ieſt / trzecie mieyſce miedzy Niebem y Piekłem. Bo iná-
czey dáremne by muſiały być twoie Modlitwy iálmużny y
offiáry za umárle / gdy by trzédiego mieyſcá / ná ktorým Duſze
zmárlych do cháſu zátrzymáne bywáia / niebyło. Gdyſ
Świetych Duſze bedac w Niebie z Pánem Bogiem / inſ troo-
ich Modlitw y iálmużn niepotrzebuia / y owſem oni ſie za
nas modla. Tym záś ktorzy ſie doſtali do Piekła / inſ naſe
Modlitwy y Iálmużny nie nie pomoga : Bo kto ſie bedzie
modlił za Judaſá / Káypaſá / y onego Bogá zá w Piekle
pogrzebionego?

Žgoda Cerkwi Ruſkiey z Rzymſka / w Wzywá-
SS. ná pomoc / Bo ſe Hereticy Świetych Bożych ná po-
moc nie wzywáia / blategoſ ich w Niebie być ieſzcze nie przy-
znáwáia / (czego im y niektera glupia y z Heretiežata Ruſ
wierząc pomagá) Leż ieſliby ieſzcze SS. w Niebie nie by-
ło / tedy by dáremne twoie do nich Modlitwy y proſby były
y Cerkwi wyſtáwienie ná Jmie Świetych.

Žgoda Cerkwi Ruſkiey z Rzymſka / w Reliquiy Świe-
tych cžęciu / w Pielgrzymowániu do mieyſc Świetych / w
ſporiádániu ſie Bápłanowi do vchá / w Oddáwániu do-
ſtoyney cžci Obrázom ſbáwicielowym / y Nádmietſey Máz-
tki Bożey / y drugich Świetych / y ſtáwiania ich w domách
Bożych / y w Świecenia Świat rć.

Žgoda Cerkwi Ruſkiey z Rzymſka / w Záchowániu Po-
ſtow w cžáſy y dni pewne / y inſyich Tradicy Boſcielných / w
obpráwowániu Procesſiy nabożnych od Cerkwi do Cerkwi
z Krzyžámi y z ſpiewániem chodzác / w kropieniá ſie Woda

Swiecie na w Boguania sie z namiem Brzysia S. w Kądzenta /
w Jęzowania Swiecie na Chroale Boja / w Zachowania Rus-
bew Zakonnych w Zakonnickich Zakonnickich / y w Kás-
plach / y w infych ludzich Swietekich Pannach Wlo-
dzimach y Wodomach / dobrowolnie bez o ligu cyskosci
swiecie lub do cęsis lub do żywetno Pánu Bogá offiainia-
cych id.

Zgoda Cerkwi Ruskiej z Rzymiska / w Odprawowaniu
mupodobnego Klabeinstwa (by tylko odprawowali) Ju-
rym / godzin / abo cęslow / Liturgiey / Tiesperu / Kompletiey
Cwo 3g / la / mała nie wowsytekim ma zgode y podobien-
stwo Cerkwi Ruska z Rzymiska / lubo nie ktoremi Ceremo-
niami nieco rozni sie / ktore Unanimi consensu starszych mo-
gliby sie poprawic / a drugie na niektórych w poczęsniysze
odmienic / gby nie resytkie Ceremonie kazdemu cęslowi y
miejscu sluzia. Wiele Bosciol Kátholicki starszych Cere-
moniy odmienil / y na to miejsce tym cęslom sluzace postano-
wi / bo to niensie Essentiale, Artikule / w tylko Wiary / bo to
wsi Essentiale niegedzi sie odmieniac.

Uwazie dacy Narodzie Ruski / iesze w Disunicy bez-
dacy / z kim tobie blizsia / zgoda / czy z Kosciolem S. Rzym-
skim / z ktorym mała ni resytko Jedno y Toż miasz : Czyli
z Dorem Chereackim / z ktorym wsiytkim Třebem sie roz-
ni / ktory sie z tego u sytkiego cęym slary Pánu Bogu chceš
prz / slayc nas / iwa / y co zgodnego z Kosciolem S. Rzym-
skim miasz / z tego on sydz / to bluzni a nie ktore y niepodo-
bne do Zachowania / a tylko Cysko id w Ludzich Zakonnych
bne porwada. Waznowacie Artolara Chleboch walcz gdy
Veneratio Nacwyssemu Sakramentowi z niym pakto-

nem czerwiś. Názowiecie Balwochwalca / gdy przed Cruci-
fixem albo przed Obrazem Naszej Pańny sie ukloniś
powiada / że niepotrzeba Pánu Bogu świecić / kádzic. Nie-
potrzeba kogo innego o proś sáamego Boga ná pomoc wzy-
wać. Śmárlým też powiada nie twoje! Modlitwy y tálmuzny
niepomágiá ić. ić. ić.

Widziś tedy Narodzie Rusi / że Heresia iá? Kościo-
wi Rzymskiemu / tak Cerkwi twoiey Ex Diametro repugnat
Ch: on sie tedy Druzyny y pobratimstwa z Heretikami / bo
kto sie Smoly tyka / musi sie zmázać. Cum Sancto San-
ctus eris, cum peruerso peruerteris. So prepodobnym prez
podobien budosy etc.

W tych wyś pomienionych rzeczách wszytká Rus
Uniatcka y málo niewszytká Disuniatcka zgadza sie z Ko-
ściolem S. Rzymskim. Zás w tych dwa Artikulách / ktore
niżej przypominie / Rusi Uniatckey z Rzymiany zgotá / to
jest o Pochodzeniu Duchá S. y od Syná y o Przełożenstwie
albo Starszeństwie de Primatu Wyca S. Pápieża Rzymskie
go nád wszytkimi Pásterzami w Cerkwi tej widomey. Rus
zás Disuniatcka málo nie wszytká (wyiaresy Jego M. Wyca
puzyne Władyke Luckiego y niektórych z Swietstich / iá
to Jego M. Pána Adáma Kisielá Kastalana Czernhow-
skiego / z ktorými często zdarzalo mi sie w tej Materiey pu-
blicie konferować / tedy Catholice o tych Artikulách wy-
znawali: W cym y inшы zaci y wieley ludzie ritus Roma-
ni wiedza) niechca tych dwa Artikulow z Kościolem Rzym-
skim w erzyć.

Zgodym z Rii-wskimi y z Luckimi Czernciami Bráta-
skimi rozniawiać p: caciach / J: k: iá a nádz: ciá o Cerkwi
Q 3. w: spiey

washey Disunieskiej / Zeby sie mogła z Cerkwia Rzymsta
z iednoczyć / Powiedzieli / że mało byśmy sie już nie wewoży-
tym z Kościołem Rzymstym zgodzili / procz na te dwa Arti-
kuły o Pochodzeniu Duchá S. y od Syná y o Stárßenstwie
pápieża Rzymstkiego nádwóytka Cerkwia niemożemy poz-
zwolić. Powiedziałem / A dla Boga / toć to jest cardo
rei, toć to ná nayglównieysze roznice między Cerkwia Schiz-
mátýcka y Rzymsta Kátholicka? Jesli tego co jest de
Essentia fidei nieprzyznawacie / á iákoż o inszych rzeczách z
wami mowić? Philosophowie mowia / Ze cum negante
principia non est disputandum. Wzdyć Hereticy Luterá-
ni Kálw. mste rć. choć sa glównemi nieprzyiáciolmi Kościoła
Rzymstkiego / y radziby z Piekła co ná obide Kościoła
Rzymstkiego wygrzebli / á przedcie y či w tym Artýkule o Po-
chodzeniu Duchá S. y od Syná z Kościołem Rzymstym
zgadzaja sie / y was Schizmátýkow że złe o tym wierzyćie
stroszua. Sáczym chocia y nieprzyiáciolom Kościoła Rzy-
mstkiego / á waszym iáko by przyiáciolom y pebrátimom day
cie w tym wiáre / y chcieyćie wierząc po Kátholicku o tym
Artýkule / Mácie dosć o tym Swiadcetw / y z Písma S. y
z Doktorow Greckich / y z Ká y Theologicckich / Zeby żadney
Relatíey Duch S. niemiał do Syná / Jesliby od niego niepo-
chodzil / O czym wiele y dostatecznie sámych ze Grekow
pisalo / á osobliwie niedawnego czásu S. pámieci Ociec
Smotrzyłsti w swey Apologíey y Exethesi dosć rzetelnie to
wám enucleował / ale wy takie Kásegi ktore wam prawdę
mowia / y błedy wasze swiatu pokázua palicie. Day wám
Boże opámietanie.

O przedkównia zaś pápieża Rzymstkiego ták wiele
swia-

Swiádecstw z Písmá S. z Conciliow SS. Oycow z Dokto-
ro / Greekich y z Słowienstkich Písmiácie / że y ślepy mogli
by się tego domać / czego widzieć wyżytyć niechcieć
widzieć. Wo pytać / kto Ancime Patriarche Konstantino-
polskiego Heretika / Patriarchowstwa złożył / a ná iegonney
sce dobrego B. Atholika Mene poświęcił / czy nie Pápiez Rzym-
ski Agapetus. Bogo S. Ioan Złotousty Patriarchá Kon-
stantinopolski miał zá głowe y zá Pasterzá Naywysšiego /
ażá nie Innocentiusa Pápieža / do ktorego się w swej oppres-
siej obáwiał / pominowšy inszych Patriarchow Greekich.
Kto tobie Słowienstki Národzie pozwoił y błogosławił two-
im Słowienstkim Jezykem Náboženstwo y Liturgia odpra-
wować / ażá nie Mikolay Pápiez / dá co samo wiele byś po-
winien Stolicy Apostolskiej / Ale ty miasło wdzięczności z
Heretikami krákaš y ztorzeżyš Náccę wszyckich Cerkwiey
Stolicy Apostolskiej / w czym grzešyš ciężko / y ná wielki
gniew Boży sobie zarábiaš / Ano częścibý już Zaczny Naró-
dzie Ruski / po tak wiele y dawnych záwodách turbaciách y
rozlániu tak wiele Brwe niewinney / y Zálásách ná Sey-
mách / mieć się do oney Swietey Jedności / z Bošćielem
Rzymstkim / w ktorey Swieci oni przodkowie twoi Pát-iar-
chowie / Wschodni żyli / y Ruscy Metropolitowie / y wszytkie
Sobory Generalne až do ostatniego Florentskiego zgodnie-
z soba z Oycami Swietym Záchodnego
Košciółá odprawowali.

Amen.

APPROBACYA.

Ja X. Jákob Vstiensís Písmá Swietego/
y Práva oboýga Doktor/w Královstíey Díce-
ceíey Ksíaż do druku idący Censor/ Pozwa-
lam drukować Ksiazkę pod Titulem EPI-
THOZIS álbo Korrekceý Inkonweniencye Sá-
bobonow / w Grekorustim Náboženstwie/ od
Wielebnego X. Kassiana Sakowiczá/ ku zgá-
nieniu grubych y bez rozumnych Schizma-
tickich Bledow y Vporow
nápisana.

Errata któreby w słowách, álbo syllábách y Literách się zná-
dowały, Czytelník łatwo może popráwić.

